

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

ŁĄCZY NAS NOTEC

Partnerstwa dla Krajiny i Pałuk

PARTNERSTWO
DLA KRAJINY I PAŁUK

Lokalne Grupy Działania
w ramach Osi IV LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2007-2013

1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR.

1.1 Nazwa i status prawny LGD oraz data jej rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym

Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” ma formę stowarzyszenia posiadającego osobowość prawną i działającego na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o Stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2001r. Nr.79, poz.855 z późn. zm.), ustawy z 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr.64, poz. 427), rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str.1) oraz statutu Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Partnerstwo dla Krajny i Pałuk jest Lokalną Grupą Działania w rozumieniu art. od 12 do 15 ust.2 pkt.1 Ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (DZ.U. Nr 64, poz.427) i stanowi partnerstwo trójsektorowe, składające się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, którego podstawowym celem jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 10.10.2008r. pod numerem 0000315055.

1.2 Opis procesu budowania partnerstwa

Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” jest organizacją nowoutworzoną zarejestrowaną w KRS jesienią 2008 r. proces budowanie Partnerstwa w powiecie nakielskim sięga jednak roku 2001. Wtedy to nieformalna grupa osób zajmujących się zawodowo sprawami wsi zaproponowała lokalnym władzom uruchomienie programu odnowy wsi na skalę powiatu. Była to pierwsza tego typu inicjatywa w Polsce, która w zamyśle inicjatorów miała wychodzić naprzeciw problemom mieszkańców wsi: postępującej biedzie, największemu w województwie bezrobociu, brakowi inicjatyw, lokalnym animozjom pomiędzy gminami krajeńskimi i pałuckimi, animozjom i sporom politycznym. Na wiosnę 2002 w każdym z 28 sołectw, które przystąpiły do programu odbyły 2-3 spotkania mieszkańców. Podczas spotkań, mieszkańcy dokonali analizy zasobów swojej wsi, opracowali analizę SWOT i przygotowali prosty, zrozumiały dla wszystkich plan odnowy i rozwoju sołectwa. Równolegle do spotkań z mieszkańcami odbywały się warsztaty dla liderów ze wszystkich sołectw celem wyjaśnienia im procesu odnowy wsi oraz nauczania ich pracy nad opracowaniem projektów.

W wyniku realizacji powiatowego programu odnowy wsi w latach 2002-2004 powstało ok. 30 sołeckich grup odnowy, które zrealizowały ponad 50 projektów. Połowa z nich uzyskała dofinansowanie z Funduszu „Małych dotacji” Starostwa Powiatowego w Nakle n. Not. w łącznej wysokości ok. 110 tys. zł. Przynajmniej drugą taką kwotę realizatorzy pozyskali dodatkowo z innych źródeł. W wyniku Odnowy

Wsi a czasem niezależnie od niej tworzyły się na wsiach sformalizowane grupy , które przyjmowały najczęściej formę stowarzyszeń. Od 2002 roku powstało ich około 20.

W 2003 roku okazało się, że grupy odnowy wsi i stowarzyszenia działające lokalnie mają wiele wspólnych tematów i powinny się wymieniać doświadczeniami a nie tylko rywalizować w konkursie małych dotacji .

W lutym 2003 odbyło się kolejne powiatowe forum organizacji pozarządowych podczas którego wybrano Radę Organizacji Pozarządowych Powiatu Nakielskiego. Spotkania – powiatowe organizacji pozarządowych odbywają się odtąd co roku na terenie innej gminy.

Na wiosnę 2004 roku wspólnym wysiłkiem liderów sołeckich i Starostwa opracowano publikację pt. „Sami dla siebie . Doświadczenia Programu odnowy wsi w Powiecie Nakielskim” Zbieranie informacji do publikacji stało się impulsem do zacieśnienia współpracy i zawiązywania nieformalnego porozumienia nazwanego roboczo Partnerstwem dla Krajny i Pałuk.

„Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” jako twór nieformalny skupiało w 2004 roku przedstawicieli szeregu grup odnowy wsi i sołectw, starostwa powiatowego, wszystkich urzędów gmin z powiatu, Powiatowego Urzędu Pracy, Banku Spółdzielczego w Nakle i wiele organizacji pozarządowych. Obowiązki sekretariatu partnerstwa do czasu jego sformalizowania przyjęło na siebie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Anieliny i Łódzia „Żakus”. Ono w imieniu partnerstwa złożyło pierwszy wspólny wniosek do Fundacji Fundusz Współpracy startując w konkursie granatowym w programie Agro-Info. W programie nazwanym „Nasza Lokalna Grupa Działania przeprowadzono cykl szkoleń dla 172 liderów wiejskich głównie na temat tworzenia lokalnych organizacji, przygotowywania projektów pozyskiwania środków i ich rozliczania.

W lutym 2005 roku 25 podmiotów podpisało deklarację „Partnerstwa dla Krajny i Pałuk”. Kolejnym wspólnym przedsięwzięciem było opracowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie w ramach I schematu Pilotażowego Programu Leader + (PPL+). Wniosek uzyskał pozytywną akceptację oceniających. Członkowie Partnerstwa dla Krajny i Pałuk w ramach projektu „Łączy nas Noteć” wspólnie opracowali Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich dla obszaru powiatu nakielskiego (ZSROW), która nawiązywała do lokalnych zasobów i sformalizowali istniejące Partnerstwo jako Lokalną Grupę Działania przyjmując formę Fundacji (rejestracja w KRS - czerwiec 2006 r.). Po uzyskaniu dofinansowania w ramach II schematu PPL+ w roku 2007 w ramach kontynuacji projektu „Łączy nas Noteć” wdrożono zapisy ZSROW w życie.

Nowy okres programowania 2007-2013, to również nowe wyzwania dla Lokalnych Grup Działania. Program LEADER w Polsce nabiera innego znaczenia. Przede wszystkim nie jest już tylko działaniem w ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego...”, ale jedną z głównych osi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zgodnie ustawą z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w nowym okresie LGD funkcjonują jako stowarzyszenia, nad którym nadzór pełni Marszałek Województwa. Nowe uregulowania prawne wymusiły zatem niejako aby LGD „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” funkcjonujące dotąd w formie fundacji również przyjęło nową formę prawną. W związku z powyższym 29.05.2008 r. odbyło się zebranie założycielskie „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk”,

które funkcjonuje odąd w formie stowarzyszenia (rejestracja w KRS w dniu 10.10.2008r.). Obecnie Partnerstwo skupia 51 członków (12 przedstawicieli podmiotów z sektora publicznego, 24 przedstawicieli podmiotów z sektora społecznego oraz 15 przedstawicieli sektora gospodarczego, w tym jeden rolnik indywidualny).

1.3 Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Jak wyżej wspomniano obecnie Partnerstwo skupia 51 członków. Listę podmiotów tworzących Partnerstwo z rozbiem na sektory, informacją nt. przedmiotu prowadzonej działalności, imienia i nazwiska osoby reprezentującej podmiot oraz jej funkcji w organach LGD przedstawia poniższa tabela:

LP	Nazwa lub imię i nazwisko Członka Stowarzyszenia	Reprezentowany sektor	Przedmiot prowadzonej działalności	Imię i nazwisko osoby reprezentującej członka	Funkcja w organach Stowarzyszenia
1	PW Kateso Aureliusz Osetek	gospodarczy	Papier dla poligrafii, niszczenie dokumentów, skup makulatury	Aureliusz Osetek	-
2	P.H. „RARYTAS” Iwona Pater i Mirosław Pater sp.j.	gospodarczy	Delikatesy, Restauracja, Catering	Iwona Pater	-
3	Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska	gospodarczy	Piekarnia, produkcja, handel masowy i detaliczny	Ryszard Kamiński	Przewodniczący Rady Stowarzyszenia
4	Krajan Browary Kujawsko-Pomorskie sp. z o.o.	gospodarczy	Ważenie i dystrybucja piwa (m.in.. piwo Nakielskie Jasne, Nakielskie Ciemne)	Katarzyna Jaskulska	-
5	P.H. ZGODA Zwoliński Leopold	gospodarczy	Delikatesy, Restauracja, Catering, Szkoła Tenisa Ziemnego	Przemysław Zwoliński	-

6	P.W. „Malina” Halina Olędzka	gospodarczy	Produkcja bielizny pościelowej	Halina Olędzka	-
7	Bank Spółdzielczy w Nakle nad Notecią	gospodarczy	Bank	Katarzyna Holec	Członek Rady Stowarzyszenia
8	PPWU „AG-MED” Jakś Krzysztof	gospodarczy	Młyn "MALCZEWSKI", piekarnia, sieć sklepów "Domy Chleba Młyna Malczewski"	Medard Jakś	Członek Rady Stowarzyszenia
9	PPHU WIK INTERNATIONAL	gospodarczy	Zajazd WIK, usługi hotelowe i gastronomiczne	Wiesława Czajkowska	-
10	Sklep Odzieżowy Maria Wojtecka	gospodarczy	Sklep odzieżowy	Maria Wojtecka	-
11	MABUD Marek Kamiński	gospodarczy	Skład Budowlany VOX	Marek Kamiński	-
12	DORJAN - Dorota i Jan Siejna	gospodarczy	Produkcja odzieży, Karczma, Galeria	Jan Siejna	-
13	Leppert Przemysław	gospodarczy	Rolnik indywidualny	Przemysław Leppert	-
14	PUM Pumak sp. z o.o.	gospodarczy	Przedsiębiorstwo Usług Miejskich	Franciszek Domiński	-
15	UPH Walex Jerzy Walkowiak	gospodarczy	Produkcja i sprzedaż kruszywa	Grażyna Radzka-Walkowiak	-
16	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mroczy	publiczny	jednostka działająca na rzecz kultury	Kamila Łączna	Członek Rady Stowarzyszenia
17	Nakielski Ośrodek Kultury	publiczny	jednostka działająca na rzecz kultury	Sławomir Łaniecki	Sekretarz Zarządu

w Nakle					Stowarzyszenia
18	Powiat Nakielski	publiczny	JST	Tomasz Miłowski	Członek Rady Stowarzyszenia
19	Gmina Szubin	publiczny	JST	Mariusz Piotrkowski	Członek Rady Stowarzyszenia
20	Gmina Sadki	publiczny	JST	Zygmunt Gliszczyński	Członek Rady Stowarzyszenia
21	Gmina Kcynia	publiczny	JST	Arkadiusz Stachowiak	Członek Rady Stowarzyszenia
22	Gmina Nakło nad Notecią	publiczny	JST	Andrzej Krupiński	Członek Rady Stowarzyszenia
23	Gmina Mroczka	publiczny	JST	Piotr Hemmerling	Członek Komisji Rewizyjnej
24	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	publiczny	Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Dorota Stanek	Członek Rady Stowarzyszenia
25	Rejonowa Biblioteka w Szubinie	publiczny	jednostka działająca na rzecz kultury	Mirosław Rzeszowski	-
26	Muzeum Ziemi Krajeńskiej	publiczny	jednostka działająca na rzecz kultury	Andrzej Sołtysiak	-
27	Muzeum Ziemi Szubińskiej	publiczny	jednostka działająca na rzecz kultury	Kamila Czechowska	-
28	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Anieliny i Łódzia „Żakus”	społeczny	Stowarzyszenie Rozwoju, m.in.. prowadzące Niepubliczną Szkołę Podstawową	Marietta Błaszkievicz	-

29	Małgorzata Wajer	społeczny	osoba działająca aktywnie na rzecz rozwoju wsi, wiceprzewodnicząca Rady Fundacji Partnerstwo dla Krajin i Pałuk	Małgorzata Wajer	Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia
30	Stowarzyszenie „Nasza Nadzieja” Kołaczkowo	społeczny	Pomoc społeczna, przeciwdziałanie bezrobociu	Irena Wojciechowska	-
31	Towarzystwo Miłośników Kultury Ludowej „Doman”	społeczny	Towarzystwo zrzeszające miłośników rękodzieła, działające na rzecz kultywowania kultury ludowej, prowadzące zajęcia z rękodzieła, posiadające wiele międzynarodowych osiągnięć	Barbara Jasińska	Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia
32	Stowarzyszenie Ekologiczne Ziemi Nakielskiej „OIKOS”	społeczny	Stowarzyszenie proekologiczne	Jarosław Ciepluch	-
33	Michał Wiśniewski	społeczny	nauczyciel, osoba działająca aktywnie na rzecz młodzieży	Michał Wiśniewski	Sekretarz Zarządu Stowarzyszenia
34	Tomasz Bzdawka	społeczny	nauczyciel, osoba działająca aktywnie na rzecz młodzieży	Tomasz Bzdawka	Skarbnik Zarządu Stowarzyszenia
35	Polskie Towarzystwo Botaniczne Oddział w Bydgoszczy	społeczny	Towarzystwo proekologiczne, działające prężnie m.in. W dziedzinie promocji Doliny Noteci jako obszaru NATURA 2000	Ewa Krasicka-Korczyńska	Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
36	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Trzeciewnica i Suchary	społeczny	Stowarzyszenie rozwoju prowadzące Niepubliczną Szkołę Podstawową	Izabela Stefańska-Król	-

37	Barbara Strzelewicz	społeczny	osoba działająca aktywnie na rzecz rozwoju wsi, Sołtys sołectwa Suchary	Barbara Strzelewicz	-
38	Stowarzyszenie Sportu i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Pełnosprawnych „TRIUMF STAR”	społeczny	Stowarzyszenie działające na rzecz integracji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych	Emilia Rudnicka	-
39	Mariusz Buczkowski	społeczny	osoba działająca aktywnie na rzecz rozwoju wsi, Sołtys sołectwa Małe Rudy	Mariusz Buczkowski	-
40	Stowarzyszenie „Nasz Zamość”	społeczny	Stowarzyszenie rozwoju	Janina Błaszczuk	-
41	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Olszewki i Lubaszcz	społeczny	Stowarzyszenie rozwoju prowadzące Niepubliczną Szkołę Podstawową	Bernadetta Tadych-Manuszevska	Członek Rady Stowarzyszenia
42	Towarzystwo Kulturalne Gminy Sadki	społeczny	Towarzystwo działające na rzecz promocji kultury i historii gminy Sadki	Roman Andrzejewski	Członek Komisji Rewizyjnej
43	Iwona Pyra	społeczny	osoba działająca aktywnie na rzecz rozwoju wsi, Sołtys sołectwa Mrozowo	Iwona Pyra	Członek Rady Stowarzyszenia
44	Stowarzyszenie Nakielskie „Nakielsis Deo”	społeczny	Stowarzyszenie działające na rzecz promocji śpiewu chóralnego	Helena Kwadrans	-
45	Stowarzyszenie Inicjatyw Rozwoju Rynarzewa	społeczny	Stowarzyszenie rozwoju	Karol Ruciński	-

46	Fundacja „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk”	społeczny	Lokalna Grupa Działania w II schemacie pilotażu LEADER	Wojciech Bethke	Członek Rady Stowarzyszenia
47	Stowarzyszenie Gminna Rada Kobiet w Nakle nad Notecią	społeczny	organizacja prowadząca działalność na rzecz kobiet z obszarów wiejskich	Henryka Tracz	Członek Rady Stowarzyszenia
48	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Witosławia i Okolic „Prawdzic”	społeczny	stowarzyszenie rozwoju	Łukasz Adrian Piotrowski	
49	Kamila Radzka-Januszevska	społeczny	osoba działająca aktywnie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, sekretarz Rady Fundacji Partnerstwo dla Krajny i Pałuk	Kamila Radzka-Januszevska	Prezez Zarządu Stowarzyszenia
50	Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieży "PUELLA"	społeczny	przeciwdziałaniu niedostosowaniu społecznemu wśród dzieci i młodzieży oraz pomaganiu im w trudnej sytuacji życiowej	Aleksandra Nowaczyk - Soleta	-
51	Bractwo Kurkowe pw. Św. Jerzego w Nakle nad Notecią	społeczny	kultywowanie i krzewienie tradycji Bractwa, pobudzanie świadomości i poczucia odpowiedzialności oraz postaw obywatelskich względem Rzeczypospolitej	Marek Siedlecki	-

Sposób rozszerzenia lub zmiany składu LGD

Kwestia rozszerzenia lub zmiany składu LGD uregulowana została w § 13 ust. 1-3 Statutu LGD, zgodnie z którym o przyjęciu w poczet członków Stowarzyszenia decyduje Zarząd w formie uchwały. Kandydat do Stowarzyszenia składa pisemną deklarację zawierającą oświadczenie o przystąpieniu i zobowiązanie do opłacania składek, a ponadto:

- a) osoby fizyczne: imię (imiona) i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, adres, numer PESEL, dołączając pisemną rekomendację swojego środowiska w ilości minimum 10 osób ,
- b) osoby prawne: nazwę (firmę), siedzibę, adres, numer Regon, dołączając także odpis z właściwego rejestru, jeżeli podlegają wpisowi do rejestru, uchwałę organu stanowiącego, zawierającą deklarację przystąpienia do Partnerstwa dla Krajny i Pałuk i deklarację działania na rzecz rozwoju obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju oraz wskazując osobę reprezentującą ją w Partnerstwie dla Krajny i Pałuk.

O swojej decyzji Zarząd niezwłocznie powiadamia pisemnie zainteresowanego.

Od decyzji odmownej zainteresowanemu przysługuje prawo odwołania do najbliższego Walnego Zebrania Członków, którego uchwała jest ostateczna. Odwołanie należy wnieść w terminie 1 miesiąca od otrzymania pisemnej informacji o decyzji, za pośrednictwem Zarządu.

1.4 Struktura ciała decyzyjnego;

Rada Stowarzyszenia to organ do którego wyłącznej kompetencji należy ocena zgodności operacji planowanych do finansowania ze środków osi IV PROW 2007-2013 z Lokalną Strategią Rozwoju, tj. zgodność operacji z celami LSR oraz przedsięwzięciami określonymi w LSR oraz oceny pod kątem lokalnych kryteriów.

Członkowie Rady są wybierani i odwoływani przez Walne Zebranie Członków spośród członków tego zebrania

Liczba członków Rady Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” jest ustalana każdorazowo przez Walne Zebranie, jednakże liczba ta nie może być mniejsza niż 9. Członkowie Rady są wybierani i odwoływani przez Walne Zebranie Członków spośród członków tego zebrania.

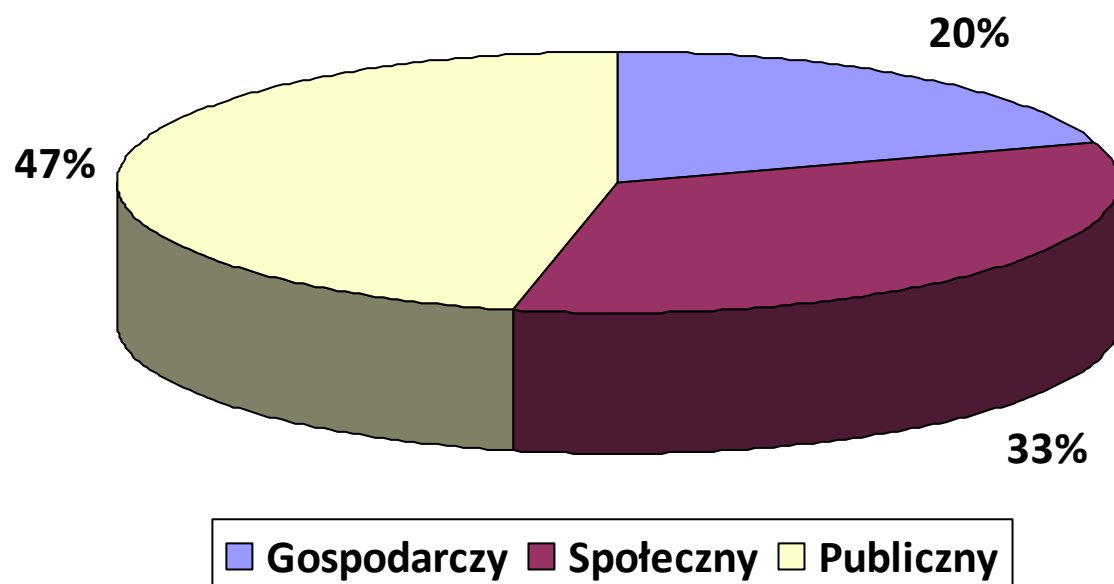
Rada składa się z co najmniej 50% z przedstawicieli partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych odpowiednich podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie równości mężczyzn i kobiet, działających na obszarze, którego dotyczy lokalna strategia rozwoju, przy czym w składzie Rady nie może być mniej niż 40% kobiet i mniej niż 40% mężczyzn.

Członkowie Rady nie mogą pozostawać z członkami Zarządu, oraz członkami Komisji Rewizyjnej w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia

Rada Stowarzyszenia wybrana w dniu 19.11.2008r., oraz uzupełniona podczas zebrania walnego w dniu 15.01.2009r. spełnia założone w par. 25 ust. 2 parytety równowagi sektorów oraz równowagi płci.

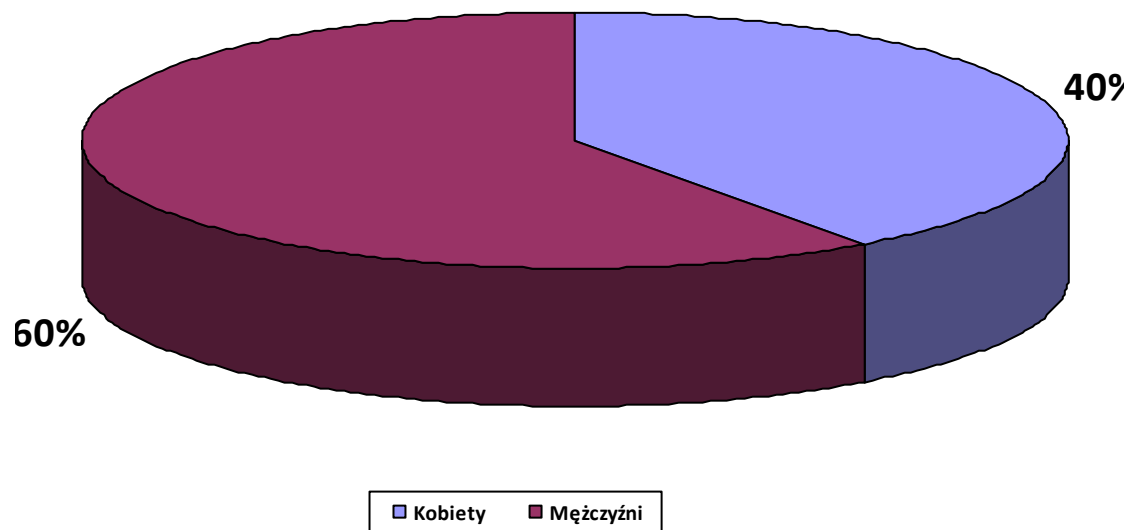
W skład Rady wchodzi 7 przedstawicieli sektora publicznego (46,67% składu Rady), 3 przedstawicieli sektora gospodarczego (20%) oraz 5 przedstawicieli sektora społecznego (33,33%). Strukturę Rady ze względu na przynależność do sektorów przedstawia poniższy wykres:

Rysunek 1.1 Udział sektorów w Radzie Stowarzyszenia

Biorąc pod uwagę parytet płci, w skład Rady Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” wchodzi 6 kobiet i 9 mężczyzn. Układ procentowy prezentuje poniższy wykres

Rysunek 1.2 Struktura Rady Stowarzyszenia ze względu na płeć

Skład Rady Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk prezentuje poniższa tabela:

	Imię i nazwisko	Reprezentowana Gmina	Reprezentowany sektor
1	Katarzyna Holec	Nakło nad Notecią	Gospodarczy
2	Medard Jakś	Nakło nad Notecią	Gospodarczy
3	Ryszard Kamiński	Nakło nad Notecią	Gospodarczy
4	Andrzej Krupiński	Nakło nad Notecią	Publiczny
5	Arkadiusz Stachowiak	Kcynia	Publiczny
6	Dorota Stanek	Nakło nad Notecią	Publiczny
7	Kamila Łączna	Mrocza	Publiczny
8	Mariusz Piotrkowski	Szubin	Publiczny
9	Tomasz Miłowski	Nakło nad Notecią	Publiczny
10	Zygmunt Gliszczyński	Sadki	Publiczny
11	Bernadetta Tadych- Manuszevska	Nakło nad Notecią	Społeczny
12	Henryka Tracz	Nakło nad Notecią	Społeczny
13	Iwona Pyra	Sadki	Społeczny
14	Michał Wiśniewski	Nakło nad Notecią	Społeczny
15	Wojciech Bethke	Nakło nad Notecią	Społeczny

Zgodnie z par. 25 ust. 11 pkt 1 statutu Stowarzyszenia członkowie Rady muszą posiadać minimum wykształcenie średnie. Spośród członków Rady 12 osób posiada wykształcenie wyższe, 1 policealne i 2 osoby wykształcenie średnie.

Na terenie objętym Lokalną Strategią Rozwoju jest zameldowanych na pobyt stały 11 członków Rady, natomiast pozostałą część Rady stanowią osoby silnie zaangażowane w rozwój obszaru Partnerstwa dla Krajny i Pałuk i doskonale znające specyfikę obszaru ze względu na wieloletnią pracę na terenie powiatu nakielskiego.

Wszystkie pięć gmin objętych przez Lokalną Grupę Działania ma swoją reprezentację w organie decyzyjnym Stowarzyszenia. Poniższa tabela przedstawia liczbę członków rady reprezentujących poszczególne gminy:

Gmina	Liczba członków Rady
Kcynia	1
Mrocza	1
Nakło	10
Sadki	2
Szubin	1

1.5 Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego

Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” jako Lokalna Grupa Działania funkcjonuje zgodnie z:

- Ustawą z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. nr 64, poz. 427)
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (Dz. U. nr 103, poz. 660)

- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (Dz. U. nr 138, poz. 868)
- statutem Stowarzyszenia (statut stanowi załącznik nr 1 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR)
- regulaminem Rady LGD (regulamin Rady stanowi załącznik nr 2 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR)

a) Zasady powoływania członków/osób reprezentujących członków organu decyzyjnego LGD

Zasady powoływania osób reprezentujących członków organu decyzyjnego LGD określa §10 ust. 2. Statutu Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk”, zgodnie z którym:

- w przypadku osoby fizycznej należy złożyć deklarację przystąpienia do LGD wraz z rekomendacją swojego środowiska w ilości minimum **10 osób**,
- w przypadku osób prawnych (jednostek samorządu terytorialnego, partnerów gospodarczych i społecznych, w tym organizacji pozarządowych) - uchwałą organu stanowiącego, zawierającą deklarację przystąpienia do Partnerstwa dla Krajny i Pałuk oraz wskazaniem osoby reprezentującej ją w Partnerstwie.

b) Zasady odwoływania poszczególnych członków/osób reprezentujących członków organu decyzyjnego LGD

Zgodnie z § 22 ust. statutu Stowarzyszenia do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy wybór i odwołanie członków Zarządu, **Rady** i Komisji Rewizyjnej. Walne Zebranie Członków wyraża swe stanowisko w formie uchwał po przeprowadzeniu głosowania. Podjęcie uchwały w sprawie odwołania członków Zarządu, **Rady** i Komisji Rewizyjnej wymaga bezwzględnej większości głosów przy obecności połowy członków Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia (§ 23 ust. 3).

c) Opis procedury funkcjonowania organu decyzyjnego LGD

Zgodnie § 25 ust. 11 Statutu „Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” członek Rady nie może być równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej ani Zarządu co wyklucza możliwość łączenia funkcji w organie decyzyjnym z funkcją w zarządzie lub organie kontroli. W przypadku organu decyzyjnego LGD zgodnie z § 25 pkt. 4 statutu szczegółowe uprawnienia, organizację pracy oraz tryb obradowania określa regulamin Rady. Regulamin Rady LGD został załączony do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR (patrz załącznik nr 2) .

1.6 Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego.

Szczegółowe kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego LGD zostały przedstawione w załączniku nr 11 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR .

Członkowie Rady są wybierani i odwoływani przez Walne Zebranie Członków spośród członków tego zebrania.

Zgodnie z § 25 ust. 12 Członkowie Rady powinni spełniać następujące wymogi:

1. posiadać wykształcenie wyższe lub średnie;
2. ukończyć szkolenia lub kursy z zakresu rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader;
3. legitymować się co najmniej 1 rokiem doświadczenia w strukturach podmiotu rekomendującego;
4. uczestniczyć w realizacji projektów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Wszyscy członkowie Rady obecnej kadencji spełniają powyższe wymogi. Dodatkowo wiedza i doświadczenie osób wchodzących w skład obecnej Rady „Partnerstwa dla Krajny i Pałuk” są gwarancją wysokiego poziomu merytorycznego podejmowanych decyzji, zwłaszcza w zakresie wyboru operacji do finansowania.

Wszyscy członkowie organu decyzyjnego (15 osób) posiadają ukończone szkolenie z zakresu podejścia Leader, co zostało poparte stosownymi zaświadczeniami (załącznik nr 11a do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR). Jeden z członków Rady posiada udokumentowaną znajomość języka niemieckiego. Większość osób wchodzących w skład Rady uczestniczyła w licznych spotkaniach informacyjnych, szkolenia i wyjazdach studyjnych dotyczących specyfiki obszarów wiejskich i źródeł finansowania przedsięwzięć realizowanych na wsi m.in. w trakcie realizacji 2 projektów „Łączy nas Noteć” finansowanych w ramach PPL+ (schemat I i II). Osoby

wchodzące w skład Rady są w przeważającej większości silnie związane z obszarem LGD chociażby poprzez fakt wieloletniego zamieszkiwania na tym terenie (patrz. zał. 11 c do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR - oświadczenia o co najmniej 3-letnim zameldowaniu na pobyt stały na obszarze LSR co najmniej połowy składu organu decyzyjnego LGD).

2. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności.

2.1 Wykaz gmin wchodzących w skład LGD

Zasięg obszaru objętego LSR obejmuje 5 gmin położonych na terenie powiatu nakielskiego:

- gminy miejsko–wiejskie – Nakło nad Notecią, Mrocza, Szubin, Kcynia,
- gminę wiejską – Sadki.

W tabeli 2.1 przedstawiono identyfikatory w/w gmin.

Tabela 2.1: Identyfikatory gmin należących do obszaru objętego LSR

Nazwa gminy należącej do obszaru LSR	Identyfikator gminy
Kcynia	041001 3
Mrocza	041002 3
Nakło nad Notecią	041003 3
Sadki	041004 2
Szubin	041005 3

Źródło: Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr157, poz.103 z dnia 22 grudnia 1998r.)

2.2 Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

2.2.1 Uwarunkowania przestrzenne

Obszar objęty LSR położony jest w zachodniej części województwa kujawsko – pomorskiego.

Łączna powierzchnia obszaru objętego LSR wynosi 1120 km², w tym obszary miejskie to 30 km², a obszary wiejskie 1090 km². W tabeli 2.2 przedstawiono powierzchnie poszczególnych gmin z podziałem na obszary miejskie i wiejskie.

Tabela 2.2: Powierzchnia obszaru objętego LSR z podziałem na poszczególne gminy

Obszar	Powierzchnia [km ²]	Powierzchnia w stosunku do powierzchni obszaru objętego LSR ogółem [%]	Pow. w stosunku do powierzchni woj. kujawsko-pomorskiego ogółem [%]
Gmina Kcynia, w tym:	297	26,5	1,65
▪ miasto	7	0,6	0,04
▪ wieś	290	25,9	1,61
Gmina Mrocza, w tym:	150	13,4	0,83
▪ miasto	4	0,4	0,02
▪ wieś	146	13,0	0,81
Gmina Nakło n/Notecią, w tym:	187	16,7	1,04
▪ miasto	11	1,0	0,06
▪ wieś	176	15,7	0,98

Gmina Szubin, w tym:	332	29,6	1,85
▪ miasto	8	0,7	0,04
▪ wieś	324	28,9	1,81
Gmina wiejska Sadki	154	13,7	0,86
Ogółem obszar LSR, w tym:	1 120	100	6,23
▪ obszary miejskie	30	2,7	0,17
▪ obszary wiejskie	1 090	97,3	6,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Województwo kujawsko-pomorskie 2007 – podregiony, powiaty, gminy

Jak wynika z powyższego opracowania w ogólnej strukturze obszaru objętego LSR ponad 97% stanowią obszary wiejskie, zaś niespełna 3% obszary miast.

Pomijając gminę wiejską Sadki, największy udział obszarów wiejskich w ogólnej powierzchni gminy, zanotowano w gminie Kcynia, tj. 97,6%. Z największym natomiast udziałem obszaru miejskiego mamy do czynienia w gminie Nakło n/Notecią, gdzie powierzchnia miasta stanowi 5,9% powierzchni całej gminy.

Obszar wiejski powiatu nakielskiego stanowi 6,06% ogółu powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego, podczas gdy obszar całego powiatu stanowi niewiele więcej, tj. 6,23% ogólnej powierzchni województwa.

Pod względem fizyczno-geograficznym obszar LGD znajduje się w granicach trzech mezoregionów. Część północna to Pojezierze Krajeńskie. Obszar południowy to Pojezierze Chodzieskie. Teren powiatu w części centralnej „przecina” Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka z fragmentem nazwanym przez J. Kondrackiego Doliną Środkowej Noteci. Na wschodzie rozciąga się rozległa jednostka – Kotlina Toruńska. Wydzielone mezoregiony mają zróżnicowaną genezę, która decyduje o cechach środowiska przyrodniczego (typy krajobrazu naturalnego), a więc o jego właściwościach i zasobach przyrodniczych.

Teren **Krajny** obejmuje ziemie leżące na północ od linii Noteci, które w oparciu o przesłanki historyczne, etniczne i etnograficzne pokrywały się mniej więcej z obszarem ziemi nakielskiej tożsame z nazwą późniejszego powiatu. Wschodnią granicą tego obszaru była Brda, zachodnią rzeka Gwda, a północną tworzyły rzeczki Dobrzynka (dopływ Gwdy) i Kamionka (dopływ Brdy). Pod względem fizjograficznym Krajna w wyżej określonych granicach należy do Pojezierza Krajeńskiego zwanego Wysoczyzną Krajeńską.

Pałuki jako typ nazwy topograficznej, wywodzi się od rdzennie słowiańskiego hasła „pałąk” oznaczającego nizinę zarosłą trawą, położoną nad zakolem, skrzyżowaniem rzeki. Granice Pałuk wyznaczają rzeki, od północy i wschodu jest nią Noteć, a od południa rzeka Węłna. Jest to wyodrębniony z części Wielkopolski region etnograficzny i historyczny, który mniej więcej pokrywał się z zasięgiem dawnego powiatu kcyńskiego.

Rysunek 2.1 Obszar działania LGD Partnerstwo dla Krajny i Pałuk

2.2.2 Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

Obszar realizacji LSR obejmuje obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW). Listę gmin oraz obrębów geodezyjnych zaliczanych do poszczególnych stref w ramach obszarów ONW zestawiono w Załączniku 1. Bazując na przedstawionych w nim danych liczbowych można stwierdzić, iż na obszarze realizacji Strategii łączna powierzchnia użytków rolnych położonych na ONW (513,3 km²) stanowi 72,7% ogólnej powierzchni użytków rolnych (705,7 km²) oraz 45,8% ogólnej powierzchni powiatu nakielskiego.

Teren realizacji LSR nie obejmuje obszarów szczególnie narażonych, z których odpływanie azotu ze źródeł rolniczych należałoby ograniczyć.

Dwie gminy z analizowanego obszaru, tj. Nakło nad Notecią oraz Sadki (o łącznej powierzchni 341 km²) objęte są strefą priorytetową pod nazwą Strefa II Centralna (Doliny Wisły i Noteci). Strefa ta zajmuje 164 510 ha, rozpościera się wzdłuż dolin rzecznych Wisły i Noteci. Wody powierzchniowe są tu silnie zanieczyszczone m.in. na skutek wypłukiwania składników pokarmowych z pól oraz braku w gospodarstwach rolnych obiektów ochrony środowiska.

Jak wynika z powyższego opracowania w ogólnej strukturze obszaru objętego LSR ponad 97% stanowią obszary wiejskie, zaś niespełna 3% obszary miast.

Pod względem morfologicznym teren powiatu położony jest głównie w obrębie makroregionu Pradolina Toruńsko - Eberswaldzka w jednostce Kotlina Toruńska i Dolina Środkowej Noteci. Ponadto część powiatu zlokalizowana jest na wysoczyźnie w obrębie Pojezierza Krajeńskiego – Wysoczyzny Krajeńskiej.

Pradolina Noteci osiąga szerokość około 9 km i wcina się w otaczające wysoczyzny na głębokość 40-60 m. Jej charakterystyczną cechą jest szerokie 2-6 km zatorfione i podmokłe dno. W strefie kontaktu doliny i wzgórz morenowych notowane są najwyższe kontrasty wysokościowe w województwie. Typowymi elementami antropogenicznymi tworzącymi swoiste „rany” w krajobrazie są wyrobiska poeksploatacyjne kopalin.

Krajobraz terenu powiatu nakielskiego określają z jednej strony czynniki naturalne, ale przede wszystkim stanowi on zapis działalności człowieka. Jej wyrazem jest zróżnicowanie terenu pod względem lesistości, udziału łąk i pastwisk oraz terenów zabudowanych.

Na terenie powiatu występują następujące typy krajobrazu naturalnego mające największy wpływ na krajobraz:

- glacialny, w trzech gatunkach: równinny, falisty i pagórkowaty,
- dolin (den dolinnych) i obniżeń - równin akumulacji biogennej,
- teras nadzalewowych, dolinnych (pradolinnych), głównie erozyjno-akumulacyjnych,
- eoliczny falisty i pagórkowaty.

Na niewielkiej powierzchni występuje również krajobraz fluwioglacialny równinny i falisty. W obrębie wymienionych typów krajobrazu należy jeszcze zwrócić uwagę na ważny przyrodniczo i krajobrazowo typ zboczowy oraz krajobraz dolin i rynien glacialnych.

Klimat Krajny i Pałuk znajdujący się w strefie umiarkowanej cechuje się zmiennością i przejściowością pomiędzy chłodną i dość wilgotną dzielnicą pomorską, poprzez dzielnicę nadnotecką oraz cieplejszą i bardziej suchą dzielnicę środkową.

Klimat Krajny i Pałuk charakteryzuje się w tym rejonie występowaniem dość silnych wiatrów, zwłaszcza zimą i wczesną wiosną. Największy udział mają wiatry z kierunków zachodnich (23,7%) i południowo-zachodnich (16,3%). Średnie roczne zachmurzenie wynosi 6,0 – 6,6 stopnia pokrycia nieba.

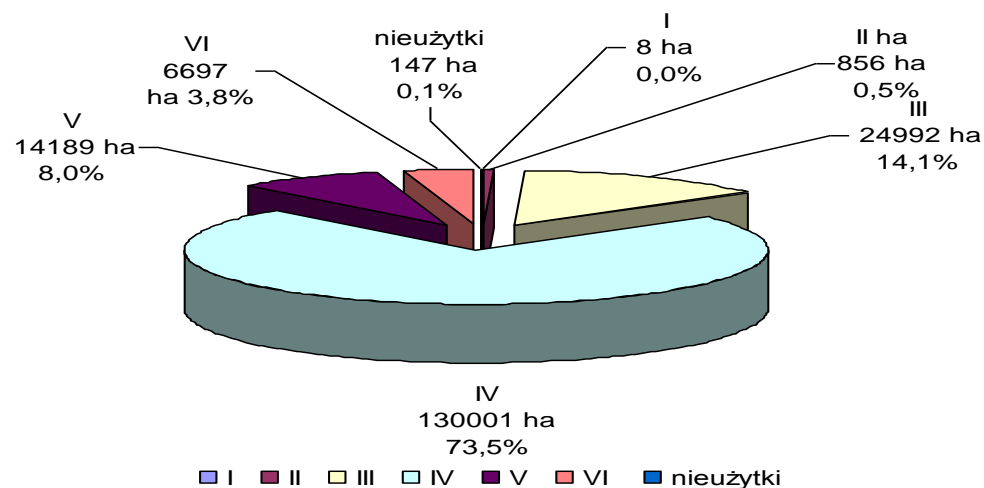
GLEBY

Zróżnicowanie utworów geologicznych budujących teren Krajny i Pałuk, jak również wpływ warunków hydrologicznych i rzeźby terenu znajduje swoje odzwierciedlenie w typach i rodzajach wytworzonych gleb.

Klasy bonitacyjne gleb

Na poniższym wykresie (rys. 2.2) zaprezentowano strukturę klas bonitacyjnych gleb na obszarze objętym LSR.

Rysunek 2.2: Struktura gleb na obszarze LGD według klas bonitacyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią

Największy udział mają gleby IV klasy bonitacyjnej, które to stanowią 73,5% ogółu gleb z analizowanego obszaru, najmniej jest natomiast gleb o najwyższej I klasie. Obszar objęty LSR pod względem rodzaju i typów gleb jest umiarkowanie zróżnicowany. Przeważają gleby piaskowe i pseudobielicowe. Ze względu na skład mechaniczny i dużą przepuszczalność są zaliczane do najsłabszych, tj. IVb, V i VI klasy bonitacyjnej.

Należy zauważyć, że powiat nakielski posiada bardzo wysoki wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w granicach od 68,4 (gm. Mrocza) do 76,1 (gm. Sadki). Przy 100-punktowej skali taki rozkład wskaźników jakości przydatności rolniczej gleb jest korzystny.

Od 64 do 71% powierzchni użytków rolnych posiada odczyn obojętny lub lekko kwaśny.

BOGACTWA NATURALNE

W granicach obszaru działania Partnerstwa udokumentowano kilka obszarów szacunkowych złóż surowców mineralnych, głównie kruszyw. Występują one w południowej części gminy Nakło nad Notecią czy w następujących miejscowościach gminy Szubin:

- Godzimierz – Stanisławka (piaski),
- Królikowo Las (piaski),
- Dąbrówka Słupska (piaski drobne i średnie).

Poza wyżej wymienionymi jest jeszcze kilka innych złóż, które są lub mogą być w przyszłości eksploatowane i wykorzystane przede wszystkim dla potrzeb drogownictwa i budownictwa.

Na skalę lokalną są również eksploatowane surowce organiczne (torfy niskie), występujące na dnie pradoliny Noteci. Jednakże ze względu na wartość ekologiczną i retencyjną eksploatacja ta powinna zostać zaniechana.

Ponadto licznie wykonane w powiecie nakielskim odwierty przeprowadzane w poszukiwaniu węgla brunatnego pomogły wykryć w osadach permskich warstwy soli potasowej, a w utworach trzeciorzędowych pokłady węgla brunatnego. Jednak ze względu na silne zanieczyszczenie w/w pokładów nie stanowią one żadnego znaczenia przemysłowego.

Podsumowując, analizowany obszar posiada mocno zróżnicowaną głęboką budowę geologiczną. Jednak na powierzchni prawie całego powiatu zalega czapa osadów czwartorzędowych o zmiennej miąższości, lokalnie przekraczającej 150 m. Baza surowców użytecznych w takich osadach jest uboga zarówno pod względem ilości, jak i jakości.

ZASOBY LEŚNE

Grunty leśne w powiecie nakielskim według danych z ewidencji na dzień 1 stycznia 2008 r. zajmowały powierzchnię 26.296 ha., w tym lasy stanowiły 25.687 ha.

Największą powierzchnię zajmują lasy w gminie Szubin, tj. 11.371 ha. Lesistość tej gminy wynosi 34,2% (w części wiejskiej nawet 35%) i jest wyższa od lesistości powiatu nakielskiego (22,9%) o 11,3% oraz województwa kujawsko-pomorskiego (23,1) o 11,1%. Najniższą lesistością charakteryzuje się gmina wiejska Sadki (14,7%), w której lasy zajmują powierzchnię 2.266 ha, tj. pięciokrotnie mniejszą niż lasy w gminie Szubin. Na obszarach wiejskich powiatu lasy zajmują powierzchnię 25.627 ha, co stanowi 99,8% ogólnej powierzchni lasów. Lesistość obszarów wiejskich objętych LSR wynosi 23,5% i jest niespełna dwunastokrotnie większa niż lesistość obszarów miejskich (2,6%) powiatu nakielskiego.

Z poniższego opracowania wynika również, iż dominującą rolę w gospodarce leśnej Krajny i Pałuk mają lasy sektora publicznego zajmujące 23.997 ha, co stanowi aż 93,4% powierzchni lasów w powiecie nakielskim. Lasy własności Skarbu Państwa zajmują 23.794 ha, co stanowi 92,6% powierzchni lasów powiatu lasy prywatne zajmują 1.690 ha, a lasy gminne 203 ha.

Na analizowanym obszarze lasy są niedostatecznie wyposażone w trasy turystyczno-edukacyjne. Powierzchnie leśne w Lasach Państwowych są ogólnie dostępne. Dozwolony jest w nich swobodny zbiór runa leśnego i grzybów. Dostępność lasów prywatnych jest ograniczona i wymaga uzgodnienia z właścicielem.

Podobnie jak w całej Polsce większość drzewostanów stanowi sosna pospolita. Pod względem botanicznym są to bory świeże *Leucobryo-Pinetum* i mieszane *Quercus-Pinetum*. Przeważają one na siedlisku rozległej wydmy w gminie Szubin, Kcynia i Nakło nad Notecią. Niewielkie powierzchnie leśne zajęte są przez liściaste lasy grądowe, które występują na skarpach doliny rzeki Noteci, bądź wyspowo na dnie samej doliny oraz na wysoczyznach. Głównie w gminie Kcynia. Wilgotne lasy olchowe występują w dolinach rzek i lokalnych obniżeniach.

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ

Park krajobrazowy

Na obszarze LGD położony jest tylko jeden park krajobrazowy – Krajeński Park Krajobrazowy – w całości występujący w gminie Mrocza. Park zajmuje tam 3.286 ha, co stanowi ponad 22% ogólnej powierzchni gminy. Na wartości przyrodnicze Parku składają się: wzgórza morenowe o dużych wysokościach, skupiska ozów, lasy mieszane z udziałem dębów, buka i grabu, liczne strumienie, torfowiska i jeziora.

Rezerваты przyrody

W powiecie nakielskim występuje 6 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 133,40 ha. Najliczniej występują na krawędzi Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej w gminie Nakło. Na dnie doliny Noteci położony jest rezerwat „Borek” i „Łąki Ślesińskie”. Jedynie rezerwat „Grocholin” położony jest na Pojezierzu Gnieźnieńskim w rolniczym krajobrazie gminy Kcynia.

Obszary chronionego krajobrazu

Na obszarze objętym projektem obszary chronionego krajobrazu stanowią 1.103 ha. Na walory przyrodnicze tych obszarów składają się głównie jeziora i łąki w dolinie Noteci.

Użytki ekologiczne

W powiecie nakielskim ogółem znajduje się 66 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 408,28 ha. Najwięcej użytków ekologicznych (26) jest w gminie Mrocza. Największą powierzchnię zajmują użytki ekologiczne w gminie Sadki – 174,87 ha. Wśród użytków ekologicznych najliczniej występują bagna, tereny podtopione i łąki w dolinie Noteci, a zatem tereny przyrodniczo bardzo cenne.

Pomniki przyrody

Na terenie powiatu nakielskiego znajdują się 154 pomniki przyrody. W gminie Kcynia 50, gminie Mrocza 18, gminie Nakło n/N 24, gminie Szubin 30 i gminie Sadki 32. Wśród pomników przyrody najliczniej występują drzewa znajdujące się w parkach wiejskich i parkach przy zespołach pałacowych.

Ostoje i Obszary sieci NATURA 2000

Sieć NATURA 2000 – „Dolina Noteci” – to rozległy obszar doliny Noteci zawarty pomiędzy zachodnim skrajem gminy Sadki, a Bydgoszczą. Ochronie podlega cały krajobraz z charakterystyczną szatą roślinną i licznymi gatunkami zwierząt.

Ostoje „Stawy Ślesin i Występ” oraz „Bagno Słupy” w 2003 roku weszły do projektu sieci Natura 2000.

Wszystkie obiekty objęte ochroną prawną przedstawiają wysoką wartość przyrodniczą. Największe ich skumulowanie występuje w dolinie Noteci i na jej krawędziach.

ZASOBY WODNE

Teren powiatu nakielskiego nie należy do bardzo zasobnych w zbiorniki wodne, które to stanowią około 0,75% powierzchni powiatu. Ośią hydrograficzną analizowanego obszaru jest rzeka *Noteć i Kanał Bydgoski*. W granicach administracyjnych powiatu nakielskiego zlokalizowany jest fragment Noteci oraz jej dopływy: dolny bieg Gąsawki, Rokitka, Orla i Kcynka oraz zachodni fragment Kanału Bydgoskiego. Rzeka Noteć jest rzeką żeglowną.

Najniższym wskaźnikiem jeziorności charakteryzuje się obszar Nakła i okolic. Jedynymi naturalnymi zbiornikami są małe oczka wodne, z jednym zarejestrowanym, na zachód od wsi Chrzastowo. Innymi zbiornikami są stawy rybne i „*Staw Kardynalski*” włączony w granice rezerwatu „Łąki Ślesińskie”. Większe skupiska stawów rybnych występują w miejscu połączenia Noteci z Kanałem Bydgoskim.

Gminą, dla której wody powierzchniowe są niewątpliwym atutem jest Mrocza (501 ha wód). Występuje tu 21 jezior o powierzchni przekraczającej 1 ha, z czego 6 zajmuje 324 ha z całej 374,1 hektarowej powierzchni wszystkich jezior. Są to jeziora: Witosławskie - 148 ha, Wieleckie - 52 ha, Rościmińskie Duże - 47,3 ha, Rościmińskie Małe - 24,4 ha, Miętus - 23,3 ha i Ostrowo - 18,5 ha. Oprócz powyższych, stwierdzono także ponad 150 zbiorników o powierzchni poniżej 1 ha, których powierzchnia łączna wynosi 35 ha. w gminie znajduje się łącznie około 409 ha wód stojących.

ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA

Na terenie powiatu nakielskiego najbardziej uciążliwe źródła emisji to przede wszystkim kotłownie i pochodzące ze spalania paliw : pył, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla. Istotną przyczyną zanieczyszczenia wód są spływy powierzchniowe z obszarów rolnych wynikające z nieprawidłowego stosowania nawozów i środków ochrony roślin. Wody podziemne zaś zanieczyszczane są przez zanieczyszczone wody powierzchniowe oraz nieszczelne urządzenia kanalizacyjne.

2.2.3 Uwarunkowania historyczne i kulturowe Krajny i Pałuk

Ziemie powiatu nakielskiego, będące terenem działalności Partnerstwa dla Krajny i Pałuk leżą na terenie części dwóch krain historycznych: Krajny oraz Pałuk.

W okresie rzymskim Krajna i Pałuki, należały do kręgu oddziaływania kulturowo – handlowych imperium rzymskiego, na co wskazują liczne importy odnajdowane w grobach. Krajna Nakielska leżała na uboczu głównego szlaku bursztynowego.

Na okres wczesnego średniowiecza przypada rozwój gospodarczy i osadniczy. W okresie rodzącego się państwa polskiego większość Krajny należała do plemiennych związków pomorskich, a rzeka Noteć wyznaczała północną granicę plemion polańskich. Walkę o włączenie ziemi krajeńskiej do państwa piastowskiego zapoczątkował już Mieszko I, które kontynuował Bolesław Chrobry, a po nim król Bolesław Śmiały i książę Władysław Herman oraz Bolesław Krzywousty. Cała Krajna w granicach państwa polskiego znalazła się jednak dopiero w latach 1119 - 1120.

Wiekі XIII-XV stanowiły okres rozwoju przywilejów lokacyjnych dla miast Krajny i Pałuk. Najwcześniej, bo w roku 1262 prawa miejskie oparte na prawie magdeburskim decyzją Bolesława Pobożnego otrzymała Kcynia. Dopiero po ponad 35 latach, bo w 1299 r. prawa miejskie na prawie magdeburskim z nadania Władysława Łokietka otrzymał najważniejszy wówczas gród Krajny – Nakło. W 1393 roku dokumentem immunitetowym dla Arnolda z Wałdowa, król Władysław Jagiełło zezwolił przenieść wieś Mrocza z prawa polskiego na magdeburskie i uczynić je miastem. Trudny do określenia jest moment powstania miasta Szubin, gdyż w zachowanych archiwaliach nie jest to jasno zapisane. Możemy podejrzewać, iż miasto powstało w latach 1365-1370, gdyż z tego okresu mamy o nim pierwsze wzmianki źródłowe.

Wiek XIV na Krajnie i Pałukach, to brzemienne w skutki najazdy krzyżackie, które ustają dopiero w roku 1466 z chwilą podpisania II pokoju toruńskiego. Od tego momentu miasta i wsie zażywają dłuższego okresu pokoju w dobrobycie i kulturze "złotego" XVI wieku. Spokój ten zostaje zakłócony najazdem szwedzkim. Liczne w II połowie XVII wieku zarazy i pożary doprowadzają prawie do całkowitego zniszczenia tego terenu. Powoli postępująca odbudowa pod koniec XVII wieku zostaje całkowicie zniweczona przez wojny północną i siedmioletnią.

W 1772 r. w wyniku I rozbioru Polski Krajna i Pałuki zostały włączone do zaboru pruskiego.

W okresie istnienia Księstwa Warszawskiego, w skład którego weszły w całości interesujące nas tereny, zaszły kolejne zmiany terytorialne. Ziemie te zostały podporządkowane prefekturze departamentu bydgoskiego.

Na mocy postanowień Kongresu Wiedeńskiego cała Krajna oraz Pałuki trafiły ponownie pod panowanie pruskie. W latach 1816 i 1818 miały miejsce kolejne zmiany terytorialne, wskutek czego Mrocza i Nakło oraz Sadki znalazły się w powiecie wyrzyskim, a do powiatu szubińskiego przydzielono Kcynię i Szubin. Obszary interesujących nas powiatów pozostały od tego czasu niezmiennie aż do roku 1920.

Zgodnie z postanowieniami traktatu wersalskiego z 28. IV 1919r., w dniu 21. I 1920r. ostatni żołnierze niemieccy opuścili ziemie powiatu wyrzyskiego.

W okresie międzywojennym Krajna i Pałuki, znalazły się w województwie poznańskim, a od 1 kwietnia 1938 roku włączono je do województwa pomorskiego.

We wrześniu 1939 r. ziemie Krajny i Pałuk zostały zajęte przez wojska niemieckie

Powiaty szubiński i wyrzyski zostały wcielone do terytorium Trzeciej Rzeszy. Czas okupacji zaznaczył się terrorem i eksterminacją ludności cywilnej skierowaną głównie na inteligencję. Świadectwem jej są liczne masowe groby, z których największy znajdował się w Paterku i zawierał szczątki 70 osób – głównie duchownych z terenu powiatu wyrzyskiego.

W dniach 21 - 27 stycznia 1945 roku wojska I Frontu Białoruskiego i oddziały I Armii Ludowego Wojska Polskiego wyzwoliły ziemie Krajny i Pałuk.

System podziału kraju na powiaty utrzymał się do roku 1975, w którym zostały one zlikwidowane na rzecz dwustopniowego podziału administracyjnego. Wówczas wszystkie gminy obecnego powiatu nakielskiego: Nakło, Mrocza, Sadki, Kcynia i Szubin, znalazły się w granicach województwa bydgoskiego i podział taki utrzymał się do końca roku 1998r.

Z dniem 1. stycznia 1999r. gminy te weszły w skład nowopowstałego powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Obszar Krajny i Pałuk znajduje się na styku regionów: Wielkopolski, Kujaw i Pomorza, podlegając ich wpływom w dziedzinie kultury i sztuki. Na Krajnie odnajdujemy naleciałości kulturowe innych grup etnicznych, przede wszystkim Borowiaków oraz Kaszubów.

W związku z tym sztuka ludowa z obszaru działalności LGD „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” nie wyłamuje się z obrazu polskiej sztuki ludowej, wykazując liczne podobieństwa w formach przedmiotów obrzędowych, zabawek, w zdobieniach sprzętu codziennego użytku, a także kowalstwie, ciesielstwie oraz hafcie, tkactwie i formach strojów.

Nadzwyczajną żywotność, niezmienną do dnia dzisiejszego, wykazują hafciarstwo i rzeźba. W tych dwóch formach ludność wiejska dawała wyraz swoim uczuciom. Zwłaszcza na Krajnie sztuka ludowa stanowiła wyraz patriotyzmu i odrębności w dobie zaborów. Strój, a tym samym haft, stanowił wyraz odrębności zewnętrznej Polaków od Niemców, natomiast rzeźba (głównie przydrożna o charakterze religijnym) wskazywała na różnice kultury religijnej.

Strój, a szczególnie strój kobiecy zajmuje w zdobnictwie ludowym poczesne miejsce. Na Krajnie były to strojne, haftowane gorsety oraz najczęściej czerwone kabaty zwane „jakami”. Całości dopełniały kolorowe fartuszki oraz spódnice zdobione haftowanym motywem trójkolorowym (nici błękitne, granatowe i czarne) zbliżonym do kaszubskiego. Z kolei na Pałukach niewiasty nosiły kabatki w kolorach raczej ciemnych. Do tego bardzo kolorowe, pasiaste spódniki samodziałowe. W kolorze czerwonym noszone były podspódniki tzw. piekielnice, u dołu zdobione dookólnym, szerokim pasem haftu o motywach roślinnych w kolorze czarnym. Na spódnik zakładano fartuszki w kolorowe paski, zdobione białym haftem. Najbardziej jednak strojnym elementem tegoż ubioru były czepce pałuckie, z luźno opuszczonymi długimi wstęgami tzw. „bandami”.

Najbardziej reprezentatywny charakter ze wszystkich dziedzin rękodzielnictwa posiada rzeźba. Tradycyjnie tkwiła ona prawie wyłącznie w tematyce religijnej. Najpopularniejszymi tematami były wizerunki Chrystusa fraszobliwego i motyw Piety. Postaci te dominowały w przydrożnych kapliczkach.

Wysiłek zdobniczy dostrzegamy w budownictwie sakralnym, głównie kościołach drewnianych budowanych na zrąb, o konstrukcjach wieńcowych czy też sumikowo-łątkowej wraz z ich wyposażeniem liturgicznym.

Charakterystyczną cechą dawnego budownictwa Krajny i Pałuk były chaty podcieniowe, które możemy obecnie oglądać w skansenie Ziemi Krajeńskiej w Osieku nad Notecią oraz w Weronice.

W zakresie ludowej kultury społecznej największe znaczenie w życiu mieszkańców wsi miały obrzędy i zwyczaje związane z rokiem obrzędowym oraz uroczystości rodzinne.

Do ważnych należało kolędowanie z Dzieciątkiem betlejemskim. Po święcie Trzech Króli wędrówkę rozpoczynały „Herody”. Po „godach” Gromnicznej (2.II) oraz św. Agacie (5.II) następował zapust, a następnie post poprzedzony popielcem. Sześciotygodniowy post stał się ważnym fragmentem roku obrzędowego, a jego surowość przejawiała w fakcie ukrywania naczyń, w których przygotowywano potrawy mięsne w szczególności zaś tzw. „tygielników” na okrasę, przestawienie się na olej, śledzie beczkowe solone, krupy gryczane i groch bez omasty, spożywanie potraw sporządzanych w oparciu o wodę śledziową, ziemniaki (kartofle) i odciągnięte mleko. Do częstych praktyk należały także tzw. „głodne piątki” (bez spożywania jakiegokolwiek posiłku), których tradycja

przetrwiała u starszego pokolenie na wsi krajeńsko-pałuckiej aż do dnia dzisiejszego. Post ten trwał do Wielkanocy. Wielkanocne święta obchodzono z dyngusem, który zwyczajem pomorskim polegał na smaganiu różgami, a nie polewaniu wodą

W wigilię św. Jana (23.VI) młodzież męska rozpalala ognisko, by przepędzić zło. Wówczas zapraszano dziewczęta, rozpoczynały się tańce, puszczano wianki na wodzie. Dni Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny poświęcone były pamięci zmarłych. Odświeżano mogiły, obdarowywano dziady specjalnym (proszalnym) pieczywem obrzędowym, noszącym kilka nazw: boże chlebki, proszalne chleby, bochny dziadowskie lub bożok.

Spośród zwyczajowości rodzinnej niewiele pozostało dzisiaj dawnych wzorców świadczących o reliktach kulturowych. Zachowane opisy Oskara Kolberga pochodzące z 1875 roku wskazują na archaizm rytuałów związanych z narodzinami i chrztem. Pewne pozostałości odnajdujemy w wierzeniach pogrzebowych, w ramach których obchodzono tzw. „puste noce” tj. czuwanie przy zmarłym (obecnie różaniec) oraz wspólne biesiadowanie (obecnie funkcję tę pełni tzw. stypa). Od czasów średniowiecza na tereny Krajny i Pałuk napływała ludność polska z południa, niemiecka, żydowska, szkocka i holenderska z zachodu, a w ostatnich dziesięcioleciach również Polacy z kresów wschodnich. Stąd też z jednej strony powstawał ciekawy i niepowtarzalny konglomerat kulturowy, który w wyniku dalszych procesów migracyjnych zacierał się, ale w jego miejsce rodziła się następna tradycja. Dlatego zarówno nieliczna obecnie pozostałość materialna z przeszłości, gwara, jak i folklor, stanowią istny zlepek różnych wpływów kulturowych. Zauważyć to również można na przykładzie tradycji rolnej i regionalnych oraz tradycyjnych produktów kulinarnych.

Zarówno sami Polacy jak i goście oraz turyści zagraniczni chętnie zjadają się produktami czy daniami, których już same nazwy oraz skład wskazują, iż wywodzą się one z tradycji regionalnej Pomorza, Wielkopolski, Śląska czy Kresów Wschodnich. Na Krajnie i Pałukach, wymieniając tylko niektóre z nich, znane są pod takimi nazwami jak: baduch lub jarmuż – zupa szczawiowa, faryna - kaszanka, jagły – kasza z prosa, prażucha lub lemieszka – prażona mąka zalana ukropem, omasta, okrasa lub szpyrka – smalec, plyndze – placki ziemniaczane, zalewajka – żurek, zacierka - kluski, zakwasek, zarobek – zaczyn chlebowy, zaputwa, kaszompypy - kartoflanka i wiele, wiele innych. Niektóre tak zwane polskie dania przywędrowały również z innych części Europy.

Tradycyjne produkty i potrawy powiatu nakielskiego wytwarzane były głównie na własne potrzeby gospodarstw domowych. Dziś nadal przygotowywane są dania i przetwory, które trudno jednak znaleźć w książkach kucharskich. Są one wielkimi wartościami kulturowymi naszego regionu i warto dbać o to, aby nie tylko całkowicie nie zaginęły, ale i trafiły do naszych domów, gospodarstw agroturystycznych i restauracji. By gościły w nich na co dzień i od święta

Tradycyjna kultura Krajny i Pałuk, w wyniku postępującej urbanizacji całego kraju od początku XX wieku zaczęła stopniowo zanikać. Na szczęście na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat zaczęto powracać do korzeni. Dzięki takim instytucjom jak Muzeum Ziemi Krajeńskiej, Muzeum Ziemi Szubińskiej, Pałucka Izba Muzealna oraz bardzo licznym i prężnie działającym Kołom Gospodyń Wiejskich, lokalnym artystom, zespołom folklorystycznym, takim jak „Krajna” z Nakła, „Pałuki” z Kcyni czy „Sadkowanie” z Sadek udaje się fragment po fragmencie odkrywać na nowo ten jakże piękny i ciekawy element codzienności naszych przodków.

2. 3 Potencjał demograficzny i gospodarczy

LICZBA LUDNOŚCI

Obszar objęty zamieszkuje 85385 mieszkańców (stan na 31.12.2006r.), z czego 37641 to ludność miejska, a 47744 to ludność wiejska. (tabela 2.3) Ludność powiatu nakielskiego stanowi 4,15% ludności województwa kujawsko-pomorskiego ogółem. Najwięcej mieszkańców liczy gmina miejsko-wiejska Nakło nad Notecią (32164 osób), najmniej natomiast gmina wiejska Sadki (7027 osób). Największą liczbą ludności wiejskiej charakteryzuje się gmina Szubin, w której mieszkańców obszarów wiejskich jest ponad 13 tysięcy.

Tabela 2.3: Ludność powiatu nakielskiego – stan na 31.12.2005r. i 31.12.2006r.

Obszar	Liczba ludności wg stanu na:	
	31.12.2005 r.	31.12.2006 r.
	ogółem	ogółem
Gmina Kcynia, w tym:	14197	13992
▪ miasto	4800	4742
▪ wieś	9397	9250
Gmina Mrocza, w tym:	9271	9277
▪ miasto	4233	4223
▪ wieś	5038	5054
Gmina Nakło nad Notecią, w tym:	32458	32164
▪ miasto	19619	19378
▪ wieś	12839	12786

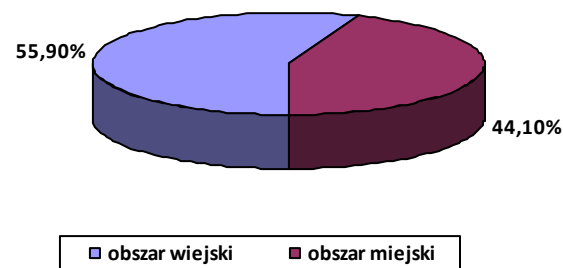

Gmina Szubin, w tym:	22726	22745
▪ miasto	9347	9298
▪ wieś	13379	13447
Gmina wiejska Sadki	7285	7207
Ogółem obszar LSR, w tym:	85937	85385
▪ obszary miejskie	37999	37641
▪ obszary wiejskie	47938	47744

Źródło: http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/dane_podgrup.wymiary?p_kt=3&p_gru=7&p_pgru=1336&p_dane=0

Według stanu na 31.12.2006 r. ludność wiejska zamieszkująca analizowany obszar stanowi 55,9 % ogółu ludności powiatu nakielskiego, natomiast ludność miejska 44,1%. Strukturę tą przedstawiono na Rysunku 2.3.

Rysunek 2.3: Struktura ludności powiatu nakielskiego wg miejsca zamieszkania – stan na 31.12.2006r.

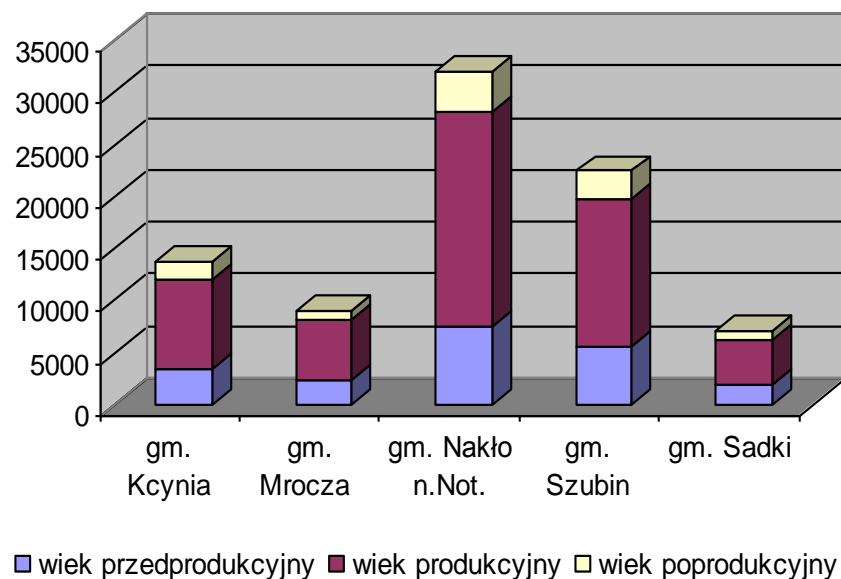
Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 2.3

Pomijając gminę wiejską Sadki, największym udziałem ludności wiejskiej w stosunku do ogółu ludności gminy charakteryzuje się gmina Kcynia, w której mieszkańcy obszarów wiejskich stanowią 66,1% ogółu mieszkańców gminy. Najmniejszym natomiast udziałem ludności wiejskiej cechuje się nakielska gmina - 39,8%.

STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI

Na poniższym wykresie (rys. 2.4) przedstawiono natomiast strukturę ludności w poszczególnych kategoriach wiekowych w analizowanych gminach Krajny i Pałuk na koniec 2006r.

Rysunek 2.4 : Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w poszczególnych gminach powiatu nakielskiego – stan na 31.12.2006r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z poszczególnych gmin

Zatrudnienie

Dane o zatrudnieniu oddają charakter działalności gospodarczej, stąd w kolejnym zestawieniu, (Tabela 2.4) przedstawiono informację o sytuacji powiatu nakielskiego pod względem liczby pracujących w poszczególnych działach gospodarki.

Tabela 2.4: Pracujący według rodzajów działalności – stan na 31.12.2007r.

Rodzaj działalności	woj. kujawsko-pomorskie		powiat nakielski	
	ilość	%	ilość	%
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo	117 209	21,5	4 877	29,0
przemysł i budownictwo	173 453	31,8	4 203	25,0
usługi rynkowe	139 063	25,5	3 862	23,0
usługi nierynkowe	116 007	21,2	3 884	23,0
ogółem	545 732	100,0	16 826	100,0

Źródło: Województwo kujawsko-pomorskie 2008 – podregiony, powiaty, gminy

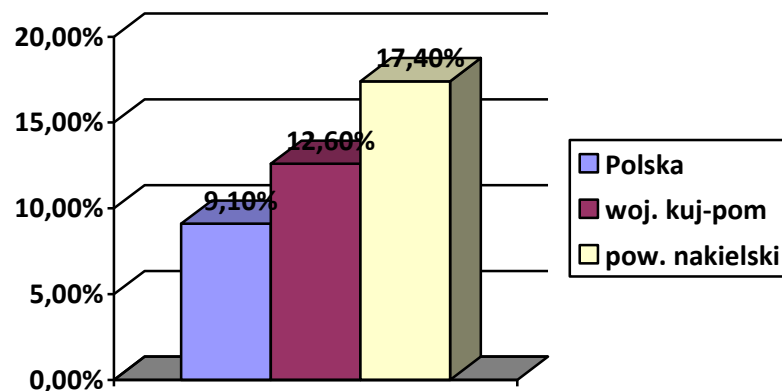
W 2007 r. spośród pracujących w gospodarce narodowej najwięcej – 29,0% zatrudnionych było w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie, rybactwie. Jest to znacznie więcej niż średnia województwa. Na drugim miejscu znalazł się przemysł i budownictwo – 25,0%. W regionie średnia ta wynosi 31,8%. Udział osób zatrudnionych w sektorze usług rynkowych i nierynkowych utrzymywał się na tym samym poziomie – 23,0%.

Bezrobocie

Sytuacja na rynku pracy na obszarze działania Partnerstwa jest bardzo niekorzystna. Charakter gospodarki lokalnej oraz procesy restrukturyzacyjne i zahamowanie wzrostu gospodarczego na poziomie kraju, w znacznym stopniu przyczyniają się do utrzymania bardzo wysokiego poziomu bezrobocia.

Trendy w powiecie nakielskim odzwierciedlają sytuację regionu kujawsko – pomorskiego i całego kraju, w przypadku powiatu nakielskiego stopa bezrobocia w 2008 roku systematycznie spadała z 22% w styczniu do 17,4% w listopadzie.

Rysunek 2.5: Stopa bezrobocia w powiecie nakielskim, województwie kujawsko-pomorskim – stan na 30.11.2008r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle n.Not.

W województwie kujawsko-pomorskim na dzień 30.11.2008r. stopa bezrobocia wynosiła 12,6% , natomiast na terenie powiatu nakielskiego w tym samym okresie stopa bezrobocia osiągnęła poziom 17,4%. W tym samym czasie w Polsce stopa bezrobocia wyniosła 9,1% . Tak więc powiat nakielski, należy do powiatów o wysokiej, ale nie najwyższej stopie bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim.

Struktura bezrobocia na obszarze LGD zawiera również szereg wyzwań i problemów. Należy tu wymienić kilka cech charakteryzujących bezrobocie powiatu:

- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych – 2511 osób tj. 49,1% ogółu zarejestrowanych,
- przeważający udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych – 3134 osób tj. 61,2% ogółu zarejestrowanych,
- znaczny udział osób młodych do 25 roku życia – 1117 osób tj. 21,8% ogółu zarejestrowanych,
- znaczny udział osób bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich – 2906 osoby tj. 57,4% ogółu zarejestrowanych.

Na dzień 31.12.2008r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nakle było zarejestrowanych 5117 osób.

LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH

Tabela 2.6: Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2008 roku

GMINA	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	Powyżej 15 ha
Kcynia	206	162	178	354
Mroczka	164	81	69	169
Nakło	440	138	107	191
Sadki	251	117	78	177
Szubin	776	231	140	304
RAZEM	1837	729	572	1195

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z poszczególnych gmin

Na analizowanym obszarze są 4333 gospodarstwa rolne, najczęściej gospodarstw do 5 ha, które to stanowią 42,4% ogółu gospodarstw powiatu nakielskiego. Obserwuje się pozytywną tendencję wzrostu liczby gospodarstw powyżej 15ha, których jest 1195 co stanowi 27,6% ogółu gospodarstw powiatu nakielskiego. Ze względu na dobrą jakość gleb uprawia się tu pszenicę, rzepak, kukurydzę, ziemniaki przemysłowe oraz buraki cukrowe, co ma bezpośredni związek z ciągle funkcjonującą cukrownią w Nakle.

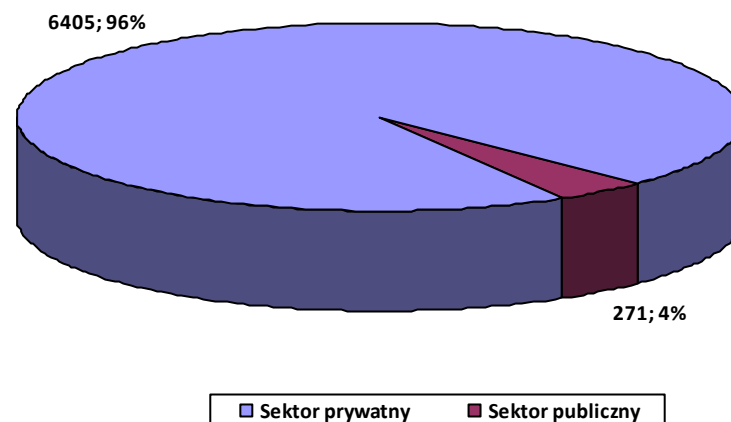
Wielu rolników prowadzi gospodarstwa nie tylko w oparciu o produkcję roślinną, ale i zwierzęcą (chów bydła mlecznego i mięsnego, chów trzody chlewnej oraz owiec).

Wśród producentów rolnych popularne są programy rolnośrodowiskowe, a szczególnie pakiet pn. Ekstensywne trwałe użytki zielone. Zachowują oni w ten sposób walory przyrodnicze Doliny Noteci

RYNEK PRACY I PODMIOTY GOSPODARCZE

Na obszarze objętym LSR na koniec 2007 roku zarejestrowanych w systemie REGON było 6676 podmiotów gospodarczych. W głównej mierze są to podmioty sektora prywatnego (6405), stanowiące 95,9% ogółu podmiotów. Pozostałe 4,1%, tj. 271 podmiotów należy do sektora publicznego(rys.2.6). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w gminie Nakło nad Notecią., tj. 3103, co stanowi 46,5% ogółu podmiotów, najmniej natomiast w gminie Sadki – 416, co stanowi niespełna 6,2% wszystkich podmiotów. W strukturze podmiotów REGON największe znaczenie mają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których jest 5332, co stanowi ponad 80% ogólnej liczby podmiotów.

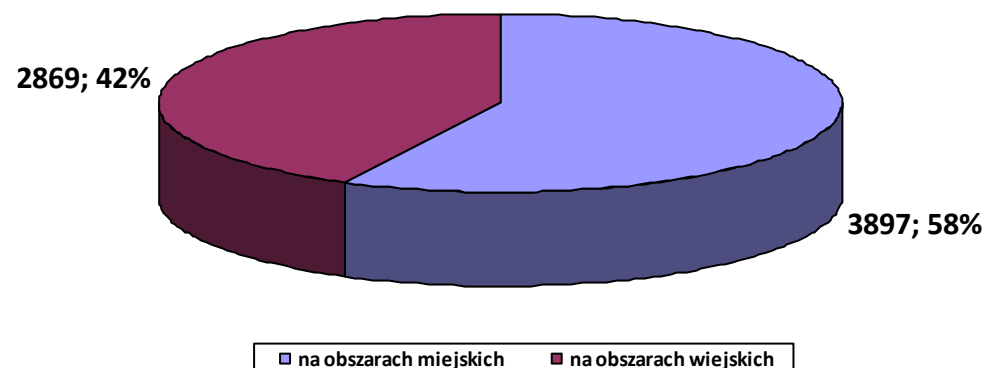
Rysunek 2.6: Podmioty gospodarcze sektora prywatnego i publicznego na obszarze objętym LSR stan na 31.12.2007r

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Województwo kujawsko-pomorskie 2008 – podregiony, powiaty, gminy

Na poniższym rysunku (rys. 2.7) przedstawiono liczbę podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie LGD z podziałem na obszar wiejski i miejski.

Rysunek 2.7: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na obszarze objętym LSR – stan na 31.12.2007r

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Województwo kujawsko-pomorskie 2008 – podregiony, powiaty, gminy

Na obszarach wiejskich powiatu nakielskiego zarejestrowanych jest 2869 (43%), a w miastach 3807 (57%) podmiotów gospodarczych. Wykluczając z analizy gminę wiejską Sadki, struktura procentowa podmiotów REGON przedstawia się następująco: największy udział podmiotów na obszarach wiejskich ma miejsce w gminie Kcynia (50,1% ogółu podmiotów w tej gminie), najmniejszy natomiast w gminie Nakło nad Notecią (31,2%).

Wśród najczęściej prowadzonych form działalności gospodarczej dominują:

- drobna działalność handlowo-usługowa.
- rolnictwo (ponad 4 tys. gospodarstw rolnych),
- branża około rolnicza, w tym usługi dla rolnictwa i mieszkańców wsi,
- przemysł drzewny i meblarski (bogate zasoby drewna),
- produkcja materiałów budowlanych (bogate złoża żwiru),
- usługi finansowe, bankowe, szkoleniowe i doradcze,

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na terenie Lokalnej Grupy Działania funkcjonują poradnie publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, gabinety lekarskie oraz szpital z oddziałami w Nakle oraz Szubinie. Udzielają one świadczeń zdrowotnych w zakresie: leczenia stacjonarnego, opieki ambulatoryjnej, pomocy doraźnej i promocji zdrowia.

Na obszarze działania LGD, poza 3 pogotowiami ratunkowymi, usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej świadczy:

- 8 Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej,
- 9 Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej,
- 16 Prywatnych Praktyk Lekarskich.
- 15 aptek

Na analizowanym obszarze funkcjonuje kilka ośrodków pomocy społecznej, dom opieki społecznej, rodzinne domy dziecka, rodzinne pogotowie opiekuńcze, świetlice terapeutyczne oraz schronisko dla bezdomnych.

W większości gmin, w wyniku ubożenia społeczeństwa, zwiększa się liczba rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej. Do najczęstszych przyczyn udzielania pomocy należą: bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych), choroba i niepełnosprawność.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwem publicznym na obszarze realizacji projektu zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Nakle oraz struktura Straży Gminnej i Miejskiej wspólnoty powiatowej. Działają następujące jednostki policji:

- Komenda Powiatowa Policji w Nakle nad Notecią ul. Pocztowa 11
- Komisariat Policji w Szubinie ul. Kościuszki 1
- Komisariat Policji w Kcyni ul. Zielona 5
- Posterunek Policji w Mroczy ul. XXX lecia LWP 8
- Posterunek Policji w Sadkach ul. Mickiewicza 5
- Straż Miejska w Nakle nad Notecią ul. ks. Piotra Skargi 2
- Straż Gminna w Sadkach ul. Wyzwolenia 37
- Straż Gminna w Mroczy Pl. 1 Maja 20

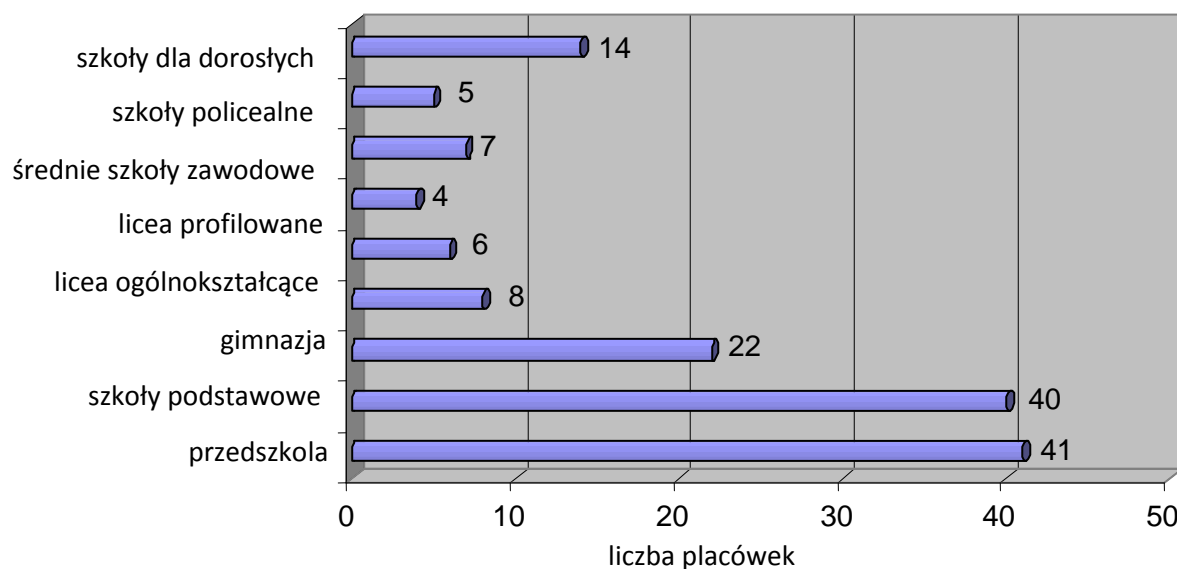
Nad bezpieczeństwem publicznym czuwa także Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nakle oraz 45 Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 13 jednostek należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, 4 jednostki działają przy zakładach pracy, 36 jednostek wyposażonych jest przynajmniej w jeden samochód pożarniczy.

Bezpieczeństwo sanitarne, epidemiologiczne i weterynaryjne zapewnione jest przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Nakle nad Notecią oraz Powiatowego Inspektora Weterynarii.

Edukacja i wychowanie

Na terenie Lokalnej Grupy Działania znajduje się cały przekrój różnego typu placówek zajmujących się edukacją i wychowaniem: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjalne, różnego typu szkoły ponadgimnazjalne oraz szkoły dla dorosłych. Stan infrastruktury w zakresie edukacji i wychowania przedstawia poniższy wykres (rys. 2.8).

Rysunek 2.8: Placówki oświatowe w roku szkolnym 2007/2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin i Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią

Kultura

W obszarze LGD istnieją dwa muzea: Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle oraz Muzeum Ziemi Szubińskiej im Zenona Erdmanna w Szubinie. Do ich najważniejszych inicjatyw zaliczamy : organizację historycznych sesji popularno-naukowych, działalność wydawniczą, współorganizację przeglądu zespołów folklorystycznych ,organizację wystaw stałych.

Na terenie powiatu nakielskiego istnieją 44 placówki biblioteczne. Liczbę czytelników oraz woluminów prezentuje tabela 2.7.

Tabela 2.7: Biblioteki publiczne w gminach powiatu nakielskiego w 2007 roku

Wyszczególnienie	Placówki biblioteczne		Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w woluminach	
	Ogółem	w tym biblioteki i filie			w tys.	na 1 czytelnika
Powiat nakielski	44	24	307,5	17 800	356,9	20,0
Kcynia	3	3	42,0	1 455	46,3	31,8
Mrocza	3	2	30,9	1 200	26,0	21,7
Nakło	11	9	100,7	7 964	101,2	12,7
Szubin	19	7	94,8	5 478	148,9	27,2
Sadki	8	3	39,1	1 703	34,5	20,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin .

Organizacje pozarządowe

Podstawą sukcesu demokratycznie zorganizowanej społeczności lokalnej jest aktywność obywatelska jej mieszkańców. Na obszarze Lokalnej Grupy Działania funkcjonują towarzystwa, stowarzyszenia, fundacje oraz ich związki.

Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią na dzień 31.12.2008r. na obszarze Lokalnej Grupy Działania, funkcjonowały 74 organizacje pozarządowe realizujące różnorodne cele statutowe odpowiadające potrzebom lokalnych społeczności oraz wyzwaniom współczesnego świata.

Oprócz wymienionych wyżej organizacji aktywnie działają również:

- stowarzyszenia zwykłe (fora, konfederacje, kluby),
- Ochotnicze Straże Pożarne (45 OSP zrzeszających niespełna 2 tysiące członków),
- koła gospodyń wiejskich.

2.3 Uzasadnienie spójności obszaru objętego LSR

Obszar objęty LSR obejmuje gminy Kcynia, Mrocza, Nakło, Sadki i Szubin i praktycznie dotyczy całości powiatu nakielskiego. Podsumowując wyżej przeprowadzoną diagnozę należy stwierdzić przede wszystkim, iż analizowany obszar charakteryzuje się wysokim stopniem spójności, która przejawia się poprzez:

- **spójność środowiskową** – obszar działania Partnerstwa dla Krajny i Pałuk położony jest głównie w obrębie makroregionu Pradolina Toruńsko - Eberswaldzka w jednostce Kotliny Toruńskiej i Doliny Środkowej Noteci (zachodnia część województwa kujawsko-pomorskiego). Obszar objęty LSR łączy podobieństwo ukształtowania terenu, zbliżony mikroklimat oraz rolniczy charakter gmin.

W każdej z gmin znajdują się obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Choć obszar nie należy do zasobnych w zbiorniki wodne, to bardzo istotny jest fakt, iż pod względem hydrograficznym obszar LGD położony jest w zlewni Noteci, która to stanowi jego oś hydrograficzną. Innymi słowy mówiąc „**Łączy nas Notec**”.

Determinowane przez warunki glebowe rolnictwo wykształciło podobny we wszystkich gminach model produkcji rolnej opartej na uprawach zbóż, rzepaku, buraków cukrowych i ziemniaków oraz hodowli trzody chlewnej i bydła mlecznego.

W lasach wszystkich gmin większość drzewostanów stanowi sosna pospolita (bory świeże i mieszane), występują te same gatunki zwierząt, takie jak sarny, jelenie, dziki, lisy, zające, kuny, borsuki, bobry, a także bieliki, orły i bociany;

- **spójność kulturowo-historyczną** – kultura i sztuka obszaru działania Partnerstwa nie wyłamuje się z obrazu polskiej sztuki ludowej. Mówiąc o jednolitości kulturowej tego obszaru, wskazać należy na liczne podobieństwa w formach przedmiotów obrzędowych, zabawek, w zdobieniach sprzętu codziennego użytku, a także kowalstwie, rzeźbiarstwie oraz hafcie, tkactwie i formach strojów (np. stroje zespołów ludowych takich jak „Krajna” czy „Pałuczanki”). Ważnym elementem spójności kulturowej są wspólne doświadczenia historyczne oraz obecnie podejmowane działania mające na celu ożywienie życia kulturalnego mieszkańców powiatu.
- **spójność społeczno - gospodarczą** – na którą ma wpływ nadal niewielki przyrost naturalny oraz stosunkowo wysoki poziom bezrobocia we wszystkich gminach badanego obszaru. W każdej z analizowanych gmin widoczna jest przewaga mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz kobiet w wieku poprodukcyjnym. Wszystkie gminy analizowanego obszaru Krajny i Pałuk znajdują się w wykazie gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym. Obserwujemy jednak pozytywny trend - w każdej z analizowanych gmin zauważyć można niewielki przyrost nowych firm.

Niezwykłe pozytywnym zjawiskiem jest ogromna aktywność społeczna i zaangażowanie mieszkańców w działalność na rzecz środowisk lokalnych. Wyraża się to dużą liczbą (74) organizacji pozarządowych w obszarze działania LGD.

- **spójność turystyczną** – walory turystyczne uwarunkowane zasobami geograficznymi i przyrodniczymi (obszary chronionego krajobrazu, zespoły pałacowo-parkowe, rzeka Noteć) decydują o spójności turystycznej obszaru objętego LSR. Zwraca uwagę jednak fakt słabo rozwiniętej we wszystkich analizowanych gminach infrastruktury technicznej związanej z turystyką.

Obszar działania LGD leży w przeciągu hydrologicznej osi – rzeka Wisła oraz osi wschód-zachód droga wodna Wisła-Odra. Oś tę stanowią Brda, Kanał Bydgoski, rzeka Noteć i rzeka Warta. Transport wodny nie jest obecnie właściwie wykorzystywany, nie jest więc integralnym elementem całego systemu transportowego i jego udział w przewozach jest minimalny

- **spójność administracyjną** – obok wspólnoty elementów kulturowych, społecznych, historycznych analizowany obszar Krajny i Pałuk łączy wspólna granica administracyjna (powiat nakielski), dla której de facto planuje się wspólne przedsięwzięcia gospodarcze i w obrębie której już obecnie występuje zintegrowany system przepływu informacji i zależności instytucjonalnych.

Wykorzystanie specyfiki obszaru do planowanych działań

Zalety i walory obszaru działania LGD stanowiące o specyfice tego obszaru:

- bogactwo walorów przyrodniczych Doliny Noteci w tym obszar NATURA 2000 oraz jeziora i czyste środowisko
- dziedzictwo kulturowe Krajny i Pałuk
- potencjał ludzki zaangażowany w działające organizacje pozarządowe
- współpracujące ze sobą i wspierające aktywność mieszkańców władze samorządowe
- korzystna lokalizacja i równomiernie ukształtowana sieć drogowa
- wyrównany poziom rolnictwa
- zaangażowanie sektora gospodarczego
- Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej - jedna z dwóch tego typu szkół w kraju

są szansą na planowy i zrównoważony rozwój tego obszaru.

Wykorzystując walory przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe planujemy tworzyć sieć obiektów- **ekomuzeum**, które stanowić będą świadectwo przeszłości , będą wyrazem piękna otaczającej przyrody oraz zaprezentują dorobek mieszkańców.

Promowanie tego przedsięwzięcia **wzmocni tożsamość lokalną** tak, aby urok miejsc poznali i docenili sami mieszkańcy. Będzie w skuteczny sposób **zapraszać** do odwiedzenia niezwykłych okolic Krajny i Pałuk przez turystów.

Położenie w niedalekim sąsiedztwie dużej aglomeracji stwarza możliwość **rozwoju turystyki weekendowej** , a jednocześnie da szansę wypromowania naszych **produktów lokalnych**.

Wielkim wyzwaniem , ale i okazją będzie, **żegluga turystyczna**. Przyszłościowe wykorzystanie szlaku wodnego dla żeglugi krajowej i międzynarodowej wymagać będzie modernizacji i rozbudowy. Rozwój tej drogi umożliwi powiązanie systemem dróg wodnych Europy Zachodniej z Kaliningradem w Rosji.

Poprzez wspólnie podejmowane działania zamierzamy wzmocnić małe organizacje pozarządowe, zwiększyć aktywność społeczną młodzieży , zaangażowanie sektora gospodarczego i udoskonalić komunikację międzysektorową.

Obszar działania LGD Partnerstwo dla Kraju : Państwa choć spójny
w wielu dziedzinach zachowuje się odrębnie .

I w tej jedności i różnorodności siła i tajemnica sukcesu...

3. Analiza SWOT obszaru objętego LSR

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
▪ Bogactwo walorów przyrodniczych Doliny Noteci w tym obszarów NATURA 2000 oraz jezior w gm. Mrocza, czyste środowisko, bogactwo ptaków ▪ Dziedzictwo kulturowe Krajny i Pałuk (Szubin i Kcynia- Pałuki, Mrocza, Sadki, Nakło -Krajna ▪ Potencjał ludzki (wielu aktywnych ludzi) ▪ Władze samorządowe współpracują (wspierają aktywność mieszkańców swoich gmin) ▪ Działa wiele organizacji pozarządowych ▪ Korzystna lokalizacja zasoby naturalne w pobliżu aglomeracji bydgosko - toruńskiej ▪ Równomiernie ukształtowana sieć drogowa ▪ Wysoki poziom rolnictwa ▪ Siedziba KPODR w Minikowie ▪ Przychylność Banku Spółdzielczego w Nakle i zaangażowanie sektora gospodarczego (Huta Szkła w Turze, Browar Krajana) ▪ Gęsta sieć szkół (podstawowe, gimnazja, ponadgimnazjalne) ▪ Unikalna w skali kraju szkoła (w Polsce tylko dwie) - Zespół Szkół Żegluga Śródlądowej ▪ Gęsta sieć bibliotek, domów kultury, muzea ▪ Szlak historyczny (Powstania Wielkopolskiego) ▪	▪ Słaba baza turystyczna, sportowa, kulturalna ▪ Relatywnie wysokie bezrobocie w stosunku do okolicznych powiatów - Brak jednolitego pomysłu na wizerunek obszaru LSR (powiatu) - mało imprez cyklicznych, specyficznych i promujących region - brak środków własnych (kapitału) do aplikowania o środki zewn. - inicjatywy dotychczas realizowane na obszarach wiejskich powiatu w zbyt małym stopniu angażują lokalne społeczności, - niewiele udanych projektów realizowanych w formie partnerskiej (zwykle instytucja wdrażająca i sponsorzy) - projekty na rzecz obszarów wiejskich realizowane są zwykle przez pojedynczych beneficjentów, rzadko z udziałem partnerów - problemy z kontynuacją przedsięwzięć/projektów po zakończeniu finansowania (niewielka trwałość podejmowanych inicjatyw) - słabe i niedoinwestowane działania w obszarze tożsamości kulturowej ▪ Niewielkie zaangażowanie dzieci i młodzieży w inicjatywy lokalne ▪ brak dobrej współpracy pomiędzy samorządami (trudności w uzgodnieniu przedsięwzięć na Noteci) i umiejętności współpracy. ▪ Brak dostępu do Internetu w małych miejscowościach - Gorszy dostęp do nauki języków obcych - Niski poziom wykształcenia społeczeństwa, w tym głównie mieszkańców wsi - Niewielka świadomość mieszkańców w zakresie zasobów naturalnych Doliny Noteci - Niewiele zakładów produkcyjnych w tym przetwórstwa rolnego - Ciągle duże choć malejące, zanieczyszczenie wód rzek - Niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w tym wokół Noteci

	- Nieprzystosowanie infrastruktury dla osób niepełnosprawnych - Brak dobrego planu zagospodarowania przestrzennego (tereny pod inwestycje jednocześnie zachowanie swoistości regionu, struktury zabudowy, itp.
SZANSE / OKAZJE	ZAGROŻENIA
• Moda na turystykę na wsi • Promocja turystyczna Doliny Noteci • Popularny temat wykorzystywana zasobów wodnych - możliwość rozwoju żeglugi turystycznej • „Dziewiczość” terenów nadnoteckich • Rosnące zapotrzebowanie na polskie produkty, w tym zdrową żywność • Wzrost zainteresowania mieszkańców i turystów dziedzictwem kulturowym Krajny i Pałuk • Korzystna atmosfera dla osób aktywności (w tym rekreacji) osób starszych i niepełnosprawnych • Moda na podróżowanie po Europie w poszukiwaniu dziewiczych terenów (np. podglądacze ptaków) • Pojawiające się środki zewnętrzne (Fundusze Strukturalne UE) • Promocja działań na terenach objętych Siecią NATURA 2000 • Premiowanie współpracy przez inwestycje finansujące • Programy rolno-środowiskowe	• Konkurencja innych obszarów (powiatów) posiadających infrastrukturę turystyczną i wypromowane atrakcje (jak: Biskupin, Wenecja, Bory Tucholskie, Zalew Koronowski) • Trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych • Możliwość występowania klęsk żywiołowych • Zwiększanie się bezrobocia wywołane globalnych kryzysem gospodarczym • Migracje młodych • Spadek liczby szkół, pogarszanie się sieci szkół i instytucji animujących społeczności lokalne • Biurokracja przy pozyskiwaniu środków (brak zaliczkowania, problem z wkładem własnym) • Słabe wykorzystanie środków UE zwłaszcza w zakresie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich • Zagrożenia bezpieczeństwa (patologie) • Niedostosowane prawo

3.2 Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy SWOT

Wnioski z analizy SWOT w połączeniu z diagnozą stanu i wskazaniem spójności obszaru LSR stanowią podstawę formułowania celów lokalnej strategii oraz przygotowania koncepcji poszczególnych przedsięwzięć. Najistotniejsze punkty wskazane przez uczestników warsztatów planistycznych zostały w tekście wytłuszczone. Bazą do analizy były typowe pytania wynikające ze SWOT: Które silne strony pozwalają na wykorzystanie szans i uniknięcie zagrożeń? Które słabe strony muszą zostać ograniczone, gdyż uniemożliwiają wykorzystanie okazji? Które słabe strony należy ograniczać w kontekście możliwych zagrożeń? Wnioski z analizy zostały uporządkowane w postaci kilku rekomendacji.

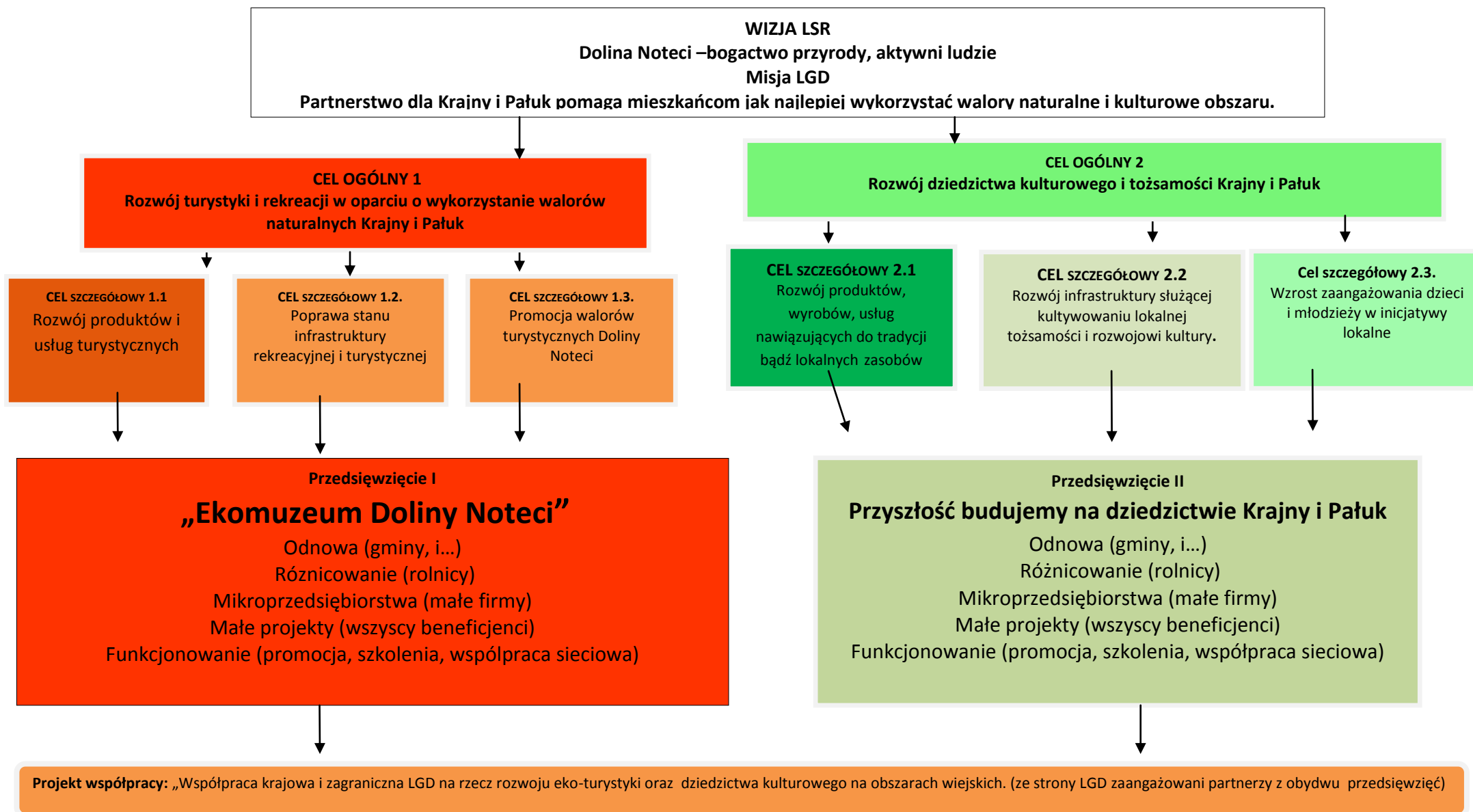
1. **Walory naturalne i potencjał turystyczny Doliny Noteci – nieznane i nieuświadomione.** Na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju Partnerstwa dla Krajny i Pałuk nie są w pełni wykorzystywane unikalne walory Doliny Noteci. Rolnicy zaledwie zaczynają korzystać z programów rolnośrodowiskowych i generalnie traktują obszary nadnoteckie jako niezbyt korzystne dla prowadzenia produkcji rolniczej. Ani rolnicy, ani inni mieszkańcy nie mają dobrych pomysłów na inne niż rolnicze zagospodarowanie tych obszarów. Infrastruktura turystyczna jest niezwykle uboga. Mieszkańcy z obszaru LGD traktują turystykę i rekreację nad Notecią z niedowierzaniem i lekkim „przymrużeniem oka”. Przynależność gmin z terenu LGD do Związku Miast i Gmin Nadnoteckich, istnienie Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej oraz organizacja kilku imprez nad rzeką w roku to zdecydowanie za mało, aby wypromować Dolinę Noteci jako atrakcyjne miejsce do rekreacji i turystyki. Potrzebne jest zintegrowanie wysiłków różnych instytucji oraz połączenie i wyeksponowanie atrakcji, tak aby powstały całościowe produkty turystyczne. Z drugiej strony niezbędna jest szeroka akcja informacyjno – promocyjna, aby zasoby miejsca w którym żyją poznali i docenili sami mieszkańcy. Dobrą formułą do realizacji tych zadań może stanowić powołanie ekomuzeum. Ekomuzeum to sieć rozproszonych w terenie obiektów, która tworzy „żywą” kolekcję obrazującą wartości przyrodnicze, kulturowe danego obszaru oraz dorobek jego mieszkańców.
2. **Tożsamość i kultura Krajny i Pałuk – potrzeba „odkrywania korzeni”.** Tożsamość i dziedzictwo Krajny i Pałuk to niewątpliwie bogactwo obszaru LGD, ale brak współpracy różnych podmiotów (szkół, bibliotek, domów kultury, lokalnych organizacji) powoduje, że działalność kulturalna jest niezbyt dobrze oceniana przez mieszkańców. Mieszkańcy nie angażują się w realizowane przedsięwzięcia w wystarczającym stopniu. Młodzież nie zna bogatego dziedzictwa swojego obszaru. Brakuje dobrych pomysłów na przygotowanie atrakcyjnej formy zaangażowania młodych ludzi. Pewnym ograniczeniem jest tu brak wystarczającej infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności kulturalnej, a szczególnie wyposażenia, eksponatów oraz sprzętów.
3. **Zintegrowanie działań na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR – współpraca, koordynacja i trwałość podejmowanych działań.** Jak wynika z analizy SWOT i opisu terytorium poważnym mankamentem obszaru LSR jest niewystarczająca koordynacja podejmowanych działań. Poszczególne projekty i inicjatywy podejmowane są przez pojedyncze organizacje. Rzadko realizowane w sposób partnerski. Dominuje rywalizacja zamiast współpracy, co ma swoje źródła w systemie przydziału środków (zarówno samorządy lokalne, jak i fundusze celowe przyznają przede wszystkim pojedynczym organizacjom). Dla zapewnienia

trwałości podejmowanych inicjatyw, należy wspierać takie, które mają szanse na kontynuację nawet po zakończeniu dofinansowania oraz takie, które realizowane są w partnerstwie.

Mając na uwadze wnioski z opisu obszaru oraz powyższe z analizy SWOT, przed przystąpieniem do formułowania celów uwzględniono również konieczność ich powiązania z celami Osi 4 LEADER, określonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 czyli:

- poprawa jakości życia;
- różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy;
- aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi;
- polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja;
- poprawa samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym

4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu celów szczegółowych

WIZJA LSR

„Dolina Noteci –bogactwo przyrody, aktywni ludzie”

W trakcie realizacji strategii Dolina Noteci wraz z przyległymi terenami z obszaru LGD stanie się miejscem, gdzie aktywni mieszkańcy i organizacje lokalne czerpiąc z bogactwa naturalnego, tożsamości i dziedzictwa Krajny i Pałuk podejmują wiele inicjatyw służących rozwojowi swojego „miejscu na ziemi”.

Misja LGD

Partnerstwo dla Krajny i Pałuk realizując Lokalną Strategię Rozwoju „Łączy nas Noteć” pomaga mieszkańcom jak najlepiej wykorzystać walory naturalne i kulturowe obszaru dla poprawy jakości życia.

Partnerstwo dla Krajny i Pałuk jako lokalna grupa działania (funkcjonująca zgodnie z zasadami osi IV LEADER w Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013) pomaga społeczności lokalnej osiągnąć cele Lokalnej Strategii Rozwoju „Łączy nas Noteć”, wspierając realizację założonych przedsięwzięć, operacji i zadań.

CEL OGÓLNY 1

Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o wykorzystanie walorów naturalnych Krajny i Pałuk

- **Cel szczegółowy 1.1** Rozwój produktów i usług turystycznych
- **Cel szczegółowy 1.2.** Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej
- **Cel szczegółowy 1.3.** Promocja walorów turystycznych Doliny Noteci na obszarze LGD.

Przedsięwzięcie I: „*Ekomuzeum Doliny Noteci*”

CEL OGÓLNY 2

Rozwój dziedzictwa kulturowego i tożsamości Krajny i Pałuk

- **Cel szczegółowy 2.1.** Rozwój infrastruktury służącej kultywowaniu lokalnej tożsamości i rozwojowi kultury.
- **Cel szczegółowy 2.2.** Rozwój produktów, wyrobów, usług nawiązujących do tradycji bądź lokalnych zasobów.
- **Cel szczegółowy 2.3.** Wzrost zaangażowania dzieci i młodzieży w inicjatywy lokalne.

Przedsięwzięcie II: „*Przyszłość budujemy na dziedzictwie i tożsamości lokalnej Krajny i Pałuk*”

Nazwa przedsięwzięcia:

Ekomuzeum Doliny Noteci

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji:

CELU OGÓLNEGO 1
Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o wykorzystanie walorów naturalnych Krajny i Pałuk

CELU SZCZEGÓŁOWEGO 1.1
Rozwój produktów i usług turystycznych

CELU SZCZEGÓŁOWEGO 1.2.
Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej

CELU SZCZEGÓŁOWEGO 1.3.
Promocja walorów turystycznych Doliny Noteci

Uzasadnienie wyboru przedsięwzięcia:

Zarówno Nakło nad Notecią jak i pozostałe gminy obszaru LGD po kilkuset latach silnych związków z Notecią, jako rzeką służącej najpierw obronie, potem rozwojowi gospodarczemu, w drugiej Polowie XX wieku „odwróciło się” od rzeki. Podobnie było w przypadku wszystkich zasobów naturalnego środowiska, jezior w gminie Mrocza, czy Szubin, nadnoteckich łąk czy lasów. Największe znaczenie miało wykorzystanie rolnicze zasobów naturalnego środowiska. Wraz z coraz mniejszą opłacalności rolnictwa na łąkach nadnoteckich egzystencja wielu położnych w dolinie Noteci miejscowości staje pod znakiem zapytania. Po wejściu do UE rolnicy z tych terenów napotkali na szereg kolejnych ograniczeń, dowiedzieli się, że mieszkają na terenach o chronionej przyrodzie (NATURA 2000) co wywołało dodatkowe frustracje i wiele sprzecznych opinii co do przyszłości tych terenów. Tymczasem wobec powszechnej degradacji naturalnego środowiska i krajobrazu, w ostatnich latach okazało się, że zasoby naturalne doliny Noteci są na tyle atrakcyjne i cenne z punktu widzenia przyrodniczego, że zaczynają przyciągać ludzi szukających spokojnego azylu i naturalnej przyrody. Ani mieszkańcy, ani władze, ani funkcjonujące na tym terenie instytucje nie były przygotowane do takiej zmiany podejścia .....

Pojawiło się szereg pomysłów na zagospodarowanie i wykorzystanie turystyczne doliny Noteci m.in. koncepcja stworzenia przystani wodnej w Nakle nad Notecią, rejsy statkiem „Łokietek” oraz działalność jednej z nielicznych w kraju Szkoły Żeglugi Śródlądowej w Nakle. Również, miasta i gminy nadnoteckie upatrując szansę na rozwój w oparciu o rzekę Noteć postanowiły działać wspólnie tworząc Związek Miast i Gmin Nadnoteckich. Atrakcyjne siedliska i miejsca lęgowe ptaków oraz unikatowa roślinność Doliny Noteci zostały dostrzeżone przez Polskie Towarzystwo Botaniczne jak i Ogólnopolskie Towarzystwa Ochrony Ptaków (OTOP), które upatrują rozwój turystyczny Doliny w oparciu o ofertę dla miłośników przyrody czy „podglądaczy ptaków”.

Wreszcie aktywność Partnerstwa dla Krajny i Paluk, które powstało jako pokłosie realizowanego od 2002 roku programu odnowy wsi. Integracja środowisk lokalnych, zachęcanie mieszkańców wsi do podejmowania inicjatyw samopomocowych jako kontynuacji tworzonych planów odnowy sołectwa doprowadziły do powstania porozumienia o partnerskiej współpracy w latach 2004-5. Partnerstwo dla Krajny i Paluk zrzeszające ponad 50 instytucji publicznych (w tym wszystkie samorządy powiatu nakielskiego), organizacji społecznych i podmiotów gospodarczych od kilku lat podejmuje działania na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego w dolinie Noteci. W ramach Pilotażowego programu LEADER+ w latach 2006-2008 realizowano projekt „Łączy nas Noteć”, dzięki któremu wyznaczone zostały ścieżki i szlaki rowerowe i wodne, opisano szereg obiektów, wydano materiały promocyjne, a także zapoznano się z koncepcją i funkcjonowaniem ekomuzeów w Polsce i we Włoszech. Ekomuzeum to sieć rozproszonych w terenie obiektów, które tworzą „żywą” kolekcję, obrazującą wartości przyrodnicze i kulturowe regionu oraz dorobek jego mieszkańców. Jego celem jest zachowanie i eksponowanie lokalnych tradycji i forum gospodarowania, charakterystycznego rzemiosła czy sposobu życia poprzez prezentacje, warsztaty, czy pokazy dla turystów, organizowane mieszkańców regionu. Ekomuzeum to sieć obiektów, które dzięki wspólnej promocji, stanowią całościowy produkt turystyczny.

Ekomuzeum jest przedsięwzięciem tworzonym oddolnie, w oparciu o lokalną mądrość i organiczną znajomość regionu, czerpiącym z miejscowej historii i tradycji, zaprezentowanej w sposób żywy i interesujący, godzącym wymogi ochrony dziedzictwa z potrzebami ekonomicznymi mieszkańców. Jesienią 2008 roku Partnerstwo dla Krajny i Pałuk przystąpiło Krajowej Sieci Grup Partnerskich, w ramach której działa Krajowe Forum Zielonych Ścieżek i Ekomuzeów, zrzeszające koordynatorów Greenways i Ekomuzeów z całej Polski. Celem Forum jest umożliwienie ogólnokrajowej wymiany doświadczeń i realizacji wspólnych, ponadregionalnych projektów.

Koncepcja utworzenia Ekomuzeum Doliny Noteci nawiązuje do „Programu Rozwoju Produktu Turystycznego oraz Kreacji Marki dla Gmin Nadnoteckich” opracowanego w 2002 roku przez Polską Agencję Rozwoju Turystyki S.A z Warszawy. W założeniach tamtego programu jednym z projektów od których należy rozpocząć rozwój turystyki w Dolinie Noteci była koncepcja projektu nazwana jako „*Ekologiczna Dolina Noteci*”. Przedstawiciele Partnerstwa dla Krajny i Pałuk w 2007 roku odwiedzili ekomuzea Dolnego Śląska oraz Ekomuzeum we włoskiej Cortemilia. Na bazie tamtych doświadczeń w 2008 roku wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Nakle i innymi Partnerami zrealizowano projekt „Pierwszy krok do Ekomuzeum Doliny Noteci” dofinansowany przez Samorząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Zasoby wykorzystywane przy wdrażaniu przedsięwzięcia

Przy wdrażaniu przedsięwzięcia wykorzystane będą zasoby przyrodnicze, geograficzne i kulturowe obszaru LSR.

Innowacyjność przedsięwzięcia

Innowacyjność wynika z próby stworzenia spójnej, zintegrowanej oferty turystycznej na obszarze LSR na bazie sieciowania produktów turystycznych, z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych, geograficznych i kulturowych doliny Noteci. Rozwiązania te nie były dotychczas wykorzystywane na obszarze LSR. Stworzony model sieciowania produktów turystycznych w formie ekomuzeum j będzie mógł być wykorzystywany na innych obszarach. Należy zwrócić uwagę, że propozycja utworzenia „ekomuzeum” jest pierwsza tego typu inicjatywą w północnej Polsce.

Zintegrowany charakter wynikający z różnorodności grup docelowych dla wdrażania przedsięwzięcia

Rolnicy – zainteresowani dywersyfikacją swojej działalności;

Osoby fizyczne/rolnicy chcący rozpocząć działalność gospodarczą oraz istniejące mikroprzedsiębiorstwa działające w sektorze usług turystycznych i okołoturystycznych;

Jednostki samorządu terytorialnego;

Instytucje kultury;

Kościoły i związki wyznaniowe;

Organizacje pozarządowe;

Gospodarstwa agroturystyczne poszerzające własną ofertę;

Operacje w ramach tego przedsięwzięcia będą mogli realizować praktycznie wszyscy partnerzy, nie wykluczając sektora publicznego, który na przykład poprawiając stan infrastruktury przyczyni się do wykreowania Doliny Noteci jako regionu atrakcyjnego dla turystyki i rekreacji wykorzystującej walory naturalnego środowiska. Takie podejście z pewnością ma charakter działań zintegrowanych, a sama konwencja ekomuzeum zakłada współpracę wielu różnych partnerów podejmujących wzajemnie uzupełniające się, komplementarne działania

Lista rekomendowanych operacji oraz sugerowany zakres tematyczny

W ramach „**Odnowa i rozwój wsi**” – szacunkowa liczba operacji: min 4

- Poprawa stanu infrastruktury stanowiącej elementy atrakcji ekomuzeum Doliny Noteci jak np. w tym szlaki, obiekty, urządzenia itp.
- Rozwój małej infrastruktury komunikacyjnej towarzyszącej turystyce i rekreacji (parkingi, miejsca postojowe)
- Urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku
- wytyczenia i wyposażenia szlaków
- budowa przystani, pomostów, wiat i platform widokowych
- poprawa stanu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i budowa nowej w tym: szlaki, obiekty, urządzenia, strzelnice sportowe, boiska, itp.
- urządzanie i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku
- remont lub wyposażanie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn
- rewitalizacja zabytków i ich adaptacji na cele społeczno-kulturalne (spichlerze, kuźnie, młyny)
- stworzenie infrastruktury turystycznej nad jeziorami

W ramach „**Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej**” – szacunkowa liczba operacji: min. 6

- Rozwój nowych produktów i usług turystycznych
- Produkcja i sprzedaż rzemiosła i rękodzieła
- Rozwój rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie
- Rozwój usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników;
- Rozwój nowych obiektów agroturystycznych
- Uruchamianie wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i dodatkowych usług rekreacyjnych,
- Podjęcie takich działań na bazie gospodarstwa rolnego zajmującego się, pszczelarstwem aby stało się ono atrakcją Ekomuzeum.
- Pszczelarski Park Tematyczny (mini pasieki, wystawki, „ścieżka dydaktyczna”, gospoda „Pasieka”, „muzeum” figur woskowych, plac zabaw dla dzieci)
- Uruchamianie lub rozwój usług rekreacyjnych na bazie gospodarstw na terenach wiejskich Doliny Noteci w tym np. łowiska specjalne, stadniny, korty tenisowe, pola golfowe, ściany wspinaczkowe, i inne

W ramach „**Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw**” – szacunkowa liczba operacji: min 5

- Produkcja i sprzedaż rzemiosła i rękodzieła
- Rozwój rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie
- Rozwój usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników;
- Rozwój nowych i poprawa standardu istniejących obiektów noclegowych
- Rozwój punktów gastronomicznych i usług cateringowych (m.in. Noteckie tawerny, baza gastronomiczna oferująca głównie dania rybne
- budowa sieci wędkarskich ośrodków kempingowych
- oznakowanie stanowisk wędkarskich na brzegach

- Uruchamianie wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i dodatkowych usług rekreacyjnych (m.in. wypożyczalnie i punkty naprawy rowerów, sklepy z akcesoriami rowerowymi, itp.)
- Rozwój usług związanych z obsługą turystów

W ramach „**Wdrażanie LSR – Małe projekty**” – szacunkowa liczba operacji: min 100

- Organizacja imprez turystyczno-rekreacyjnych związanych z zasobami naturalnymi doliny Noteci (m.in. Światowy dzień ptaków;
- Organizacja imprez promocyjnych - Święto Nadnoteckich Braci Kurkowych
- Budowa ścieżek i małej infrastruktury turystycznej np. punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras rowerowych
- Popularyzacja turystyki wodnej i zagospodarowanie turystyczne Doliny Noteci
- Wycieczki ornitologiczne dorzeczem Noteci „Ptasia wyprawa nad Noteć”, wycieczki przyrodnicze „Nadnoteckie łęgi”
- Rozwój działalności szkolnych kół ekologicznych z wykorzystaniem walorów środowiska Doliny Noteci
- Renowacja, zabezpieczenie i oznakowanie przydrożnych kapliczek, cmentarzy, i lokalnych obiektów stanowiących „punktowe atrakcje” ekomuzeum Doliny Noteci
- Rajdy piesze i rowerowe na wyznaczonych trasach turystycznych
- Budowa małej infrastruktury turystycznej w otoczeniu obiektów zabytkowych, miejsc historycznych i miejsc pamięci
- Promocja agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich,
- Organizacja wypraw i wystaw fotograficznych „Dolina Noteci w obiektywie”

- Edukacja o przyrodzie np. organizacja lokalnego konkursu szkolnego „Przyroda Doliny Noteci”
- Przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, widokówek i innych publikacji informacyjnych i promujących region
- Jednolite oznakowanie (tablice informacyjne, kierunkowskazy) atrakcji turystycznych regionu: punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych, obiektów zabytkowych, historycznych i charakterystycznych dla regionu
- Opracowanie, coroczna aktualizacja i upowszechnianie kalendarza imprez turystycznych planowanych w regionie
- Opracowanie wzorów i produkcja pamiątek charakterystycznych dla regionu
- Wymiana turystyczna i udział w targach turystycznych w kraju
- Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, podnoszenia kwalifikacji i uzyskiwania certyfikatów, zawiązywania porozumień producenckich i usługowych, itp.;

W ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” – szacunkowa liczba operacji: min 10

- informowanie i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku o pomoc unijną,
- druku lub powielenia i dystrybucji materiałów związanych z aktywizowaniem społeczności lokalnej
- Wykonywanie badań, analiz, konsultacji, planów rozwoju w zakresie produktów i usług turystycznych w Dolinie Noteci.
- Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie zagospodarowania i wykorzystania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych
- Informowanie o walorach turystyczno-rekreacyjnych obszaru LGD;
- Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych
- Organizacja i udział w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD;
- Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie promocji turystycznej obszaru

LGD;

- Animowanie społeczności lokalnych w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych
- Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie produkcji żywności ekologicznej na terenie LGD;
- Promowanie marki firm lokalnych firm poprzez kontynuowanie plebiscytu „Firma Krajny i Pałuk”
- Organizacja stoisk promocyjnych na imprezach o zasięgu regionalnym i krajowym

Matryca logiczna
dla Przedsięwzięcia
„Ekomuzeum Doliny Noteci”

Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie:	Wskaźniki oddziaływania		
Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o wykorzystanie walorów naturalnych Krajny i Pałuk	Do 2015 Krajna i Pałuki staną się rozpoznawalne w regionie jako miejsce rekreacji i turystyki w oparciu o walory naturalnego środowiska.	- pojawienie się w regionalnym kalendarzu wydarzeń przynajmniej jednej imprezy z obszaru LSR. - pojawienie się Doliny Noteci w przewodnikach i materiałach opisujących atrakcje turystyczne regionu kujawsko – pomorskiego.	- nastąpi współpraca różnych podmiotów i uda się uniknąć destrukcyjnej konkurencji pomiędzy poszczególnymi samorządami z terenu LSR
Cel szczegółowy 1.1	Wskaźniki rezultatu	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko
Rozwój produktów i usług turystycznych	Do 2015 roku: • Minimum 5 gospodarstw rolnych uruchomi lub rozwinie swoją działalność w kierunku turystyki i /lub rekreacji, w taki sposób, aby stały się one atrakcją Ekomuzeum Doliny Noteci • Wypromowanych zostanie do 5 wydarzeń które będą organizowane corocznie jako promocja Doliny Noteci i	- odbiory techniczne, - raporty z imprez cyklicznych, - raporty Kujawsko – Pomorskiej Organizacji Turystycznej, - powykonawcza inwentaryzacja	- problemy z uzyskaniem pozwoleń, - wandalizm, - niedoszacowanie projektów, - brak planów oznaczeń poziomych w zarządach dróg,

	Ekomuzeum • Powstaną minimum 3 nowe produkty turystyczne związane z wykorzystaniem zasobów naturalnych Doliny Noteci		
Cel szczegółowy 1.2	Wskaźniki rezultatu	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko
Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej	Do 2015 roku: • zostanie wyremontowanych lub odnowionych minimum 5 obiektów stanowiących atrakcję Ekomuzeum Doliny Noteci. • Powstanie minimum 5 obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej nad wodą (jeziorami, Notecią lub innym ciekim wodnym) jak pomosty • zmodernizowany zostanie szlak rowerowy wytyczony przez LGD (min 150 km) oraz powstaną nowe szlaki tematyczne	- odbiory techniczne, - powykonawcza inwentaryzacja geodezyjna	- problemy z uzyskaniem pozwoleń, - wandalizm, - niedoszacowanie projektów, - brak planów oznaczeń poziomych w zarządach dróg,
Cel szczegółowy 1.3	Wskaźniki rezultatu	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko
Promocja walorów turystycznych Doliny Noteci obszaru Lokalnej Grupy Działania	• Rozbudowana zostanie strona internetowa zawierająca interaktywną mapę turystyczną obszaru objętego LSR • Szlaki, imprezy, produkty turystyczne obszaru objętego LSR – wpisanie zostaną w minimum 1 ogólnopolską bazę szlaków turystycznych • Wszystkie szkoły z terenu objętego LSR, organizacje partnerskie, sołectwa i organizacje pozarządowe zostaną objęte akcją informacyjno – promocyjną służącą „promocji wewnętrznej	• odwiedziny na stronie promującej turystykę Ekomuzeum Doliny Noteci • Informacje z ogólnopolskich baz danych szlaków i produktów turystycznych	Niewystarczająca współpraca pomiędzy partnerami, samorządami i organizacjami zajmującymi się promocją turystyki na obszarze LSR

	atrakcji turystycznych Doliny Noteci.		
Działania PROW			
Odnowa i rozwój wsi Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		
- Poprawy stanu infrastruktury stanowiącej elementy atrakcji ekomuzeum Doliny Noteci jak np. w tym szlaki, obiekty, urządzenia itp. - Rozwój małej infrastruktury komunikacyjnej towarzyszącej turystyce i rekreacji (parkingi, miejsca postojowe) - Urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku - wytyczenia i wyposażenia szlaków - budowy przystani, pomostów, wiat i platform widokowych - poprawy stanu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i budowa nowej w tym: szlaki, obiekty, urządzenia, strzelnice sportowe, boiska, tory przeszkód do jazdy wyczynowej quadów, rowerów itp. - remont lub wyposażanie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn - rewitalizacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczno-kulturalne (spichlerze, kuźnie, młyny) - stworzenia infrastruktury turystycznej nad jeziorami	- min 4 operacje	Dokumentacja odbioru inwestycji w siedzibie LGD	W odpowiednim czasie przygotowana zostanie dokumentacja związana z lokalizacją inwestycji.
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		

• Rozwój nowych produktów i usług turystycznych • Produkcja i sprzedaż rzemiosła i rękodzieła • Rozwój rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie • Rozwój usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników; • Rozwój nowych obiektów agroturystycznych • Uruchamianie wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i dodatkowych usług rekreacyjnych, • Podjęcie takich działań na bazie gospodarstwa rolnego zajmującego się, pszczelarstwem aby stało się ono atrakcją Ekomuzeum. • Pszczelarski Park Tematyczny (mini pasieki, wystawki, „ścieżka dydaktyczna”, gospoda „Pasieka”, „muzeum” figur woskowych, plac zabaw dla dzieci) • Uruchamianie lub rozwój usług rekreacyjnych na bazie gospodarstw na terenach wiejskich Doliny Noteci w tym np. łowiska specjalne, stadniny, korty tenisowe, pola golfowe, ściany wspinaczkowe, i inne	Minimum 6 zrealizowanych operacji	- rejestracja w urzędach gmin, dane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Rolnicy będą zainteresowani podejmowaniem tego typu działalności
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		
• Rozwoju rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie • Rozwoju usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników; • Rozwoju nowych i poprawa standardu istniejących obiektów noclegowych • Rozwoju punktów gastronomicznych i usług cateringowych (m.in. noteckie tawerny, baza gastronomiczna oferująca głównie dania rybne • budowy sieci wędkarskich ośrodków kempingowych • oznakowanie stanowisk wędkarskich na brzegach • Uruchamiania wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i dodatkowych usług rekreacyjnych (m.in. wypożyczalnie i punkty naprawy	Minimalna liczba operacji 5	- Wpisy w ewidencji działalności gospodarczej i rejestracja w urzędzie gminy	Zainteresowanie lokalnych podmiotów gospodarczych prowadzeniem usług w tym zakresie

- rowerów, sklepy z akcesoriami rowerowymi, itp.) - Rozwoju usług związanych z obsługą turystów			
Małe projekty Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		
- Organizacji imprez turystyczno-rekreacyjnych związanych z zasobami naturalnymi Doliny Noteci (np. Światowy dzień ptaków;) - Organizacji imprez promocyjnych –(np. Święto Nadnoteckich Braci Kurkowych) - Budowy ścieżek i małej infrastruktury turystycznej np. punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras rowerowych - Popularyzacji turystyki wodnej i zagospodarowanie turystyczne Doliny Noteci - Wycieczek ornitologiczne dorzeczem Noteci „Ptasia wyprawa nad Noteć”, wycieczki przyrodnicze „Nadnoteckie łęgi” - Rozwoju działalności szkolnych kół ekologicznych z wykorzystaniem walorów środowiska Doliny Noteci - Renowacji, zabezpieczenia i oznakowania przydrożnych kapliczek, cmentarzy, i lokalnych obiektów stanowiących „punktowe atrakcje” ekomuzeum Doliny Noteci - Organizacji rajdów pieszych i rowerowych na wyznaczonych trasach turystycznych - Budowy małej infrastruktury turystycznej w otoczeniu obiektów zabytkowych, miejsc historycznych i miejsc pamięci - Promocji agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, - Organizacji wypraw i wystaw fotograficznych „Dolina Noteci w obiektywie” - Przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, i innych publikacji informacyjnych i promujących region	Liczba zrealizowanych operacji minimum 100	- sprawozdania z realizacji operacji	- niewystarczająca liczba beneficjentów posiadających potencjał organizacyjny i finansowy do realizacji, rozliczania i finansowania wkładu własnego projektów

• Jednolite oznakowanie (tablice informacyjne, kierunkowskazy) atrakcji turystycznych regionu: punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych, szlaków konnych, obiektów zabytkowych, historycznych i charakterystycznych dla regionu • Opracowania, corocznej aktualizacji i upowszechniania kalendarza imprez turystycznych planowanych w regionie • Opracowania wzorów i produkcja pamiątek charakterystycznych dla regionu • Wymiany turystyczna i udziału w targach turystycznych w kraju • Organizacji kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, podnoszenia kwalifikacji i uzyskiwania certyfikatów, zawierania porozumień producenckich i usługowych, itp.;			
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		
• informowania i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku o pomoc unijną, • druku lub powielenia i dystrybucji materiałów związanych z aktywizowaniem społeczności lokalnej • wykonywania badań, analiz, konsultacji, planów rozwoju w zakresie produktów i usług turystycznych w Dolinie Noteci. • wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie zagospodarowania i wykorzystania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych • informowania o walorach turystyczno-rekreacyjnych obszaru LGD; • szkoleń lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych • organizacji i udziału w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD; • Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji,	Minimum 10 przeprowadzonych operacji	Dokumentacja LGD i okresowe (roczne raportu z działalności)	Niewystarczająca liczba chętnych do pracy na rzecz środowiska lokalnego,

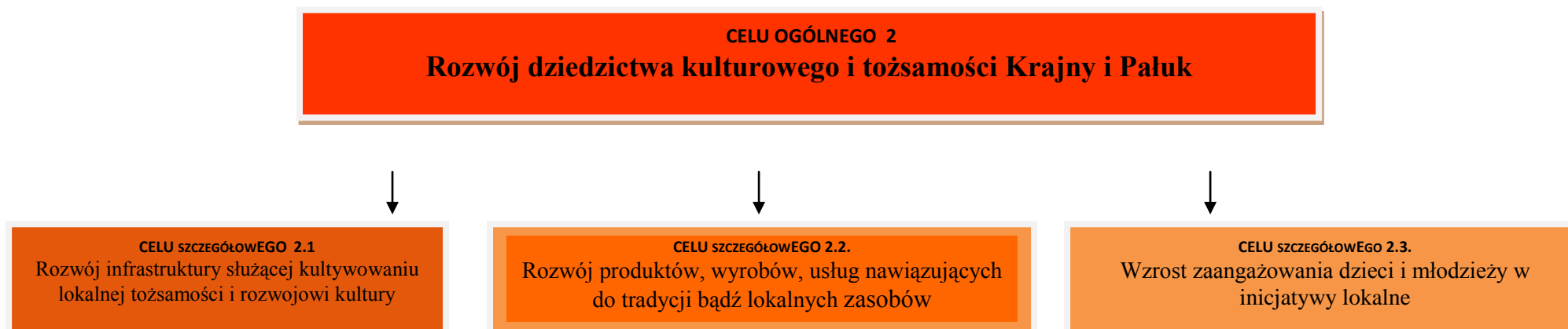

planów rozwoju w zakresie promocji turystycznej obszaru LGD; • Animowania społeczności lokalnych w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych • Wykonywania badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie produkcji żywności ekologicznej na terenie LGD; • Promowania marki firm lokalnych firm poprzez kontynuowanie plebiscytu „Firma Krajny i Pałuk” • Organizacji stoisk promocyjnych na imprezach o zasięgu regionalnym i krajowym • Opracowania okresowych raportów z realizacji „Przedsięwzięcia Ekomuzeum Doliny Noteci”			

Nazwa przedsięwzięcia:

Przyszłość budujemy na dziedzictwie i tożsamości lokalnej Krajny i Pałuk

Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji:

Uzasadnienie wyboru przedsięwzięcia:

Na obszarze LGD występuje niedoprecyzowana tożsamość Regionalna i kulturowa co wynika ze stosunkowo krótkiej 10 letniej historii współpracy gmin obszaru LSR w ramach powiatu nakielskiego. Dodatkowo obszar LSR leżał tradycyjnie na skraju regionów. Kcynia i Szubin na skraju Pałuk i szerzej Wielkopolski, Nakło, Sadki, Mroczka, na skraju Krajny i wielkiego Pomorza. Są to regiony kulturowe, które mocno wpisały w historię i kulturę pogranicza pomorsko-wielkopolskiego począwszy już od czasów średniowiecza. Burzliwe jednak dzieje tych terenów spowodowały, iż tożsamość kulturowa Pałuk podkreślona jest do dziś dość wyraźnie zachowaną tradycją, szczególnie widoczną w folklorze. Krajna natomiast przechodziła przez ostatnie 500 lat ewolucję,

które były efektem między innymi niezwykle intensywnego mieszania się wpływów kulturowych innych regionów, a przede wszystkim różnorodność napływających nacji, jakie zasiedlały te tereny. Jeżeli na Pałukach już w okresie schyłkowego średniowiecza i w czasach staropolskich ukształtowała się miejscowa kultura łącząca z czasem pewne elementy kultury kaszubskiej i kujawskiej, to na Krajnie nachodzące również te wpływy poddane zostały od XVI wieku silnym wpływom niemieckim, holenderskim, żydowskim, a w wieku XX również kresowym. Odpywały jedne fale mieszkańców, a w ich miejsce napływały inne. Stąd też na Krajnie nie zachował się tak wyrazisty obraz kulturowy, którego należy intensywnie poszukiwać w języku i gwarze, w zachowanej kulturze materialnej – budynki i inne historyczne budowle czy w folklorze.

Łącznikiem między obu regionami od wieków pozostaje dolina Noteci, gdzie do dzisiaj przetrwały ślady dawnej kultury rolniczej niemieckiej i ołędarskiej (holenderskiej) w postaci zagospodarowania pól, łąk i pastwisk nadnoteckich (systemy irygacyjno-melioracyjne), namiastki polderów powstałych w wyniku regulacji rzek (m.in. jazy i kanały), rzeczek i osuszania nadnoteckich terenów, budownictwa z wpływami pruskimi lub niemieckimi z domieszką architektury typu żuławskiego rodowodem sięgającej dawnych Niderlandów, gwary stanowiącej zlepek słownictwa miejscowego z wpływami kaszubskimi, innymi pomorskimi, wielkopolskimi, śląskimi, niemieckim czy kresowymi czy zwyczajów zarówno tych charakterystycznych, jak również zapożyczonych z innych kultur i regionów. Jeżeli Noteć i dolina Noteci przez wieki stanowiła spoiwo wielokulturowe między innymi dla Krajny i Pałuk, tak tym bardziej obecnie może stać się silnym gruntem na drodze odbudowy i utrwalenia tożsamości lokalnej poprzez działania lokalnego społeczeństwa, a także stanowić element otwarcia na kontakty międzynarodowe, które przysłużą się odbudowie i utrwaleniu tej tożsamości, pielęgnowaniu lokalnej tradycji i kultury, a w następstwie prezentowaniu tego dorobku na zewnątrz.

Zasoby wykorzystywane przy wdrażaniu przedsięwzięcia

Przy wdrażaniu przedsięwzięcia wykorzystane będą zasoby kulturowe, geograficzne tożsamość i dziedzictwo obszaru LSR oraz potencjał oddolnych inicjatyw.

Zintegrowany charakter wynikający z różnorodności grup docelowych dla wdrażania przedsięwzięcia

- Rolnicy – zainteresowani dywersyfikacją swojej działalności;
- Osoby fizyczne/rolnicy chcący rozpocząć działalność gospodarczą oraz istniejące mikroprzedsiębiorstwa odwołujące się do tożsamości lokalnej;
- Jednostki samorządu terytorialnego;
- Instytucje kultury;

Kościół i związki wyznaniowe;
Organizacje pozarządowe;
Gospodarstwa agroturystyczne poszerzające własną ofertę;

Operacje w ramach tego przedsięwzięcia będą mogli realizować praktycznie wszyscy partnerzy, nie wykluczając sektora publicznego

Lista rekomendowanych operacji (oraz sugerowany zakres tematyczny projektów):

W ramach „Odnowa i rozwój wsi” – szacunkowa liczba operacji: min 2

- Poprawa stanu infrastruktury związanej z lokalną tożsamością, tradycją, lub kulturą.
- Rozwój małej infrastruktury komunikacyjnej towarzyszącej turystyce i rekreacji (parkingi, miejsca postojowe)
- Urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku
-

W ramach „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” – szacunkowa liczba operacji: min 3

- o Produkcja i sprzedaż rzemiosła i rękodzieła
- o Rozwój rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie
- o Rozwój usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników;

W ramach „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – szacunkowa liczba operacji: min 4

- Rozwój nowych produktów i usług turystycznych
- Produkcja i sprzedaż rzemiosła i rękodzieła
- Rozwój rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie
- Rozwój usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników;
- Rozwój nowych i poprawa standardu istniejących obiektów noclegowych
- Rozwój punktów gastronomicznych i usług cateringowych

W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: min 50

- Przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, widokówek i innych publikacji informacyjnych i promujących region
- Jednolite oznakowanie (tablice informacyjne, kierunkowskazy) atrakcji turystycznych regionu: punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych, obiektów zabytkowych, historycznych i charakterystycznych dla regionu
- Opracowanie, coroczna aktualizacja i upowszechnianie kalendarza imprez kulturalnych planowanych w regionie
- Opracowanie wzorów i produkcja pamiątek charakterystycznych dla regionu
- Wymiana turystyczna i udział w targach turystycznych w kraju
- Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, podnoszenia kwalifikacji i uzyskiwania certyfikatów, zawierania porozumień producenckich i usługowych, itp.;
- Wykorzystanie jedyne w województwie browaru produkującego piwo – wpisane na listy produktów tradycyjnych np. święto piwa, zwiedzanie browaru itp.
- Pracownie i warsztaty prezentujące dawne rzemiosła i umiejętności

W ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” – szacunkowa liczba operacji: 10

- informowanie i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku o pomoc unijną,
- druku lub powielenia i dystrybucji materiałów związanych z aktywizowaniem społeczności lokalnej
- Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie zagospodarowania i wykorzystania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych
- Organizacja i udział w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD;
- Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie promocji turystycznej obszaru LGD;
- Animowanie społeczności lokalnych w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych
- Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie produkcji żywności ekologicznej na terenie LGD;

Matryca logiczna dla Przedsięwzięcia

*„Przyszłość budujemy na dziedzictwie
i tożsamości lokalnej Krajny i Pałuk”*

Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD)
Cel ogólny 2 realizowany przez przedsięwzięcie:	Wskaźniki oddziaływania		
Rozwój dziedzictwa kulturowego i tożsamości Krajny i Pałuk	Do 2015 roku: - O 20% zwiększy się liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych w porównaniu do roku 2008 - Wypromowane zostaną przynajmniej 2 imprezy kulturalne o znaczeniu ponad powiatowym - Wzrośnie liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych	- Punktem odniesienia będzie kalendarz imprez opracowany przez Partnerstwo dla Krajny i Pałuk na rok 2008 - Regionalne informatory i katalogi imprez kulturalnych	- nastąpi współpraca różnych podmiotów i uda się uniknąć destrukcyjnej konkurencji pomiędzy poszczególnymi instytucjami z terenu LSR
Cel szczegółowy 2.1	Wskaźniki rezultatu	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko
Rozwój infrastruktury służącej kultywowaniu lokalnej tożsamości i kultury	Do 2015 roku: - Co najmniej 2 obiekty kulturalne zostaną wyremontowane i zaaranżowane dla potrzeb działalności kulturalnej nawiązujące do lokalnej tożsamości. - Przynajmniej 5 obiektów zyska wyposażenie w drobną infrastrukturę oraz sprzęt niezbędny do prowadzenia działalności kulturalnej	- odbiory techniczne, - raporty z imprez cyklicznych, - powykonawcza inwentaryzacja	- problemy z uzyskaniem pozwoleń, - wandalizm, - niedoszacowanie projektów,

Cel szczegółowy 2.2	Wskaźniki rezultatu	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko
Rozwój produktów, wyrobów, usług nawiązujących do lokalnej tradycji, tożsamości bądź zasobów.	Do 2015 roku: - Co najmniej 2 gospodarstwa rolne rozwiną lub uruchomią działalność związaną z lokalnymi produktami lub elementami lokalnego rękodzieła - Odbędzie się co najmniej 5 konkursów lub przeglądów produktów lokalnych - Przeprowadzonych zostanie co najmniej 5 imprez nawiązujących do tradycji Krajny i Pałuk.	-rejestracja działalności w urzędach gmin -raporty z realizacji projektów - konkursów	- obawy rolników do uruchamiania dodatkowej działalności gospodarczej
Cel szczegółowy 1.3	Wskaźniki rezultatu	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko
Wzrost zaangażowania dzieci i młodzieży w inicjatywy lokalne	60% szkół z terenu powiatu nakielskiego weźmie udział w przynajmniej jednym przedsięwzięciu w ramach LSR - Zrealizowanych zostanie co najmniej 5 inicjatyw których głównymi uczestnikami i odbiorcami będzie młodzież	- odwiedziny na stronie promującej turystykę Ekomuzeum Doliny Noteci - Informacje z ogólnopolskich baz danych szlaków i produktów turystycznych	Niewystarczająca współpraca pomiędzy partnerami, samorządami i organizacjami zajmującymi się promocją turystyki na obszarze LSR
Działania PROW			
Odnowa i rozwój wsi Operacje dotyczące:		Wskaźniki produktu	

▪ Poprawy stanu infrastruktury stanowiącej elementy atrakcji ekomuzeum Doliny Noteci jak np. w tym szlaki, obiekty, urządzenia itp. ▪ Rozwój małej infrastruktury komunikacyjnej towarzyszącej turystyce i rekreacji (parkingi, miejsca postojowe) ▪ Urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku ▪ wytyczenia i wyposażenia szlaków ▪ budowy przystani, pomostów, wiat i platform widokowych ▪ poprawy stanu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i budowa nowej w tym: szlaki, obiekty, urządzenia, strzelnice sportowe, boiska, itp. ▪ urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku ▪ remont lub wyposażanie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn ▪ rewitalizacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczno-kulturalne (spichlerze, kuźnie, młyny) ▪ stworzenia infrastruktury turystycznej nad jeziorami	- min 4 operacje	Dokumentacja odbioru inwestycji w siedzibie LGD	W odpowiednim czasie przygotowana zostanie dokumentacja związana z lokalizacją inwestycji.
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		
• Rozwój nowych produktów i usług turystycznych • Produkcja i sprzedaż rzemiosła i rękodzieła • Rozwój rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie • Rozwój usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników; • Rozwój nowych obiektów agroturystycznych • Uruchamianie wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i dodatkowych usług rekreacyjnych, • Podjęcie takich działań na bazie gospodarstwa rolnego zajmującego się, pszczelarstwem aby stało się ono atrakcją Ekomuzeum.	Minimum 6 zrealizowanych operacji	- rejestracja w urzędach gmin, dane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Rolnicy będą zainteresowani podejmowaniem tego typu działalności

• Pszczelarski Park Tematyczny (mini pasieki, wystawki, „ścieżka dydaktyczna”, gospoda „Pasieka”, „muzeum” figur woskowych, plac zabaw dla dzieci) Uruchamianie lub rozwój usług rekreacyjnych na bazie gospodarstw na terenach wiejskich Doliny Noteci w tym np. łowiska specjalne, stadniny, korty tenisowe, pola golfowe, ściany wspinaczkowe, i inne			
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		
• Rozwoju rynku produkcji i sprzedaży spożywczych produktów lokalnych, w tym przetwórstwo i magazynowanie • Rozwoju usług dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników; • Rozwoju nowych i poprawa standardu istniejących obiektów noclegowych • Rozwoju punktów gastronomicznych i usług cateringowych (m.in. noteckie tawerny, baza gastronomiczna oferująca głównie dania rybne • budowy sieci wędkarskich ośrodków kempingowych • oznakowanie stanowisk wędkarskich na brzegach • Uruchamiania wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i dodatkowych usług rekreacyjnych (m.in. wypożyczalnie i punkty naprawy rowerów, sklepy z akcesoriami rowerowymi, itp.) • Rozwoju usług związanych z obsługą turystów	Minimalna liczba operacji 6	- Wpisy w ewidencji działalności gospodarczej i rejestracja w urzędzie gminy	Zainteresowanie lokalnych podmiotów gospodarczych prowadzeniem usług w tym zakresie
Małe projekty Operacje dotyczące:	Wskaźniki produktu		
• Organizacji imprez turystyczno-rekreacyjnych związanych z zasobami naturalnymi Doliny Noteci (np. Światowy dzień ptaków;) • Organizacji imprez promocyjnych – (np. Święto Nadnoteckich Braci Kurkowych) • Budowy ścieżek i małej infrastruktury turystycznej np. punktów	Liczba zrealizowanych operacji minimum 100	- sprawozdania z realizacji operacji	- niewystarczająca liczba beneficjentów posiadających potencjał organizacyjny i

widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras rowerowych • Popularyzacji turystyki wodnej i zagospodarowanie turystyczne Doliny Noteci • Wycieczek ornitologiczne dorzeczem Noteci „Ptasia wyprawa nad Noteć”, wycieczki przyrodnicze „Nadnoteckie łęgi” • Rozwoju działalności szkolnych kół ekologicznych z wykorzystaniem walorów środowiska Doliny Noteci • Renowacji, zabezpieczenia i oznakowania przydrożnych kapliczek, cmentarzy, i lokalnych obiektów stanowiących „punktowe atrakcje” ekomuzeum Doliny Noteci • Organizacji rajdów pieszych i rowerowych na wyznaczonych trasach turystycznych • Budowy małej infrastruktury turystycznej w otoczeniu obiektów zabytkowych, miejsc historycznych i miejsc pamięci • Promocji agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, • Organizacji wypraw i wystaw fotograficznych „Dolina Noteci w obiektywie” • Przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, i innych publikacji informacyjnych i promujących region • Jednolite oznakowanie (tablice informacyjne, kierunkowskazy) atrakcji turystycznych regionu: punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych, obiektów zabytkowych, historycznych i charakterystycznych dla regionu • Opracowania, corocznej aktualizacji i upowszechniania kalendarza imprez turystycznych planowanych w regionie • Opracowania wzorów i produkcja pamiątek charakterystycznych dla regionu • Wymiany turystyczna i udziału w targach turystycznych w kraju • Organizacji kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, podnoszenia kwalifikacji i uzyskiwania certyfikatów, zawiązywania porozumień producenckich i usługowych, itp.;			finansowy do realizacji, rozliczania i finansowania wkładu własnego projektów

Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	Wskaźniki produktu		
Operacje dotyczące:			
- informowania i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku o pomoc unijną, - druku lub powielenia i dystrybucji materiałów związanych z aktywizowaniem społeczności lokalnej - wykonywania badań, analiz, konsultacji, planów rozwoju w zakresie produktów i usług turystycznych w Dolinie Noteci. - wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie zagospodarowania i wykorzystania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych - informowania o walorach turystyczno-rekreacyjnych obszaru LGD; - szkoleń lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych - organizacji i udziału w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD; - Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie promocji turystycznej obszaru LGD; - Animowania społeczności lokalnych w zakresie turystyki, rynku produktów i usług lokalnych - Wykonywania badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie produkcji żywności ekologicznej na terenie LGD; - Promowania marki firm lokalnych firm poprzez kontynuowanie plebiscytu „Firma Krajny i Pałuk” - Organizacji stoisk promocyjnych na imprezach o zasięgu regionalnym i krajowym - Opracowania okresowych raportów z realizacji „Przedsięwzięcia Ekomuzeum Doliny Noteci”	Minimum 10 przeprowadzonych operacji	Dokumentacja LGD i okresowe (roczne raportu z działalności)	Niewystarczająca liczba chętnych do pracy na rzecz środowiska lokalnego,

6. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR.

Cele sformułowane w LSR są przygotowane w oparciu o szczegółową diagnozę i wykazaną wcześniej specyfikę obszaru oraz wynikające z analizy SWOT obszary problemowe. Partnerstwo dla Krajny i Pałuk poprzez swoje powolne i oddolne powstawanie stopniowo „dorastało” do funkcji organizatora i propagatora zasobów naturalnych i kulturowych obszaru LSR (powiatu nakielskiego). Sformułowane cele obejmują swoim zasięgiem cały obszar LGD, a ich osiągnięcie przyczyni się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców, szczególnie tych z obszarów wiejskich którzy zmuszeni są poszukiwać nowej formuły życia na wsi. Na podstawie licznych, można powiedzieć wieloletnich, konsultacji, spotkań projektów realizowanych z udziałem partnerów i innych podmiotów z obszaru objętego LSR, Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Partnerstwa dla Krajny i Pałuk jednogłośnie przyjęło cele ogólne i szczegółowe, które są bardzo konkretne i ściśle adekwatne do analizy SWOT oraz wynikają ze specyfiki obszaru.

Realizowane wcześniej w formule partnerskiej projekty i inicjatywy: Nakielski Powiatowy Program Odnowy Wsi, pilotaż LEADERa+ „Łączy nas Noteć”, Lokalna Organizacja Grantowa, 5 edycji konkursu „Smaki Krajny i Pałuk, 7 Powiatowych Forów Organizacji Pozarządowych, pozwoliły sformułować cele, które dotyczą ściśle niezwykle trudnego i nowego na tym terenie tematu rozwoju funkcji turystycznych w oparciu o zasoby naturalne Doliny Noteci w ramach celu:

Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o wykorzystanie walorów naturalnych Krajny i Pałuk.

Z drugiej strony zdecydowano się wzmocnić nieco kulejącą i trochę niewyrazistą lokalną tożsamość kulturową styku Krajny i Pałuk w ramach celu:

Rozwój dziedzictwa kulturowego i tożsamości Krajny i Pałuk

Uzyskanie konsensusu wszystkich partnerów, w tym silnych w naszym LGD i licznych przedsiębiorców, oraz nie zawsze zmierzające w tym samym kierunku samorządy lokalne, należy uznać za pierwszy sukces LSR. Sztuką jest uzgodnić niewielką liczbę celów i następnie skutecznie skierować wszystkie zasoby na ich realizację. Po wielu latach budowania partnerstwa nie trzeba już formułować osobnego celu, jako aktywizacji środowisk lokalnych. Oddolne budowanie i wdrażanie inicjatyw jest charakterystyczne dla obszaru Partnerstwa dla Krajny i Pałuk nie od dzisiaj. Lokalni liderzy od wielu lat „praktykują” podejście LEADER. Teraz tylko pozostaje eliminować istniejące jeszcze słabości:

Zamiast powszechnej, wywołanej nieustannymi konkursami rywalizacji postawić na projekty większe, realizowane w formie partnerskiej współpracy, angażujące w jeszcze większym stopniu lokalne społeczności (nie tylko liderów). Postawić na inicjatywy trwałe, oraz te które dają pole do popisu młodzieży, aby spędzając tu aktywnie i twórczo swoją młodość, poznała i pokochała swoją najbliższą okolice i jej liczne walory.

*To właśnie zakładają cele
Lokalne Strategii Rozwoju
Partnerstwa dla Kraju i Państwa*

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć.

Podejście zintegrowane – współpraca wykraczająca poza Oś IV PROW- LEADER.

Zrealizowanie wszystkich założonych w Lokalnej Strategii Rozwoju operacji może stać się zaledwie początkiem działań rozwojowych i inwestycyjnych w obszarze zagospodarowania zasobów naturalnych i kulturowych. Potrzeby inwestycji są tu ogromne. Dla przykładu realizacja projektu budowy portu rzeczno-jezioro na Noteci w Nakle wpisanego do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007-2013 jako projektu kluczowego jest wyceniana na kilkanaście milionów złotych. Sama LSR więc nie wystarczy! Jednak warto podkreślić, że dotychczas najważniejszym mankamentem działań na rzecz wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych był brak koordynacji i współdziałania pomiędzy partnerami. Dotyczy to zarówno współpracy sektora publicznego – poszczególnych gmin, Powiatu Nakielskiego, szkół w tym wspomnianego Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej, Nadleśnictwa Szubin i innych podmiotów. Podobnie organizacje pozarządowe, rolnicy i przedsiębiorcy również działali na ogół w sposób niezależny od siebie podejmowali dosyć nieskoordynowane działania. Lokalna Strategia Rozwoju jest pierwszym na obszarze LGD programem łączącym praktycznie wszystkie zainteresowane podmioty, a przez formułę partnerstwa stanowi platformę współpracy między nimi.

Zintegrowane sektory i zintegrowane działania.

Dla obszaru objętego LSR, projekt Partnerstwa dla Krajny i Pałuk ma połączyć wysiłki w zakresie wspólnych koncepcji działań oraz uzupełniania aktywności sektora publicznego poprzez inicjatywy prywatne – zarówno społeczne (organizacji pozarządowych) jak i komercyjne rolników i Przedsiębiorców. Początek budowy infrastruktury w Dolinie Noteci musi być zrealizowany z dużym udziałem podmiotów publicznych. O rozwoju społecznym i gospodarczym zadecydują jednak inicjatywy prywatne, zarówno te społeczne aktywizujące mieszkańców tych terenów, jak i gospodarcze dające podstawy egzystencji firm i tworzące miejsca pracy. Sama koncepcja ekomuzeum zakłada integrację różnych atrakcji, podmiotów, wydarzeń i miejsc, tak aby wspólnie stanowiły one produkt turystyczny. Zintegrowane podejście jest więc nieodzownym warunkiem powodzenia.

W przypadku przedsięwzięcia „*Przyszłość budujemy na dziedzictwie Krajny i Pałuk*” zintegrowany charakter wynika, z konieczności łączenia różnych podmiotów i inicjatyw działających na styku Krajny i Pałuk – nieco odmiennych krain. Jak wynika z opisów i analizy SWOT rywalizacja i niewystarczająca współpraca były dotychczas barierą, stąd potrzeba podejścia zintegrowanego również w tym przedsięwzięciu.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć.

Ekomuzeum – jako innowacja.

Jak wspomniano w innych rozdziałach Partnerstwo dla Krajny i Pałuk próbuje być prekursorem w regionie kujawsko – pomorskim w uruchamianiu przedsięwzięcia Ekomuzeum Doliny Noteci. Na obszarze, na którym nie ma instytucji powoływanej zwykle przez państwo do realizacji takich celów (jakimi są np. parki krajobrazowe) poprzez realizację lokalnej strategii rozwoju ma zostać uruchomione przedsięwzięcie sieciowe kierujące uwagę mieszkańców w zupełnie inną stronę. Decyzję o wybraniu ekomuzeum jako kluczowego przedsięwzięcia na kolejnych kilka lat podjęto w Partnerstwie dla Krajny i Pałuk dzięki poznaniu w ramach schematu II Pilotażowego programu LEADER ekomuzeów na Dolnym Śląsku oraz we włoskiej Cortemilia. Partnerstwo należy też od jesieni 2008 do Krajowej Sieci Grup Partnerskich prowadzącej sieć wszystkich polskich ekomuzeów.

Nowe spojrzenie na zasoby naturalne Doliny Noteci.

Dla mieszkańców z obszaru objętego LSR innowacyjne będzie z pewnością zaplanowane w strategii nowe spojrzenie na zasoby naturalne – szczególnie położone nad Notecią obszary NATURA 2000. W ostatnich kilkudziesięciu latach Notec była zaledwie niezbyt czystą i nieco zapomnianą rzeką. Nadnoteckie łąki – niezbyt atrakcyjnym (bo zakrzaczonym) źródłem pozyskiwania paszy dla zwierząt. Teraz podjęta będzie próba uruchamiania działalności związanej z turystyką i rekreacją. Mieszkańcy gmin nadnotecką będą musieli z pewnością na nowo odkryć miejsce w którym żyją i nauczyć się czerpać korzyści z nowej formy zagospodarowania – co stanowi istotę oddolnego działania w ramach podejścia LEADER.

Nowe technologie – wspierają nowe funkcje.

W lokalnej strategii rozwoju przewidziane są również elementy innowacji związane z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacji. Prowadzenie strony internetowej, czyli powiązanie pojedynczych atrakcji kulturowych i naturalnych obydwu przedsięwzięć LSR siecią powiązań wirtualnych, stanowić będzie jedną z najważniejszych elementów spajających cały program.

Udane wdrożenie nowych rozwiązań na obszarze Partnerstwa dla Krajny i Pałuk będzie mogło być upowszechnione na innych obszarach zarówno wzdłuż Noteci, jak i innych miejscach w regionie.

9. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów

9.1 Procedura oceny zgodności operacji z LSR

Procedura oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi, szczegółowymi i przedsięwzięciami zapisany w LSR. Organem dokonującym oceny zgodności operacji z LSR jest Rada LGD. Rada zgodnie ze swoim regulaminem rozpatruje wnioski i podejmuje decyzje w ich sprawie podczas swoich posiedzeń. Ocena zgodności z LSR dokonywana jest indywidualnie przez członków Rady LGD poprzez wypełnienie imiennej karty oceny zgodności z LSR – na której oceniający odpowiada na pytania:

- **Czy operacja przyczyni się do osiągnięcia przynajmniej jednego celu ogólnego LSR?**
- **Czy operacja przyczyni się do realizacji przynajmniej jednego celu szczegółowego LSR?**
- **Czy operacja jest zgodna przynajmniej z jednym przedsięwzięciem planowanym w ramach LSR?**

Jeżeli odpowiedź na wszystkie pytania jest pozytywna członek Rady LGD zaznacza na karcie oceny zgodności z LSR „*Głosuję za uznaniem operacji za zgodną z LSR*”. W przypadku negatywnej odpowiedzi na przynajmniej jedno z powyższych pytań członek Rady LGD zaznacza na karcie oceny zgodności z LSR „*Głosuję za nie uznaniem operacji za zgodną z LSR*”. W kolejnym etapie głosy pozytywne i negatywne zostają zliczone przez sekretarza/sekretarzy posiedzenia. Wynik głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR jest pozytywny, jeśli bezwzględna większość uprawnionych do głosowania (50% + 1) oddała głos jako „*Głosuję za uznaniem operacji za zgodną z LSR*”. Ostateczna decyzja co do zgodności operacji z LSR podjęta zostaje w formie uchwały Rady LGD.

Do dalszej oceny wg lokalnych kryteriów wyboru zostaną przekazane jedynie operacje uznane za zgodne z Lokalną Strategią Rozwoju.

9.2 Procedura oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru

Po dokonaniu oceny zgodności operacji z LSR operacje, które uznane zostały przez członków Rady LGD za zgodne z LSR zostają przekazane do oceny punktowej wg tzw. lokalnych kryteriów wyboru. O miejscu danego wniosku na liście rankingowej decydować będzie liczba punktów uzyskanych z oceny wg tzw. lokalnych kryteriów wyboru operacji. Ocena punktowa dokonywana jest indywidualnie przez członków Rady LGD, a liczba uzyskanych punktów jako średnia arytmetyczna wszystkich ocen decydować będzie o miejscu operacji na liście rankingowej. **W przypadku operacji o równej ilości uzyskanych punktów zgodnie z regulaminem organu decyzyjnego o miejscu na liście rankingowej decydować będzie procentowy udział wkładu własnego wnioskodawcy.** Ze względu na różne cele i charakter poszczególnych działań (różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, odnowa i rozwój wsi oraz małe projekty) stosowane będą odrębne zestawy lokalnych kryteriów wyboru. **W przypadku każdej operacji w sytuacji wystąpienia wątpliwości członka Rady co do oceny danego kryterium członek Rady może odnieść się do karty opisu operacji (wzór karty stanowi załącznik do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR) celem upewnienia słuszności oceny.** Karta stanowić będzie obligatoryjny załącznik do wniosku o dofinansowanie operacji.

MAŁE PROJEKTY					
Lp.	Kryterium	Opis	Punktacja	Źródło weryfikacji	Adekwatność/mierzalność
1.	Doświadczenie wnioskodawcy	Preferuje wnioskodawców doświadczonych w realizacji projektów, których tematyka nawiązuje do rodzaju wsparcia oferowanego w ramach tzw. „małych projektów” (projekty zrealizowane = wpłynęła płatność	3 pkt. – powyżej 5 zrealizowanych projektów 2 pkt. – od 3 do 5 zrealizowanych projektów 1 pkt. – min. 2 zrealizowane projekty	Kopie dokumentów potwierdzających uzyskanie płatności końcowych (m.in. sprawozdania i raporty końcowe z realizacji projektów, decyzje grantodawców o zatwierdzeniu płatności końcowej, wyciągi bankowe potwierdzające dokonanie płatności końcowych)	Kryterium mierzalne

		końcowa)			
2.	Poziom zaangażowania społeczności lokalnej	Preferuje operacje, składane przez podmioty działające na rzecz społeczności lokalnej, przewidujące ich znaczący udział w realizacji projektów	0 – 5 pkt.	wniosek	SWOT (słaba strona) - inicjatywy dotychczas realizowane na obszarach wiejskich powiatu w zbyt małym stopniu angażują lokalne społeczności,
3.	Siedziba wnioskodawcy	Preferuje projekty realizowane przez wnioskodawców mających siedzibę na obszarze działania LGD tj. powiatu nakielskiego	3 pkt. – siedziba na terenie powiatu nakielskiego 0 pkt. – siedziba poza terenem powiatu nakielskiego	dowód tożsamości, wypis z KRS, wpis do ewidencji działalności gospodarczej (nie starszy niż 3 m-ce)	Kryterium mierzalne
4.	Udział partnerów w realizacji projektu	Preferuje projekty realizowane z udziałem min 1 partnera. Na etapie składania wniosku Wnioskodawcę i jego partnerów musi wiązać umowa lub porozumienie jednoznacznie określające reguły partnerstwa oraz zawierające zadania i obowiązki partnerów w	5 pkt. – projekt składany w partnerstwie z pozostałymi podmiotami 1 pkt. – projekt składany w partnerstwie z osobą fizyczną 0 pkt. - projekt składany bez udziału partnerów	umowa partnerska lub porozumienie między partnerami	Kryterium mierzalne oraz adekwatne SWOT (słaba strona) - projekty na rzecz obszarów wiejskich realizowane są zwykle przez pojedynczych beneficjentów, rzadko z udziałem partnerów

		związku z realizacją operacji, przy czym odpowiedzialność za całość projektu i jego rozliczanie spoczywa na wnioskodawcy.			
5.	Wpływ na promocję obszaru objętego LSR	Preferuje projekty w znacznym stopniu przyczyniające się do promocji walorów turystycznych Doliny Noteci	0 – 10 pkt.	wniosek	SWOT (szansa) – promocja turystyczna Doliny Noteci
	Max liczba punktów	26			

RÓŻNICOWANIE W KIERUNKU DZIAŁALNOŚCI NIEROLNICZEJ

Lp.	Kryterium	Opis	Punktacja	Źródło weryfikacji	Adekwatność/mierzalność
1.	Powierzchnia gospodarstwa, które posiada lub w którym pracuje wnioskodawca (w ha fizycznych)	Preferuje operacje realizowane w niewielkich gospodarstwach rolnych, z których dochód nie wystarcza na	2 pkt. – powierzchnia poniżej 10 ha fiz. 1 pkt. - powierzchnia od 10 do 50 ha fiz. 0 pkt. – powierzchnia powyżej 50 ha fiz.	zaświadczenie z Urzędu Gminy o powierzchni gospodarstwa rolnego, zaświadczenie z KRUS potwierdzające status prawny wnioskodawcy w stosunku do gospodarstwa (nie starsze niż 3 m-ce)	Kryterium mierzalne

2.	Różnorodność produktów i usług na wsi	Preferuje operacje rozwijające na wsi rynek produktów i usług	4 pkt. – związanych z turystyką i dziedzictwem kulturowym Krajny i Pałuk 3 pkt. – wykorzystujących zasoby naturalne Doliny Noteci 1 pkt. – inne	wniosek	SWOT – moda na turystykę na wsi, promocja turystyczna Doliny Noteci, wzrost zainteresowania mieszkańców i turystów dziedzictwem kulturowym Krajny i Pałuk, Bogactwo walorów przyrodniczych Doliny Noteci w tym NATURA 2000 oraz jeziora w gm. Mrocza, czyste środowisko, bogactwo ptaków
3.	Wysokość wnioskowanej pomocy	Preferuje operacje, o wyższej wartości kosztów kwalifikowanych	3 pkt. – powyżej 75 tys. zł 2 pkt. – od 50 tys. do 75 tys. zł 1 pkt. – do 50 tys. zł	wniosek	Kryterium mierzalne
4.	Wpływ na promocję obszaru objętego LSR	Preferuje projekty w znacznym stopniu przyczyniające się do promocji walorów turystycznych Doliny Noteci	0 – 10 pkt.	wniosek	SWOT (szansa) – promocja turystyczna Doliny Noteci
Max liczba punktów			19		

TWORZENIE I ROZWÓJ MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Lp.	Kryterium	Opis	Punktacja	Źródło weryfikacji	Adekwatność/mierzalność
1.	Doświadczenie wnioskodawcy	Preferuje wnioskodawców, którzy zrealizowali przynajmniej 1 projekt finansowany z UE (projekty zrealizowane = wpłynęła płatność końcowa	2 pkt. – z doświadczeniem 1 pkt. – bez doświadczenia	decyzje lub wyciągi bankowe potwierdzające dokonanie płatności końcowych	Kryterium mierzalne oraz adekwatne SWOT (słaba strona) - słabe wykorzystanie środków UE zwłaszcza w zakresie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
2.	Różnorodność produktów i usług na wsi	Preferuje operacje rozwijające na wsi rynek produktów i usług	5 pkt. – związanych z turystyką i dziedzictwem kulturowym Krajny i Pałuk 3 pkt. – wykorzystujących zasoby naturalne Doliny Noteci 1 – pkt. inne	wniosek	SWOT – moda na turystykę na wsi, promocja turystyczna Doliny Noteci, wzrost zainteresowania mieszkańców i turystów dziedzictwem kulturowym Krajny i Pałuk, Bogactwo walorów przyrodniczych Doliny Noteci w tym NATURA 2000 oraz jeziora w gm. Mrocza, czyste środowisko, bogactwo ptaków
3.	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy (w przeliczeniu na	Preferuje operacje zakładające utworzenie nowych miejsc pracy na	3 pkt. – powyżej 3 etatów 2 pkt. – od 2 do 3	wniosek	Kryterium mierzalne

	pełne etaty średnioroczne)	obszarach wiejskich LGD, dających zatrudnienie nie tylko ubiegającemu się o dofinansowanie	etatów 1 pkt. - więcej niż 1 etat, mniej niż 2 etaty		
4.	Wysokość wnioskowanej pomocy	Preferuje operacje, o wyższej wartości kosztów kwalifikowanych	3 pkt. - powyżej 100 tys. zł 2 pkt. – od 50 tys. zł do 100 tys. zł 1 pkt. – poniżej 50 tys. zł	wniosek	Kryterium mierzalne
5.	Wpływ na promocję obszaru objętego LSR	Preferuje projekty w znacznym stopniu przyczyniające się do promocji walorów turystycznych Doliny Noteci	0 – 10 pkt.	wniosek	SWOT (szansa) – promocja turystyczna Doliny Noteci
Max liczba punktów			23		

ODNOWA I ROZWÓJ WSI					
Lp.	Kryterium	Opis	Punktacja	Źródło weryfikacji	Adekwatność/mierzalność
1.	Udział innych partnerów	Preferuje operacje realizowane w partnerstwie Na etapie składania wniosku Wnioskodawcę i	3 pkt. – powyżej 2 partnerów 2 pkt. – od 1	umowa partnerska lub porozumienie między partnerami	Kryterium mierzalne oraz adekwatne SWOT (słaba strona) - projekty na rzecz obszarów

	jego partnerów musi wiązać umowa lub porozumienie jednoznacznie określające reguły partnerstwa oraz zawierające zadania i obowiązki partnerów w związku z realizacją operacji, przy czym odpowiedzialność za całość projektu i jego rozliczanie spoczywa na beneficjencie.	do 2 partnerów 0 pkt. – projekt samodzielny		wiejskich realizowane są zwykle przez pojedynczych beneficjentów, rzadko z udziałem partnerów
2. Trwałość projektu	Preferuje operacje zapewniające trwałe wykorzystanie po zakończeniu inwestycji	1 pkt. – operacja zapewnia trwałe wykorzystanie inwestycji 0 pkt. – operacja nie zapewnia trwałości	wniosek	SWOT (słaba strona) - Problemy z kontynuacją przedsięwzięć/projektów po zakończeniu finansowania
3. Wysokość wnioskowanej pomocy	Preferuje operacje, o wyższej wartości kosztów kwalifikowanych	3 pkt. - powyżej 250 tys. zł 2 pkt. – od 150 tys. zł do 250 tys. zł	wniosek	Kryterium mierzalne

			1 pkt. – do 150 tys. zł		
4.	Wpływ na promocję obszaru objętego LSR	Preferuje projekty w znacznym stopniu przyczyniające się do promocji walorów turystycznych Doliny Noteci	0 – 10 pkt.	wniosek	SWOT (szansa) – promocja turystyczna Doliny Noteci
	Max liczba punktów		17		

9.2.1 Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru

Lokalne kryteria wyboru podobnie jak sama LSR mogą ulegać pewnym modyfikacjom lub zmianom na skutek zmieniających się uwarunkowań społeczno – gospodarczych obszaru objętego LSR oraz wyniku monitoringu wdrażania LSR i oceny osiągania poszczególnych celów. Zmiany lokalnych kryteriów wyboru może dokonać Walne Zebranie Członków na wniosek Rady lub Zarządu LGD. Rada lub Zarząd zgłaszają pisemną propozycję zmian lokalnych kryteriów wraz ze szczegółowym uzasadnieniem. Propozycje zmian są rozpatrywane na Walnym zebraniu Członków. Walne Zebranie Członków wyraża swe stanowisko w formie uchwały po przeprowadzeniu głosowania. Po podjęciu stosownej uchwały o zmianie lokalnych kryteriów wyboru przez Walne Zebranie Członków zmiany zostaną zgłoszone przez Zarząd LGD do właściwego organu Samorządu Województwa (SW) odpowiedzialnego za wdrażanie osi LEADER. Pisemna akceptacja SW będzie skutkowała wprowadzeniem nowych kryteriów oraz zmianami wzorów kart oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru. W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru „nowe” kryteria będą obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu ich zatwierdzenia przez właściwy organ Samorządu Województwa.

9.3 Procedura wyboru operacji przez LGD

9.3.1 Forma opisowa

Wnioski kwalifikujące się do udzielenia pomocy mogą dotyczyć jedynie projektów/operacji zgodnych z Lokalną Strategią Rozwoju . Wnioski te mogą dotyczyć:

1. projektów kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 PROW na lata 2007-2013 tj.:
  - Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
  - Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,
  - Odnowa i rozwój wsi
2. projektów przyczyniających się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD (powiatu nakielskiego), które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3 ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi (poprawy jakości życia lub większego zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD), zwanych „małymi projektami”.

Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” w porozumieniu z Samorządem Województwa Kujawsko – Pomorskiego ustala termin otwarcia naboru wniosków. LGD przygotowuje treść wezwania do składania wniosków, które zawiera m.in. lokalne kryteria wyboru operacji do finansowania.

Na wniosek LGD Samorząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego podaje do publicznej wiadomości (za pośrednictwem strony internetowej i tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu oraz prasy o zasięgu obejmującym m.in. obszar powiatu nakielskiego) informację o możliwości składania wniosków o dofinansowanie za pośrednictwem LGD.

Informacja o możliwości składania wniosków zamieszczona zostanie także na stronie internetowej „Partnerstwa dla Krajny i Pałuk” oraz w jego siedzibie na tablicy ogłoszeń. Informację o możliwości składania wniosków podaje się do publicznej wiadomości najpóźniej 14 dni przed rozpoczęciem naboru wniosków przez LGD.

Wnioskodawcy składają wniosek bezpośrednio w siedzibie LGD. Biuro LGD potwierdza wnioskodawcom złożenie wniosku o przyznanie pomocy:

- w przypadku „małych projektów” na jego kopii – potwierdzenie zawiera datę i godzinę złożenia wniosku, pieczęć LGD oraz podpis pracownika biura wyznaczonego do przyjmowania wniosków,
- dla pozostałych operacji LGD wydaje potwierdzenia zawierające w szczególności: nazwę wnioskodawcy, tytuł operacji, numer konkursu w odpowiedzi na który składany jest wniosek, datę i godzinę wpływu, pieczęć LGD oraz podpis pracownika biura LGD wyznaczonego do przyjmowania wniosków (**wzór potwierdzenia stanowi załącznik do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR**) .

LGD dokonuje oceny operacji do finansowania w terminie 30 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy. Przy czym:

- w terminie nie dłuższym niż 3 dni, w którym upłynął termin składania wniosków Zarząd LGD w porozumieniu z Przewodniczącym Rady LGD ustala termin, miejsce i porządek dwóch posiedzeń Rady. Posiedzenia Rady zwołuje jej przewodniczący. Przygotowanie i zwoływanie posiedzeń Rady odbywa się zgodnie z zapisami rozdziału IV Regulaminu Rady „Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” .
  - Pierwsze posiedzenie Rady odbywa się w terminie nie dłuższym niż 17 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, a jego celem jest wybór operacji, które mają być realizowane w ramach opracowanej LSR
  - Drugie posiedzenie Rady odbywa się w terminie nie dłuższym niż 10 dni od dnia podania do publicznej wiadomości decyzji podjętych przez Radę na jej pierwszym posiedzeniu. Drugie posiedzenie Rady zwołuje się w celu rozpatrzenia ewentualnych odwołań Wnioskodawców od decyzji Rady podjętej na jej pierwszym posiedzeniu
  - W przypadku gdy w wyznaczonym terminie do biura LGD nie wpłynie żadne odwołanie Zarząd LGD informuje o tym niezwłocznie Przewodniczącą Rady LGD, który odwołuje drugie posiedzenie Rady.
- przed rozpoczęciem pierwszego posiedzenia Rady wszyscy członkowie Rady wypełniają i składają deklarację bezstronności (wzór deklaracji stanowi załącznik do regulaminu Rady)
- Rada dokonuje oceny operacji pod kątem jej zgodności z Lokalną Strategią Rozwoju oraz oceny punktowej według lokalnych kryteriów wyboru przyjętych przez LGD
- Rada dokonuje wyboru operacji w formie uchwały podjętej zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania.

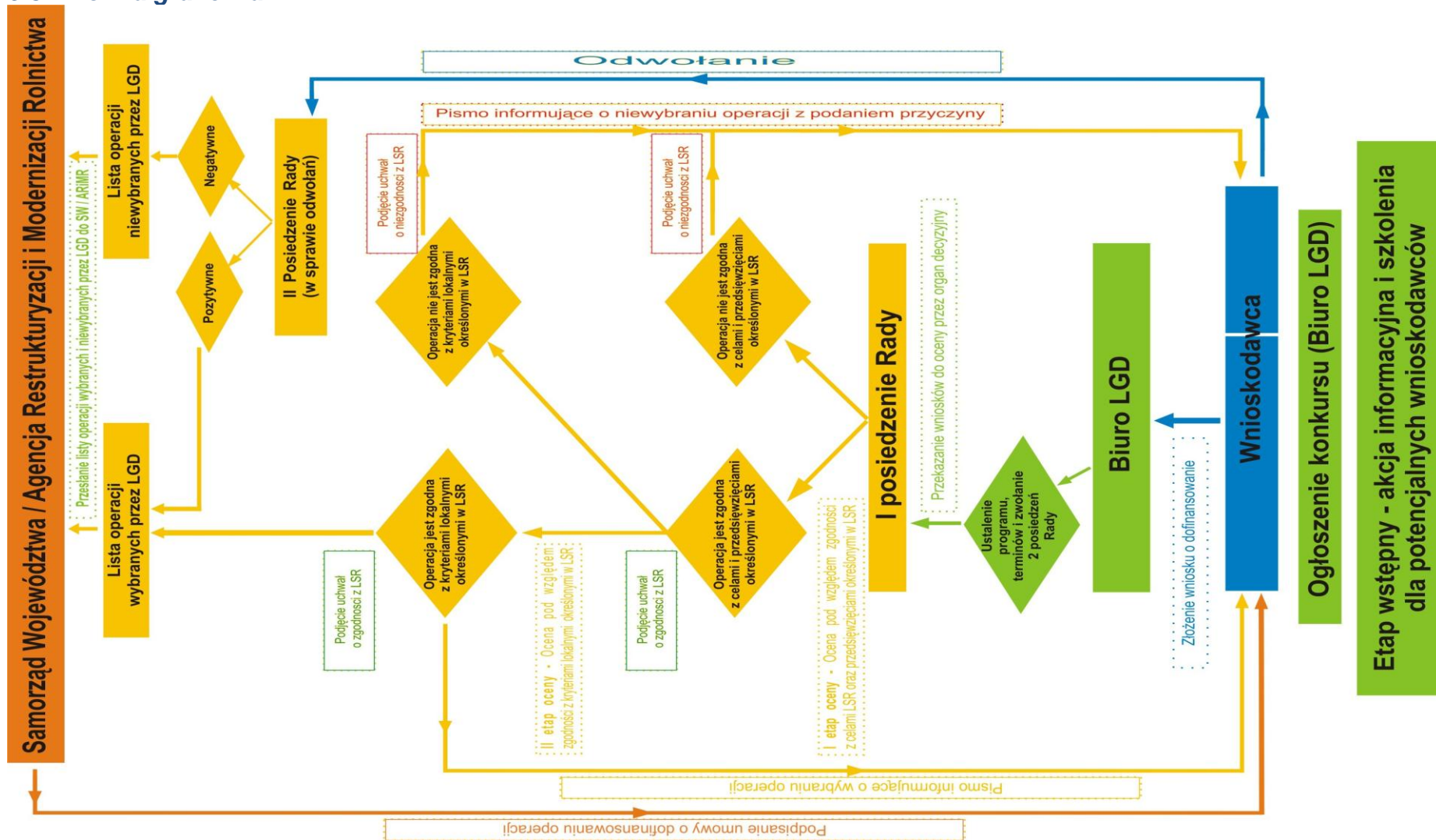
LGD sporządza listy rankingowe wybranych do dofinansowania operacji, ustalając ich kolejność wg liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania lokalnych kryteriów wyboru oraz listy operacji nie wybranych do dofinansowania. Decyzja Rady podana zostaje niezwłocznie do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD oraz za pośrednictwem tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD, dodatkowo w terminie 7 dni po posiedzeniu Rady, LGD informuje wnioskodawców w formie pisemnej o decyzji Rady w sprawie wyboru operacji do finansowania

W piśmie podaje się:

- informację o zgodności operacji z LSR lub niezgodności operacji z LSR – wskazując przyczyny niezgodności
- liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny Rady i miejsce na liście operacji
- informację o wybraniu lub niewybraniu operacji do finansowania
- informację o możliwości odwołania od decyzji Rady

W terminie 14 dni od dnia dokonania wyboru operacji do finansowania LGD przekazuje właściwemu organowi wdrażającemu listę wybranych i niewybranych operacji wraz ze złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy oraz stosownymi uchwałami Rady LGD.

9.3.2 Forma graficzna

9.4 Procedura odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego

Wnioskodawca w terminie 7 dni od dnia podania do publicznej wiadomości decyzji Rady o wybraniu lub niewybraniu operacji do finansowania może złożyć za pośrednictwem biura LGD odwołanie do organu który decyzję wydał tj. Rady Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk”. Odwołanie ma postać [wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji \(wzór wniosku stanowi załącznik do Regulaminu Rady LGD\)](#).

Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku gdy:

- został wniesiony po upływie wskazanego powyżej terminu **7** dni
- został wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie w ramach danego konkursu,
- nie zawiera uzasadnienia ponownego rozpatrzenia wniosku o dofinansowanie operacji.

W przypadku wpłynięcia do biura LGD odwołania Zarząd LGD informuje o tym Przewodniczącego Rady LGD, który niezwłocznie potwierdza członkom Rady termin i miejsce drugiego posiedzenia Rady LGD celem rozpatrzenia złożonych odwołań. Informacja o wpłynięciu odwołań zostaje także upubliczniona za pośrednictwem strony internetowej LGD oraz tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD

W przypadku zgłoszenia przez Wnioskodawcę uzasadnionych zastrzeżeń do decyzji Rady podjętej na jej pierwszym posiedzeniu członkowie Rady rozpatrują wniosek ponownie na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie, w szczególności w tych jego elementach których dotyczy uzasadnienie podane przez wnioskodawcę. O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostaje [poinformowany pisemnie w terminie 3 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był ponownie rozpatrywany](#).

Po rozpatrzeniu odwołań LGD ustala ostateczną listę operacji wybranych do finansowania ustalając ich kolejność wg liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania lokalnych kryteriów wyboru oraz listy operacji nie wybranych do dofinansowania. W dalszej kolejności listy operacji wybranych i niewybranych do finansowania zostają przekazane właściwemu organowi wdrażającemu, nie później jednak niż 14 dni od dnia zamknięcia pierwszego posiedzenia Rady LGD.

10. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659, par. 2, pkt. 5 a, 5b, 5c), całkowity budżet Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo dla Krajny i Pałuk Osi 4 LEADER nie może przekroczyć kwoty 12.636.980,00. W niniejszej strategii zaplanowano realizację operacji, których refundacja wynosi **12.636.074,00** zł.

Tabela 10.1 Szczegółowy podział środków pomiędzy poszczególne komponenty ukazuje poniższa tabela:

Nazwa komponentu	Liczba mieszkańców obszaru objętego LSR na dzień 31.12.2006r.	Maksymalna kwota przewidziana w Rozporządzeniu MRiRW (Dz. U. nr 103, poz. 659) w zł	Maksymalna kwota budżetu LSR dla obszaru LGD w zł	Kwota budżetu LSR dla LGD wynikająca z zaplanowanych działań w zł
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	85 385	116	9.904.660,00	9.904.000,00
Wdrażanie projektów współpracy	85 385	3	256.155,00	256.000,00
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja	85 385	29	2.476.165,00	2.476.074,00
Razem	-	-	12.636.980,00	12.636.074,00

„Wdrażanie LSR”

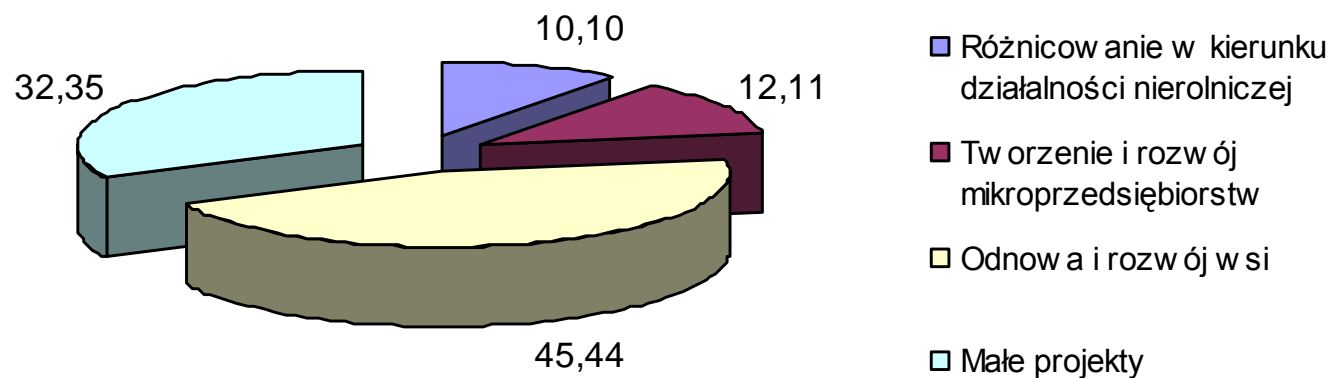
Podziału środków z działania „413 – Wdrażanie LSR” dokonano z uwzględnieniem wymaganej rozporządzeniem minimalnej alokacji na poszczególne działania (Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, Odnowa i rozwój wsi oraz Małe projekty) na poziomie **minimum 10%**.

Szczegóły prezentuje poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 10.2 Podział środków z działania 4.1.3 – Wdrażanie LSR

Podział 4.1.3	Kwota w zł	%	szacunkowa liczba operacji
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	1.000.000,00	10,10	min. 9
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	1.200.000,00	12,11	min. 9
Odnowa i rozwój wsi	4.500.000,00	45,44	min. 6
Małe projekty	3.204.000,00	32,35	min. 150
Razem	9.904.000,00	100,00	min. 115

Rysunek 10.1 Podział środków z działania 4.1.3 – Wdrażanie LSR

„Funkcjonowanie LGD”

W przypadku ubiegania się przez LGD Partnerstwo dla Krajin i Pałuk o kwotę 12.636.074,00 zł koszty bieżące (administracyjne) funkcjonowania LGD wynoszą **14,45%** tej kwoty, czyli **1 826 074,00 zł**. Na pozostałą część działania „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, czyli na nabywanie umiejętności i aktywizację przeznaczonych zostanie **650 000,00 zł**.

„Wdrażanie projektów współpracy”

Na „wdrażanie projektów współpracy” planuje się kwotę **256.000,00 zł**, w tym:

- przygotowanie projektów współpracy – 40.000,00 zł,
- realizację projektów współpracy – 216.000,00 zł.

Założenia do budżetu

Kwoty całkowite w tabeli budżetowej stanowią sumę kwoty refundowanej i wkładu własnego zgodnego z rodzajem operacji – wg wytycznych PROW 2007-2013, tj.:

- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (czyli minimum 50% wkładu własnego),
- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (czyli minimum 50% wkładu własnego),
- maksymalnie 75% dofinansowania dla operacji „Odnowa i rozwój wsi” (czyli minimum 25% wkładu własnego),
- maksymalnie 70% dofinansowania dla operacji „Małe projekty” (czyli minimum 30% wkładu własnego).

Budżet LSR został przygotowany w oparciu o założenie uzyskiwania maksymalnego procentowego możliwego dofinansowania w danym typie operacji przez beneficjentów. Poniższa tabela obrazuje budżet LGD Partnerstwo dla Krajny i Pałuk w każdym roku realizacji, przy spełnieniu powyższych założeń i harmonogramu.

Budżet LGD Partnerstwo dla Krajny i Pałuk w każdym roku realizacji LSR

Rok	Kategoria kosztu/wydatku	4.1/413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 – Wdrażanie projektów współpracy			4.31 – Funkcjonowanie lokalnej grupy działania,			Razem oś 4
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem	
2009	całkowite	0,00	0,00	2.200.000,00	362.858,00	2.362.858,00	0,00	0,00	0,00	193.674,00	50.000,00	243.674,00	2.606.532,00
	kwalfikowane	0,00	0,00	2.200.000,00	362.858,00	2.362.858,00	0,00	0,00	0,00	193.674,00	50.000,00	243.674,00	2.606.532,00
	do refundacji	0,00	0,00	1.500.000,00	254.000,00	1.754.000,00	0,00	0,00	0,00	193.674,00	50.000,00	243.674,00	1.997.674,00
2010	całkowite	400.000,00	800.000,00	0,00	842.858,00	2.042.858,00	20.000,00	0,00	20.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	2.432.858,00
	kwalfikowane	400.000,00	800.000,00	0,00	842.858,00	2.042.858,00	20.000,00	0,00	20.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	2.432.858,00
	do refundacji	200.000,00	400.000,00	0,00	590.000,00	1.190.000,00	20.000,00	0,00	20.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	1.580.000,00
2011	całkowite	0,00	800.000,00	2.200.000,00	842.858,00	3.642.858,00	20.000,00	56.000,00	76.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	4.088.858,00
	kwalfikowane	0,00	800.000,00	2.200.000,00	842.858,00	3.642.858,00	20.000,00	56.000,00	76.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	4.088.858,00
	do refundacji	0,00	400.000,00	1.500.000,00	590.000,00	2.490.000,00	20.000,00	56.000,00	76.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	2.936.000,00
2012	całkowite	800.000,00	0,00	0,00	842.858,00	1.642.858,00	0,00	100.000,00	100.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	2.112.858,00
	kwalfikowane	800.000,00	0,00	0,00	842.858,00	1.642.858,00	0,00	100.000,00	100.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	2.112.858,00
	do refundacji	400.000,00	0,00	0,00	590.000,00	990.000,00	0,00	100.000,00	100.000,00	270.000,00	100.000,00	370.000,00	1.460.000,00
2013	całkowite	800.000,00	800.000,00	2.200.000,00	842.858,00	4.442.858,00	0,00	60.000,00	60.000,00	272.400,00	100.000,00	372.400,00	4.875.258,00
	kwalfikowane	800.000,00	800.000,00	2.200.000,00	842.858,00	4.442.858,00	0,00	60.000,00	60.000,00	272.400,00	100.000,00	372.400,00	4.875.258,00
	do refundacji	400.000,00	400.000,00	1.500.000,00	590.000,00	2.890.000,00	0,00	60.000,00	60.000,00	272.400,00	100.000,00	372.400,00	3.322.400,00
2014	całkowite	0,00	0,00	0,00	842.858,00	842.858,00	0,00	0,00	0,00	275.000,00	100.000,00	375.000,00	1.217.858,00
	kwalfikowane	0,00	0,00	0,00	842.858,00	842.858,00	0,00	0,00	0,00	275.000,00	100.000,00	375.000,00	1.217.858,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	590.000,00	590.000,00	0,00	0,00	0,00	275.000,00	100.000,00	375.000,00	965.000,00
2015	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	275.000,00	100.000,00	375.000,00	375.000,00
	kwalfikowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	275.000,00	100.000,00	375.000,00	375.000,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	275.000,00	100.000,00	375.000,00	375.000,00
2009-2015	całkowite	2.000.000,00	2.400.000,00	6.000.000,00	4.577.148,00	14.977.148,00	40.000,00	216.000,00	256.000,00	1.826.074,00	650.000,00	2.476.074,00	17.709.222,00
	kwalfikowane	2.000.000,00	2.400.000,00	6.000.000,00	4.577.148,00	14.977.148,00	40.000,00	216.000,00	256.000,00	1.826.074,00	650.000,00	2.476.074,00	17.709.222,00
	do refundacji	1.000.000,00	1.200.000,00	4.500.000,00	3.204.000,00	9.904.000,00	40.000,00	216.000,00	256.000,00	1.826.074,00	650.000,00	2.476.074,00	12.636.074,00

Harmonogram wdrażania LSR

lp	Nazwa działania	2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej																												
2	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw																												
3	Odnowa i rozwój wsi																												
4	Małe projekty																												

11. Opis procesu przygotowania i konstruowania LSR

Podmioty, osoby i środowiska pracujące nad LSR

Prace nad aktualizacją strategii i dostosowaniu do aktualnych wymogów podjął na początku 2008 roku Zarząd Fundacji Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, a od listopada 2008 roku za przygotowanie Lokalnej Strategii Rozwoju odpowiada Zarząd nowopowstałego podmiotu prawnego LGD, tj. Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk

W pracach związanych z przygotowaniem LSR brali udział przedstawiciele, w tym Partnerzy LGD, reprezentujący trzy sektory, tj.:

- sektor społeczny – w szczególności przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwoju lokalnych środowisk wiejskich, a także kół gospodyń wiejskich, organizacji kulturalnych, młodzieżowych, sportowych, ekologicznych, itp.,
- sektor publiczny – w szczególności przedstawiciele sześciu jednostek samorządowych (pięciu gmin i starostwa) oraz jednostek im podległych, w tym domów kultury, bibliotek, urzędu pracy, itp., a także przedstawiciele Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie,
- sektor gospodarczy – przedstawiciele sektora lokalnego biznesu, np. Banku Spółdzielczego w Nakle, Gminnej Spółdzielni, lokalnego browaru „Krajan” oraz firm z branży rękodzielnictwa, ochrony środowiska, gastronomii, przetwórstwa rolnego i branż pokrewnych.

Lokalną Strategię Rozwoju, oprócz konsultacji lokalnych konsultowano również z przedstawicielami organizacji i podmiotów regionalnych, np.:

- Pan Marek Machnikowski, Wojewódzki Konserwator Przyrody,
- Pani Ewa Krasicka-Korczyńska, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy.

Stosowane formy przygotowania i konsultowania LSR – ankiety, wywiady, spotkania, wyjazdy studyjne, punkt konsultacyjny

W ostatnich latach, od 2005 roku podczas wielu spotkań i szkoleń organizowanych przez Lokalną Grupę Działania „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” dotyczących opracowywania strategii, w tym LSR 2009-15 przez różne spotkania przewinęło się ponad 1000 osób, zgromadzono 112 ankiet od organizacji i instytucji. Przeprowadzono kilkadziesiąt wywiadów z przedstawicielami środowisk wiejskich, w tym sołtysami i lokalnymi liderami w zakresie lokalnych potrzeb oraz możliwości lokalnego rozwoju.

W praktyce aktywnie działa i regularnie uczestniczy w spotkaniach około 50 osób, które reprezentują zarówno partnerów Stowarzyszenia, jak i inicjatywy i grupy nieformalne.

3 lipca w 2008 roku w Anielinach odbyła się konferencja pt. „Razem odkrywamy nowe możliwości wspierania inicjatyw lokalnych powiatu nakielskiego w latach 2009-2015”. Głównym celem konferencji była dyskusja na temat, co powinno się znaleźć w Lokalnej Strategii Rozwoju. Przedstawiono zasady opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju Partnerstwa dla Krajny i Pałuk na lata 2009-2015.

W kolejnych miesiącach przeprowadzono cykl 3 szkoleń dla potencjalnych beneficjentów z obszaru objętego LSR obejmujących następującą tematykę:

- W jaki sposób wykorzystać otwierające się możliwości wynikające z PROW 2007-2013 i PO KL dla rozwoju organizacji pozarządowych, a w konsekwencji dla rozwoju środowisk lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem podejścia typu LEADER;
- Mechanizmy pozyskiwania środków przez samorządy gminne na rozwój gmin;
- Rola partnerstwa trójsektorowego dla rozwoju lokalnego biznesu ze szczególnym uwzględnieniem podejścia typu LEADER.

Dnia 08.09.2008 odbył się rejs szkoleniowy nt. „Dowiedz się o nowych możliwościach na statku”. Uczestniczyło w nim blisko 40 osób. Rejs stanowił kolejny etap tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2009-2015. Na pokładzie „Łokietka” przedstawiono dotychczasowe efekty pracy grup zajmujących się opracowaniem LSR, a także formy działań alternatywnych dla działalności rolniczej (różnicowanie działalności rolniczej oraz tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw).

Od lipca do grudnia 2008 roku (w ramach projektów „Granty Lider” oraz FIO) funkcjonował punkt informacyjno-konsultacyjny w siedzibie Partnerstwa przy Banku Spółdzielczym w Nakle oraz terenowe dyżury specjalistów w Rynarzewie (Szubińskie Biuro Organizacji Pozarządowych) i Anielinach (Stowarzyszenie Żakus). Specjaliści świadczyli bezpłatne usługi konsultacyjne m.in. w zakresie zasad opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz możliwości z niej wynikających.

17 września 2008 w Nakle n/Not przeprowadzono konferencję pt „LGD – nasz sposób na rozwój lokalny”. Na konferencji zaprezentowano mechanizmy pozyskiwania wsparcia finansowego w ramach osi IV PROW 2007-2013 oraz instytucji biorących udział we wdrażaniu działań Osi IV ze szczególnym uwzględnieniem roli Lokalnej Grupy Działania.

W dniach 7-9 listopada miał miejsce się wyjazd studyjny Partnerstwa dla Krajny i Pałuk pod hasłem „Lepszy przykład niż wykład”. Przedstawiciele Partnerstwa odwiedzili Lokalną Grupę Działania „*Wokół Łysej Góry*”, która działa niedaleko Kielc. Wyjazd studyjny dał uczestnikom wiele inspiracji i nowych pomysłów, które zostały częściowo uwzględnione w niniejszej LSR.

Podczas wszystkich spotkań uczestnicy byli informowani o możliwości włączenia się do prac nad Lokalną Strategią Rozwoju i zgłaszania swoich pomysłów poprzez Biuro Partnerstwa lub stronę internetową. Na stronie internetowej w sposób ciągły zamieszczane były informacje na temat postępów w opracowywaniu strategii.

Ponadto w okresie od lipca do grudnia 2008 roku miały miejsce 3 wydania Biuletynu pozarządowego Krajny i Pałuk” – (dwumiesięcznik), który ułatwił wzajemne kontakty pomiędzy sektorem publicznym, pozarządowym i gospodarczym, jak również uczynił powszechnie dostępnymi informacje o funkcjonowaniu Partnerstwa oraz pracach nad Lokalną Strategią Rozwoju. Biuletyn był dystrybuowany wśród przedstawicieli wszystkich sektorów, w tym również sołtysów i radnych z obszaru objętego LSR.

Kalendarium spotkań dotyczących opracowywania i konsultowania LSR

Termin i miejsce działań	Nazwa działań	Liczbowe określenie działań
03.07.2008 Anieliny	Konferencja pt. „Razem odkrywamy nowe możliwości wspierania inicjatyw lokalnych powiatu nakielskiego”	44 uczestników + 3 gości honorowych

14.07 - 15.09. 2008	4 szkolenia dla poszczególnych grup beneficjentów, ze szczególnym uwzględnieniem podejścia typu LEADER	Łącznie 79 osób,
14.07 - 15.09. 2008		3 szkolenia
Nakło nad Notecią, Szubin, Mrocza		
08.09.2008	Rejs szkoleniowy „Dowiedz się o nowych możliwościach na statku”	40 osób
(rzeka Noteć -odcinek transeuropejskiej drogi E – 70)		
07.07 -15.09. 2008	Doradztwo indywidualne i grupowe dla potencjalnych beneficjentów oraz w zakresie zasad opracowywania LSR oraz możliwości z niej wynikających.	200 godz. dyżurów,
Nakło nad Notecią, Szubin, Anieliny		70 godzin porad,
		3 specjalistów
15-20.09.2008	Konferencja Pt ‘LGD- nasz sposób na rozwój lokalny”	40 osób – przedstawicieli poszczególnych grup beneficjentów,
Nakło nad Notecią		
7-9. 11.2008	Wyjazd studyjny „Lepszy przykład niż wykład” - LGD <i>Wokół Łysej Góry</i>	40 osób
Bieliny, Masłów, Wąchock		
07.2008 – 01.2009	Prace grup roboczych (tematycznych)	Kilkanaście spotkań,
Obszar objęty LSR		

W lipcu 2008 roku rozpoczęły się prace nad założeniami do LSR. Opracowano podstawową diagnozę obszaru za pomocą analizy SWOT, zdiagnozowano istniejące i potencjalne problemy, a także określono wizję i cele strategiczne LSR. W następstwie tego utworzyły się dwie grupy tematyczne w obszarach: rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów naturalnych Krajny i Pałuk,

- rozwój dziedzictwa kulturowego i tożsamości Krajny i Pałuk,

które zajęły się opracowaniem celów szczegółowych i rodzajów przedsięwzięć.

Nad wypracowanymi założeniami do LSR pracowała także grupa w składzie założycieli, partnerów członków rady i zarządu LGD. W wyniku tych szerokich konsultacji została stworzona niniejsza strategia, która została pozytywnie zaopiniowana i zgodnie z § 22 Statutu LGD przyjęta do realizacji przez Walne Zebranie w dniu 15 stycznia 2009 roku.

Proces konsultowania LSR w trakcie jej realizacji

Proces konsultowania Lokalnej Strategii Rozwoju jest zadaniem otwartym, powtarzanym cyklicznie nie tylko w procesie jej tworzenia, lecz również w trakcie realizacji LSR. W czasie realizacji LSR odpowiedzialny za cykliczne konsultacje LSR będzie zarząd za pomocą Biura, strony internetowej czy Biuletynu – dwa razy do roku przygotowanie i dystrybucja wśród członków Stowarzyszenia informatora o działaniach i zamierzeniach Zarządu w zakresie LSR.

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Proces wdrażania LSR oraz sposoby rozpowszechniania informacji o wdrażaniu LSR

Proces informowania o wdrażaniu LSR Krajny i Pałuk będzie zapewniał jawność oraz powszechną dostępność do informacji w tym zakresie, a także systematyczny sposób rozpowszechniania informacji oraz ich aktualność.

Aby proces ten odbywał się:

- z jak najszerszym udziałem partnerów i wszystkich mieszkańców analizowanego obszaru,
- z zasadami jawności i przejrzystości,
- z zasadami aktualności i systematyczności,

przewiduje się działania informacyjno-promocyjne w takich formach jak:

- punkt informacyjno-konsultacyjny w biurze LGD,
- dyżury konsultacyjne przedstawicieli LGD w poszczególnych gminach,
- strona internetowa LGD,
- newslettery,
- ogłoszenia i artykuły w prasie lokalnej oraz regionalnej,
- ogłoszenia/plakaty na tablicach informacyjnych w urzędach gmin, parafiach i na wsiach,
- biuletyny (wydawane przynajmniej 2 razy w roku).

Za proces informowania o wdrażaniu, jak również sam proces wdrażania LSR odpowiedzialny jest Zarząd Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk. Proces wdrażanie prowadzony będzie przez Biuro LGD.

Proces wdrażania, w tym również informowania o wdrażaniu LSR ma również swoje odzwierciedlenie w Statucie LGD. Zgodnie z § 7 Statutu LGD realizuje swoje cele między innymi poprzez:

- rozpowszechnianie założeń zatwierdzonej Lokalnej Strategii Rozwoju na obszarze działania Partnerstwa dla Krajny i Pałuk,
- prowadzenie bezpłatnego doradztwa w zakresie przygotowywania projektów związanych z realizacją Lokalnej Strategii Rozwoju,
- upowszechnianie informacji o warunkach i zasadach udzielania pomocy na realizację projektów przedkładanych przez wnioskodawców, kryteriach wyboru projektów oraz sposobie naboru wniosków o pomoc w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju,
- informowanie za pomocą dostępnych środków przekazu, m.in. za pomocą strony internetowej, ogłoszeń w prasie lokalnej, o możliwości wystąpienia do Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk w sprawie wyboru projektu do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach działania 4.1. „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju – poprawa jakości życia i różnicowanie działalności na obszarach wiejskich”,
- sprawdzanie zgodności projektów z założeniami Lokalnej Strategii Rozwoju,
- dokonywanie wyboru projektów do finansowania z puli środków przyznanych Stowarzyszeniu Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach działania 4.1. – „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju – poprawa jakości życia oraz różnicowania działalności na obszarach wiejskich”.

W proces wdrażania i aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju włączone będą wszystkie władze Stowarzyszenia:

- Walne Zebranie Członków, do którego kompetencji należy zatwierdzanie Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez członków pod kierunkiem Zarządu oraz zatwierdzanie jej zmian,

- Zarząd, który odpowiada za realizację LSR, w tym ogłaszanie konkursów na projekty z zakresu działania 4.1 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, ich przyjmowanie i przedkładanie Radzie, celem dokonania wyboru projektów do realizacji w ramach strategii,
- Rada, do której kompetencji należy wybór projektów, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju,
- Komisja Rewizyjna, która będzie kontrolowała pracę Zarządu, w tym w zakresie wdrażania LSR.

W procesie wdrażania LSR oprócz władz bardzo dużą rolę będą odgrywały również:

- Biuro LGD, które czynne będzie w dni powszednie oraz atrakcyjnie zlokalizowane z dostępnym parkingiem. Biuro służyć będzie wszystkim mieszkańcom informacją w zakresie wdrażania LSR;
- Strona internetowa – na której oprócz aktualności i wielu bieżących spraw utworzona zostanie zakładka poświęcona konkursom (ogłoszenia, wyniki, spotkania, doradztwo, itp.) w ramach działań: 4.1.3 Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, 4.1.3 - Odnowa i rozwój wsi, 4.1.3 Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz 4.1.3 – Małe projekty.

Stowarzyszenie Partnerstwo dla Krajny i Pałuk zakłada również pewne zasady dotyczące wdrażania LSR odnoszące się do podmiotów lokalnych:

- wszystkie podmioty lokalne są uprawnione do zgłaszania propozycji dotyczących projektów wdrażających strategię i służących realizacji celów strategicznych, o ile spełniają stosowne wymogi formalne,
- każdy podmiot lokalny może uzyskać wsparcie na realizację swojego projektu, jeśli jest on zgodny z LSR i spełnia pozostałe warunki dostępu oraz zostanie wystarczająco wysoko oceniony przez Radę LGD,
- wszystkie podmioty lokalne mają prawo do uzyskania aktualnych wiarygodnych informacji na temat wdrażania LSR.

Proces aktualizacji LSR oraz sposoby rozpowszechniania informacji o aktualizacji LSR

Proces wdrażania i aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju są ze sobą powiązane, w ten sposób, że aktualizacja LSR będzie warunkowana oceną procesu wdrażania oraz czynników zewnętrznych wpływających na ten proces. Aktualizacja będzie wynikiem analizy takich czynników jak:

- charakter i dynamika zmian uwarunkowań rozwojowych obszaru objętego LSR,
- efekty realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w LSR,
- skuteczność procesu zarządzania wdrażaniem strategii.

Monitoring bieżący polegać będzie na gromadzeniu i aktualizowaniu informacji o przebiegu realizacji zapisów LSR z myślą o podjęciu działań korygujących. Przewiduje się następujące prowadzić monitoring w obszarach, takich jak:

- rozpoznawanie i analiza oczekiwań lokalnych podmiotów oraz ich opinii na temat wdrażanej LSR oraz funkcjonowania LGD,
- rozpoznawanie i analiza uwarunkowań wdrażania LSR,
- analiza efektów wdrażania LSR.

Wyniki monitorowania podlegają będą dokładnej analizie oraz będą wykorzystywane w przypadku wprowadzania zmian w LSR. Wszystkie zmiany w LSR przeprowadzane będą w oparciu o opinie mieszkańców i parterów z uwzględnieniem ich uwag i wniosków.

Proces monitorowania Lokalnej Strategii Rozwoju prowadzony będzie przez Biuro LGD, a nadzorowany przez Zarząd lub jednego z członków Zarządu oddelegowanego do tej czynności.

Ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju będzie polegała na zaplanowanym pozyskiwaniu informacji w trakcie jej wdrażania na temat zmian społecznych i gospodarczych, jakie wywołała realizacja przedsięwzięć i projektów zapisanych w LSR. Celem ewaluacji jest zbadanie, zmierzenie oraz oszacowanie wpływu realizacji LSR na rozwój analizowanego obszaru Krajny i Pałuk.

Zarówno wdrażanie, jak i monitorowanie strategii mają charakter ciągły. Zakłada się, iż w wyniku stale prowadzonych analiz aktualizacja LSR będzie mogła następować:

- okresowo – na początku każdego roku kalendarzowego, po dokonaniu podsumowania wykonania LSR za rok poprzedni,
- doraźnie – jako skutek kluczowych zmian w sposobie wdrażania LSR.

Do podejmowania decyzji o aktualizacji LSR Partnerstwo będzie uwzględniało takie czynniki, jak:

- liczba projektów zgłaszanych przez podmioty lokalne,
- jakość merytoryczna i techniczna projektów,
- poziom realizacji celów i wskaźników LSR (zbieżność działań wdrożeniowych a potrzeby wynikające z LSR),
- poziom osiągania zakładanych rezultatów przez projektodawców,
- wartość wkładu własnego podmiotów lokalnych,
- liczba beneficjentów pośrednich i bezpośrednich realizowanych projektów,
- stopień efektywności realizacji projektów (stosunek rezultat/nakład),

- terminowość udzielania wsparcia beneficjentom,
- zmiana wewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru objętego LSR.

Zarząd LGD odpowiedzialny będzie za proces gromadzenia informacji dotyczących powyższych czynników, z kolei beneficjenci zgłaszający i wdrażający projekty oraz wszyscy mieszkańcy obszaru, jako potencjalni beneficjanci zobowiązani są do dostarczania wiarygodnych informacji, niezbędnych do oszacowania przez Zarząd poziomu powyższych czynników. Interpretacja dostarczanych informacji oraz wyciąganie z nich odpowiednich wniosków na temat wdrażania lub potrzeby aktualizacji LSR będzie ważnym narzędziem ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Głównym organem Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajin i Pałuk, w którego kompetencjach jest podejmowanie decyzji o wprowadzeniu zmian do LSR jest Walne Zebranie Członków.

W zależności od potrzeb, aktualizacja LSR może pociągać za sobą zmiany strategii w różnym zakresie i może obejmować nie tylko zmianę przedsięwzięć, lecz również zmianę celów strategii.

Proporcjonalnie do głębokości koniecznych modyfikacji LSR zwiększany będzie udział podmiotów lokalnych w kształtowaniu tych zmian. W przypadku zmian w obrębie zapisanych w LSR przedsięwzięć decyzję podejmuje Walne Zebranie Członków, oczywiście po zasięgnięciu opinii lokalnych środowisk. W przypadku zmian celów strategicznych wskazane jest uruchomienie procesu konsultacyjnego związanego z planowanym wprowadzeniem zmian w celach strategii, a dopiero później podjęcie przez Walne Zebranie stosownej uchwały.

W procesie aktualizacji LSR, podobnie jak w procesie wdrażania LSR, duży nacisk położony zostanie na zachowanie zasad partnerstwa, jak najszerzego udziału partnerów i wszystkich mieszkańców analizowanego obszaru, zasad jawności i przejrzystości oraz zasad aktualności i systematyczności. Oznacza to, że:

- proces aktualizacji będzie odpowiednio promowany – za pomocą podobnych narzędzi, jak w przypadku procesu wdrażania LSR,
- w procesie aktualizacji będą wykorzystywane stosowne narzędzia konsultacyjne, w tym: rozmowy, spotkania, warsztaty, ankiety,
- do procesu aktualizacji zaproszeni zostaną reprezentanci lokalnych środowisk – podobnie jak w przypadku opracowywania LSR.

13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

Nawet przy najlepszym zaplanowaniu, podczas realizacji – wdrażania, zwykle pojawia się szereg nowych okoliczności, które powodują rozbieżności w stosunku do pierwotnych założeń. Zdarza się, że są to nowe nieprzewidziane szanse dla projektu czy instytucji, jednak najczęściej nieprzewidziane przedtem zjawiska stanowią zagrożenia dla osiągnięcia celów organizacji lub konkretnego projektu.

Monitoring jest to proces stałego kontrolowania czy realizacja strategii przebiega zgodnie z oczekiwaniami, czy i jak szybko zmierza się do zrealizowania określonych w strategii celów i rezultatów, jak wygląda wydatkowanie środków przeznaczonych na poszczególne zamierzenia (projekty, zadania). Z tego punktu widzenia, monitorowanie stanowi więc ważną część codziennego zarządzania organizacją i projektem. Służy dostarczaniu informacji, na podstawie których zarządzający mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu problemów i rozbieżności w realizacji planów i osiąganiu celów. W przygotowanym przez Komisję Europejską „Podręczniku zarządzania cyklem projektu¹”, wyróżnia się pięć najważniejszych kroków w tzw. „systemie monitorowania”:

1. **Analiza celów projektu** – podstawą monitorowania jest poprawne i przejrzyste planowanie. Zakłada się, że analiza ta w Partnerstwie dla Krajny i Pałuk będzie realizowana w oparciu o matryce logiczne przedsięwzięć, która ułatwiają odczytywanie związków pomiędzy zakładanymi celami oraz działaniami i oczekiwanymi rezultatami wyrażonymi w formie mierzalnych wskaźników.

---

¹ Podręcznik zarządzania cyklem projektu, Komisja Europejska – Biuro Współpracy EUROPAID, wyd. Ministerstwo Gospodarki i Pracy maj 2004.

2. **Przegląd procedur wdrażania.** Służy on przede wszystkim ясному ustaleniu – „co jest robione przez kogo”, dzięki dokonaniu takiego przeglądu uzyskuje się wyjaśnienie dotyczące roli, funkcji i odpowiedzialności poszczególnych wykonawców. Procedury wdrażania będą podlegały sprawdzaniu i ewentualnej weryfikacji raz na rok.

3. **Przegląd wskaźników.** Podczas planowania Lokalnej Strategii Rozwoju przyjęto szereg wskaźników na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania, ich weryfikacja będzie służyła nie tylko sprawdzaniu poprawnie realizowana jest umowa na dofinansowanie LSR, lecz przede wszystkim czy LGD zbliża się do osiągnięcia założonych celów LSR.

4. **Przyjęcie sposobów raportowania.** W procesie monitorowania LSR Partnerstwa dla Krajny i Pałuk przyjęto dwie metody raportowania:

- Raporty pisemne na temat postępów realizacji działań LSR w postaci okresowych (rocznych) streszczeń przygotowywanych przez Biuro i Zarząd LGD zawierające opis wykonywanych zadań poparty wskaźnikami (dowodami)
- Spotkania z partnerami i beneficjentami służące przeglądowi postępu prac i osiągniętych rezultatów w stosunku do planów.

5. **Przygotowanie podstawowych założeń monitorowania i ewaluacji.** W procesie monitorowania i ewaluacji zakłada się analizę przyjętych w ramach LSR wskaźników, a dodatkowo szeregu mierników dodatkowych, które będą służyły ocenie sposobu wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD.

Proponuje się następujący zestaw mierników :

Lp.	Miernik	Informacja dostarczana przez miernik z punktu widzenia wdrażania i aktualizacji LSR
1.	Liczba projektów zgłaszanych przez podmioty lokalne w kolejnych okresach wdrażania	- poziom wypromowania Lokalnej Strategii Rozwoju wśród podmiotów lokalnych oraz uzyskany w jego efekcie poziom zainteresowania podmiotów lokalnych włączeniem się w realizację LSR, - dostosowanie LSR do oczekiwań lokalnych podmiotów,

2.	Jakość merytoryczna i techniczna zgłaszanych projektów	- poziom przygotowania lokalnych podmiotów do właściwego opracowywania projektów, - określenie głównych trudności podmiotów lokalnych we właściwym przygotowaniu projektów, a co za tym idzie dostosowanie rodzaju udzielanego wsparcia do realnych potrzeb,
3.	Poziom osiągania efektów w ramach realizowanych operacji	- weryfikacja tempa i jakości wdrażania operacji, - weryfikacja wiarygodności partnerów wdrażających konkretny projekt,
4.	Wartość wkładu własnego podmiotów lokalnych	- stopień uaktywnienia finansowych i pozafinansowych potencjałów znajdujących się w dyspozycji podmiotów lokalnych,
5.	Proporcja pomiędzy wielkością wsparcia udzielanego podmiotom lokalnym w ramach strategii a ich wkładem własnym	- efekty mnożnikowe uzyskiwane w wyniku wdrażania strategii,
6.	Liczba beneficjentów pośrednich i bezpośrednich realizowanych projektów (zakładana i rzeczywista)	- społeczna i gospodarcza rozległość oddziaływania LSR, - stopień uaktywnienia podmiotów i społeczności lokalnych na rzecz animowanego przez LGD procesu rozwoju lokalnego
7	Poziom realizacji celów szczegółowych i założonych wskaźników	- stopień zbieżności podejmowanych działań wdrożeniowych z realnymi potrzebami rozwojowymi obszaru wyrażającymi się w celach LSR, - określenie tempa zmian na obszarze, - określenie skuteczności podejmowanych działań strategicznych,

---

8	Efektywność realizacji projektu (stosunek wyniku użytecznego do poniesionych kosztów)	- określenie efektywności poszczególnych projektów, - wnioski na temat warunków efektywności projektów realizowanych w ramach LSR (np. rodzaj projektu, beneficjenci, efektywność udzielonego wsparcia itp.),
9	Zmiana wewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru na skutek wdrażania strategii, a w szczególności operacji wynikających ze strategii	- badanie, na ile zmianie ulegają siły i słabości obszaru wskutek realizacji strategii, a co za tym idzie identyfikowanie przesłanek dla aktualizacji strategii oraz zawartych w niej przedsięwzięć,
10	Szybkość udzielania wsparcia beneficjentom	- określenie sprawności funkcjonowania struktur LGD, - wnioski na temat potrzeb szkoleniowych personelu biura i członków LGD oraz wyposażenia infrastrukturalnego biura.

Przyjmujemy, że na Zarządzie LGD spoczywa obowiązek gromadzenia informacji dotyczących mierników oznaczonych w powyższej tabeli numerami: 1, 2, 5, 9, 10.

Z kolei beneficjenci zgłaszający i wdrażający operacje (projekty) proszeni będą o dostarczanie wiarygodnych informacji, niezbędnych do oszacowania przez organ decyzyjny LGD, mierników oznaczonych w powyższej tabeli numerami: 3, 4, 6, 7, 8. Interpretacja dostarczonych informacji oraz wyciąganie z nich odpowiednich wniosków na temat wdrażania bądź potrzeby aktualizacji LSR będzie ważnym narzędziem ewaluacji strategii.

Samooocenie (ewaluacji) LGD będzie podlegać jakość partnerstwa oraz sprawność funkcjonowania. Na tym polu oceniane będzie funkcjonowanie biura, jego pracowników oraz samych organów LGD, jakość efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji oraz sprawności podejmowania decyzji. Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie generalnej oceny funkcjonowania LGD będzie Komisja Rewizyjna. Wyniki ewaluacji zawarte będą w raportach rocznych, zawierających między

innymi takie elementy jak:

- a) wykaz przedsięwzięć zrealizowanych w okresie ewaluacji, z krótkim opisem merytorycznym i informacją finansową o każdym z nich;
- b) opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i porównanie ich z efektami, które były zakładane w fazie projektowania;
- c) analiza dotycząca wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów określonych w LSR;
- d) wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, mające zapewnić wyższą efektywność działania LGD oraz lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Wyniki ewaluacji będą przedstawiane publicznie podczas dorocznego Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Partnerstwo dla Kraju i Pałuk, które udziela absolutorium Zarządowi za miniony rok. Zespolenie w czasie tych wydarzeń stanowić będzie bodziec do dyskusji o działalności LGD i Zarządu, a wynikające z niej wnioski będą przekładane na stosowne uchwały Walnego Zgromadzenia.

14. Powiązanie lokalnej strategii rozwoju z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

W latach 2007 - 2008 we wszystkich gminach powiatu nakielskiego dokonano aktualizacji strategii rozwoju. Właśnie dokumenty planistyczne lokalnych samorządów (gmin i powiatu) stanowiły podstawę i niejako wyprzedziły proces formułowania lokalnej strategii rozwoju Partnerstwa, która dzięki temu jest komplementarna ze strategiami samorządowymi.

Lokalna Strategia Rozwoju wspiera działania samorządów lokalnych (szczególnie w sferze społecznej i gospodarczej) z drugiej strony poprzez specyficzną tematykę nie powiela aktywności finansowanych z budżetów gminnych. Jak podkreślają zgodnie wszyscy partnerzy w LSR przewidziano takie inicjatywy, a realizację których zwykle brakuje pieniędzy publicznych.

Lokalna Strategia Rozwoju uwzględnia również inne dokumenty planistyczne odnoszące się do obszaru lokalnej grupy działania Partnerstwo dla Krajny i Pałuk.

Przystępując do ostatecznego sformułowania celów LSR uwzględniono m.in. następujące dokumenty strategiczne:

- Narodowa Strategia Spójności na lata 2007–2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007 r.
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, listopad 2006 r.
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2020, Załącznik do Uchwały Nr XLI/586/05 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 grudnia 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 (z elementami prognozy do roku 2020), Warszawa, czerwiec 2005 r., Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 czerwca 2005 r.
- Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Kujawsko–Pomorskiego, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Styczeń 2004;

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Lokalna Strategia Rozwoju Partnerstwa dla Krajny i Pałuk została przeanalizowana pod kątem zgodności i powiązań z Narodową Strategią Spójności na lata 2007-13, która określa priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13. Celem strategicznym NSS jest **tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej**. Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych.

Celami horyzontalnymi NSS są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz **rozbudowa mechanizmów partnerstwa,**
2. **Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,**
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
5. **Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,**

6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

W pierwszym celu NSS jest mowa o budowie i wzmacnianiu mechanizmów partnerstwa, a więc zasady funkcjonowania LGD jako partnerstwa lokalnego sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego jest w pełni spójne z tym celem. Ponadto jednym z ważniejszych założeń LSR jest podejście zintegrowane zapewniające rozwój oparty na współpracy partnerskiej.

15. Planowane działania, przedsięwzięcia realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR.

Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, aktywizując społeczność wiejską, budując potencjał społeczny na obszarach wiejskich, zamierza wykorzystywać nie tylko środki finansowe dostępne w ramach osi 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, ale także będzie ubiegało się o wsparcie dla projektów w ramach innych programów, konkursów przeznaczonych dla organizacji pozarządowych. Wszelkie realizowane projekty, podejmowane działania przez Partnerstwo będą przyczyniać się do realizacji celów komplementarnych do LSR, w tym:

- Aktywizacji organizacji pozarządowych i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego z obszaru LGD
- Podejmowanie współpracy i wymiany międzynarodowej w ramach programu INTEREREG
- Budowanie potencjału ludzkiego podmiotów z terenu objętego LSR.

Działania podejmowane w ramach innych programów będą miały charakter uzupełniający wobec działań realizowanych w ramach osi 4 PROW. Wśród potencjalnych źródeł finansowania projektów należy zaliczyć m.in.:

- Fundusze z Europejskiej Współpracy Terytorialnej
- Europejski Fundusz Społeczny ze szczególnym akcentem na Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL),
- Regionalny Program Operacyjny województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007-2013
- Programy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności
- Krajowe fundusze publiczne (np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, środki własne ministerstw, NBP)

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Najważniejszym warunkiem osiągnięcia pozytywnego wpływu Lokalnej Strategii Rozwoju na rozwój szerszy niż obszar LSR jest zapewnienie, że kluczowe zapisy LSR są spójne ze dokumentami strategicznymi na poziomie regionu i kraju.

Dwa przyjęte w ramach LSR cele główne, Cel I - **Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o wykorzystanie walorów naturalnych Krajny i Pałuk**, z przedsięwzięciem „*Ekomuzeum Doliny Noteci*” oraz cel II **Rozwój dziedzictwa kulturowego i tożsamości Krajny i Pałuk** z przedsięwzięciem „*Przyszłość budujemy na dziedzictwie i tożsamości lokalnej Krajny i Pałuk*”, w całości wpisują się w dokumenty programowe na poziomie regionu co powoduje że realizacja LSR ponad wszelką wątpliwość będzie miała wpływ na rozwój całego regionu.

Cele LSR w bezpośredni sposób odnoszą się do zapisów dokumentów programowych na poziomie regionu. Cel nadrzędny Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 to ***Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju***. Jak czytamy w dokumencie Strategia cel ten jest w pełni zgodny z zasadniczymi kierunkami rozwoju kraju proponowanymi przez Narodowy Plan Rozwoju i Narodową Strategię Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013, a także proponowanymi celami polityki spójności Unii Europejskiej po 2006 r.

Konkretne zapisy Strategii Rozwoju Województwa spójne z celami LSR Partnerstwa dla Krajny i Pałuk to:

W ramach obszaru priorytetowego **1. Rozwój nowoczesnej gospodarki:**

- **Działanie 1.3. Promocja rozwoju turystyki**

W ramach obszaru priorytetowego **2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu:**

- Działanie 2.4. **Rozwój infrastruktury społecznej**
- Działanie 2.5. **Promocja dziedzictwa kulturowego**
- Działanie 2.6. **Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego.**

W ramach obszaru priorytetowego **3. Rozwój zasobów ludzkich:**

- Działanie 3.2. **Budowa kapitału społecznego**
- Działanie 3.4. **Promocja i profilaktyka Zdrowia w tym zadanie: 3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej**

Podobnie w przypadku **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko- Pomorskiego na lata 2007-2013 w diagnozie dotyczącej turystyki czytamy:**

„... atrakcyjność turystyczna województwa obecnie nie jest w pełni wykorzystywana jako czynnik jego rozwoju”. Wśród głównych problemów rozwoju turystyki w regionie wymienia się niską efektywność promocji produktów turystycznych w tym obiektów dziedzictwa kulturowego, zasobów i unikatowych obiektów przyrody i aktywności kulturalnej, jak również „słabe zagospodarowanie obszarów leśnych, rzek i jezior dla różnych form turystyki wypoczynkowej, specjalistycznej”.

W ramach realizacji **RPO 2007-2013 w osi priorytetowej II Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska** przewiduje się między innymi:

Realizując cel nadrzędny Strategii rozwoju województwa „...respektowanie zasad zrównoważonego rozwoju” wsparcie ukierunkowane będzie na **ochronę i promocję zasobów przyrodniczych** regionu dla ograniczenia degradacji środowiska i strat zasobów różnorodności biologicznej. Wspierane będą projekty z zakresu zachowania różnorodności gatunkowej, przywracania i ochrony naturalnego stanu siedlisk przyrodniczych, udrażniania korytarzy ekologicznych dla znoszenia barier lub ograniczeń przemieszczania się zwierząt oraz projekty sprzyjające kształtowaniu proekologicznych postaw społecznych, w tym budowy lub modernizacji infrastruktury związanej z udostępnianiem i promocją obszarów chronionych jak wyznaczanie i urządzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych itp.

W ramach osi priorytetowej VI Wsparcie rozwoju turystyki, wspierany będzie **rozwój usług turystycznych**. Wsparcie uzyskają projekty inwestycyjne podmiotów sektora szeroko rozumianych usług turystycznych: noclegowych, gastronomicznych, handlowych, rekreacyjno-rozrywkowych, sportowych, informacyjno-recepcyjnych i innych. **Wsparcie może uzyskać również infrastruktura związana z żegluga, umożliwiającą wykorzystanie szczególnie Noteci, Brdy i Wisły dla rozwoju turystyki wodnej**. Projekty z zakresu turystyki realizowane na obszarach wiejskich będą związane z tworzeniem alternatywnych źródeł zatrudnienia.

Powyższe zapisy obydwu kluczowych dla rozwoju regionu dokumentów wskazują, że wdrożenie Lokalnej Strategii Rozwoju z całą pewnością przyczyni się do rozwoju w znacznie szerszym wymiarze niż tylko obszar LGD.